ПОЛИТИКИН

ЗАБАВНИК

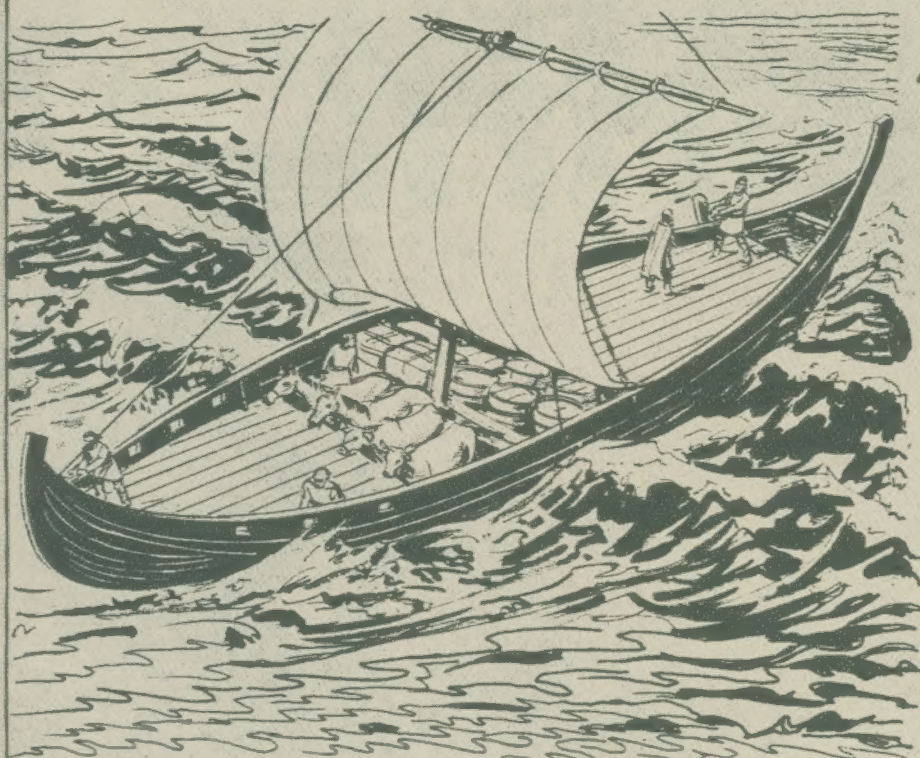

22. 11. 1985. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XLVII ● 100 ДИН. ●

ПРЕ 45 ГОДИНА ЧЕРЧИЛ ЈЕ НАРЕДИО: ПОТОПИТЕ ФРАНЦУЗЕ!

Ripley's

Веровали или не!

Викиншки трговачки бродови

БИЛИ СУ СНАЖНИ И СТАБИЛНИ, ПОГОДНИ ЗА ДУГА ПРЕКООКЕАНСКА ПУТОВАЊА. МЕЂУТИМ, НИ ПОСАДА А НИ ТЕРЕТ КОЈИ ЈЕ БИО СМЕШТЕН НА СРЕДИНИ БРОДА НИСУ ИМАЛИ НИКАКВУ ЗАШТИТУ ОД НЕПОГОДА.

ВОРИН Г. ХАРДИНГ

29. ПРЕДСЕДНИК САД, ОД 1921 - 1923, БИО ЈЕ **ПРВИ** ПРЕДСЕДНИК КОЈИ ЈЕ НА СВЕЧАНО ПОСТАВЉЕЊЕ СТИГАО АУТОМОБИЛОМ, **ПРВИ** КОЈИ ЈЕ ИЗАБРАН КАДА СУ ЖЕНЕ ДОБИЛЕ ПРАВО ГЛАСА И **ПРВИ** ЧИЈИ ЈЕ ИЗБОР ПРЕНОСИО РАДИО.

живи драгуљ

ТАКАМИ АДАЧИ ИЗ ФЕЛБРУКА У КАЛИФОРНИЈИ БАВИ СЕ УЗГАЈАЊЕМ РИБЕ КОИ, ВРСТЕ ШАРАНА НАСТАЛЕ УКРШТАЊЕМ КАРАША И ЗЛАТНЕ РИБИЦЕ. САМО ЈЕДАН КОИ КОШТА И ПО 30000 ДОЛАРА, ГОТОВО ИСТО КАО ДА СЕ ПЛАКА ОДГОВАРАЈУЋОМ ТЕЖИНОМ У ЗЛАТУ.

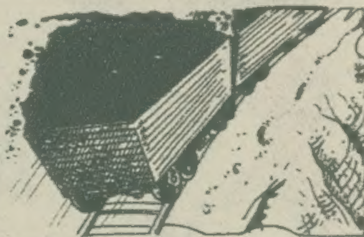
ЛУК

У ГАВИЈУ (ИТАЛИЈА) РАЗРУШИО ЈЕ 1797. НАПОЛЕОН I ДА БИ ОЛАКШАО ПРОЛАЗАК СВОЈИМ ТРУПАМА. СТО ТРИДЕСЕТ ОСАМ ГОДИНА КАСНИЈЕ ЛУК ЈЕ ОПЕТ ПОДИГНУТ ОД ИСТИХ КАМЕНИХ БЛОКОВА.

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА ●●●

● ● ● најдужи воз на свету је теретњак од пет стотина вагона натоварених угљем. Вукле су га три локомотиве, свака од 3600 коњских снага, и истовремено гурале још три подједнаке јачине. Композиција је била дугачка шест километара, а тешка

42.500 тона. Овај дивовски воз превалио је пре неког времена раздаљину од 252 километра на прузи Норфолк-Вестерн (САД).

● ● ● „Како мирише твој часовник?". Ово ће ускоро бити питање које ћемо постављати пријатељима ако у моду уђе нови ручни сат звани „хип-хоп". Он заиста шири пријатан мирис, а купац може да се одлучи из-

међу мириса лимуна, ванилe, ментола, руже, поморанџе и љубичице. Механизам „хип-хопа" уливен је у наруквицу од каучука, а не штете му ударци и вода. За свега неколико месеци у Италији је продато преко сто хиљада комада миришљавог часовника.

● ● ● даждевњаци се од непријатеља бране глатком и слузавом кожом, па их је тако го-

тово немогуће ухватити јер једноставно исклизну. Та слуз уједно и дражи нос и слузокожу нападача. Исто тако, неке жлезде ових водоземаца луче материју која је веома отровна за велики број животиња.

● ● ● министарство саобраћаја СР Немачке одлучило је да возачи почетници прво добију

привремену возачку дозволу која ће важити две године, а тек онда сталну. Они који направе тешке саобраћајне прекршаје моћи ће да полажу поправни испит, али за возаче који наставе да греше или седају за волан под дејством алкохола, од дозволе нема ништа.

● ● ● у Турској се сваке године одржавају борбе камила, чак се организује и државно првенство. Ове животиње посебно се

негују, хране и обучавају како би на мегдану биле што ратоборније. Завршне борбе камила ове године одржане су на стадиону у Ефесу, недалеко од Измира.

● ● ● један судија из Питсбурга (САД) власницима пицерије који су нешто забашурили код плаћања пореза досудио је да у свом ресторану читавих годину дана бесплатно услужују

сваког оног ко каже да га шаље нека градска добротворна организација.

ИСПРАВЉАЧ ОПШТЕПРИХВАЋЕНИХ ЗАБЛУДА

КО КАЖЕ ДА ЈЕ ГУСКА ГЛУПА?

ХИЈЕНА грабљивица из рода Hyaenidae, у зоолошком систему блиска мачкама (а не псима, како то лаици најчешће сматрају) према легендама и причама је обично прави узор свега лошег. Наводно је кукавица, неспретна, храни се лешевима, откопава људске гробове па једе остатке, а у најбољем случају њушка за лавовима и леопардима. Једном речју – огавно створење.

Истини за вољу, све је другачије. Не ради се, наиме, о лепоти или не, што је чисто људско мерило; важно је да је хијена што се тиче њене сврсисходности савршено створење. Јаким вилицама, са јаким зубима, једина је од свих животиња на свету која је у стању да смрска кости свих других животиња – са изузетком, разуме се, слона. Јаки грудни и ножни мишићи омогућују хијени да са лакоћом однесе и најтеже кости на велику раздаљину. Што се тиче њеног органа за варење – он је најсавршенији међу свим грабљивицама.

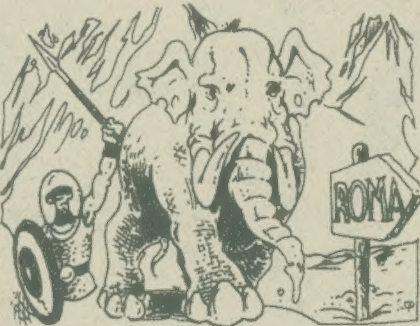
О хијенама смо сазнали много захваљујући трогодишњем истраживању др Ханса Круука у Националном парку у Серенгети у Танзанији и у кратеру Нгоронгоро. Тако смо, на пример, сазнали да највећи део хране за себе (преко 93 одсто) хијене налазе ловећи. „Шепртља“ хијена је у стању да прогања коња, зебру или газелу на удаљеност и до пет километара, и то брзином од 65 километара на час. Дакле, много је бржа од лава или леопарда. Од њене ловине је, међутим, лако могу да одагнају лавови, тако да туристима изгледа да је лав најбољи ловац, док је по њиховом мишљењу хије-

на – „ђубретар“, који покорно чека да се „краљ“ наједе да би дошла до остатака његове трпезе. Приликом заједничког храњења у Нгоронгору 84% хране су уловиле хијене, а лавови само 6%, док се за преосталих 10% не може ништа тврдити. Ко је у том случају бољи ловац – лав или хијена? Тиме не тврдимо да хијена неће са уживањем да „смаже“ и неку полураспаднуту лешину, али пожелимо јој да то ради што је могуће чешће – јер она заједно са суповима (пустињским орловима) обавља изузетно важну функцију „здравствене полиције“ и онемогућава настанак и ширење опасних обољења. Иначе хијена једе, према Крууку, све – „од термита до бивола“. Укључујући змије, рибе, а понекад и људе. А породични живот хијена, са заједничком бригом оба родитеља за младунце, узоран је и миран.

ХАНИБАЛ – приликом свог чувеног преласка Алпа који је 218. године пре наше ере претходио упаду армаде од сто хиљада војника из Шпаније у Италију, није ломио стене сирћетом – а исто тако ни мајонезом, ни сенфом – јер се тим кухињским средствима то ни у ком случају не може да постигне. А није користио ни барут (јер у то доба није ни постојао)...

Не смемо заборавити да Ханибал ништа није могао да ломи нити ру-

ши, јер је тада у Европи било много топлије него данас. У Британији је рађало грожђе, северна мора се нису ледила, алпски прелази нису били прекривени вечитим ледом и били су – очигледно! – често коришћени. Тако је Ханибал користио већ постојеће путеве.

Што се тиче слонова: Ханибал није јахао ни афричке ни индијске слонове (први тешко могу да се припитоме), тако да историчари више не морају да се свађају што се тога тиче. Доказано је да је Ханибал користио малог нубијског и либијског слона. Та је раса својевремено постојала чак и на Сицилији. Ти слонови су лако могли да пређу Алпе, што њихови много већи рођаци ипак никако не би могли...

ХУНИ – нису били дивљи и примитивни разбојници који су угрожавали своје суседе. Овај утисак је настао у доба када су се Хуни, дуго нападани и уништавани кинеским најездама, појавили као претходница аланских, угарских и германских племена. Дали су, у ствари, први сигнал за велику сеобу народа. То је и довело до пада западноримског царства.

Хунска степска држава била је изузетно правична и примила је све политичке емигранте, који су у степе стизали првенствено из Кине. Не-

колико речи што се тиче њихове примитивности: Хуни су између осталог, измислили панталоне, узде, седло, сабљу, дуги лук на склапање који је могао да избацује стреле на удаљеност већу од 500 метара. Тај је лук имао већи домет од првих пушака.

У области духовне културе Хуни су остварили јуначке приче и легенде, историјске митове, иако неписмени. У ликовном стваралаштву су били познати по изузетним цртежима животињског света. По свом изразу та су дела блиска сибирским и средњоазијским радовима.

ГАВРАН – није мужјак вране, а врана није женка гаврана. Моле се сви који то знају да се не згрозе над овом тврдњом, јер господин гавран и госпођа врана не могу ни у ком случају да буду супружници.

Наиме – гавран и врана су две потпуно различите врсте, од којих једна спада у род птица певачица, а друга у род гаврана. Врана црна обична, је црна, са зеленим и једва приметним пурпурним сјајем. Она

никада не ствара колоније гнезда. Гавран пољски у ствари је она „врана“ коју тако често сусрећемо. Он има дужи и шпицастији кљун на мањој и релативно ужој глави, на ногама има „панталонице“. Боја перја је модрикаста. Воли да се настањује и по градовима и живи обично у колонијама, у којима се понаша, за разлику од вране, доста бучно и наметљиво. Док вране зимују у близини својих гнезда, гаврани одлећу преко зиме у Француску. Вране се са правом сматрају штеточинама – уништавају птичја јаја и убијају младе фазане, зечеве и друге ситне животиње. Гаврани су углавном биљоједи а хране се још и гмизавцима.

Из свега напред реченог следи: гавран је гавран, а врана је врана.

ГУСКА – уопште не заслужује да се њено име користи као погрда. Из сасвим непознатих разлога означава некога будалом и глупаком. Пре би могло да се каже супротно. Гуске су поред мачке, коња и пса изузетак међу домаћим животињама: за неколико хиљада година борав-

Илустровао Димитрије Костић

ка уз човека нису изгубиле ништа од своје интелигенције, а њихов се мозак за разлику од дивљих рођака уопште није смањио. Али зато се то не може да тврди за кокошке или краве.

Што се тога тиче, Римљани су били много мудрији од нас. У знак захвалности за очување Капитола (године 387. пре наше ере) посветили су гуске богињи Јунони, гајили их о државном трошку и на годишњицу победоносне битке Марка Манлија против Гала носили их на позлаћеним носилима прекривеним пурпурним тканинама. О лукавству гусака сведочи и њихова употреба као – пса-чувара.

ЧЕРЧИЛ НАРЕЂУЈЕ:

ПОТОПИТЕ

У 17 ЧАСОВА И 45 МИНУТА 3. ЈУЛА 1940. ГОДИНЕ БРИТАНСКИ АДМИРАЛ САМЕРВИЛ ПОСЛЕ ПРЕДУГОГ ОДУГОВЛАЧЕЊА ИЗВРШИО ЈЕ НАРЕЂЕЊЕ: ОТВОРИО ЈЕ ПАЉБУ! У СЛЕДЕЋИХ ЧЕТВРТ САТА ФРАНЦУСКА ФЛОТА У АЛЖИРУ ЈЕ ДЕСЕТКОВАНА.

Француски адмирал Жансу одбацио је све тачке британског ултиматума.

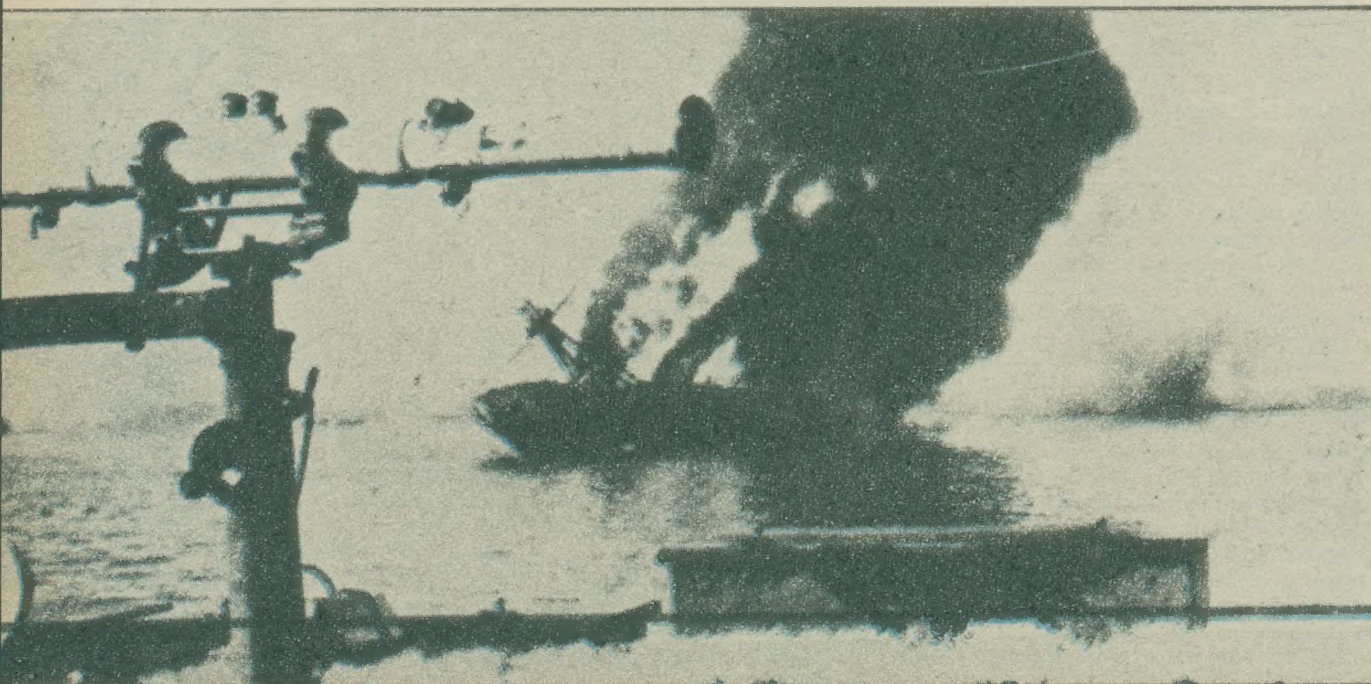
У писму жени заповедник енглеских бродова адмирал Самервил описао је акцију код Мерс-ал-Кебира као „прљаву работу”.

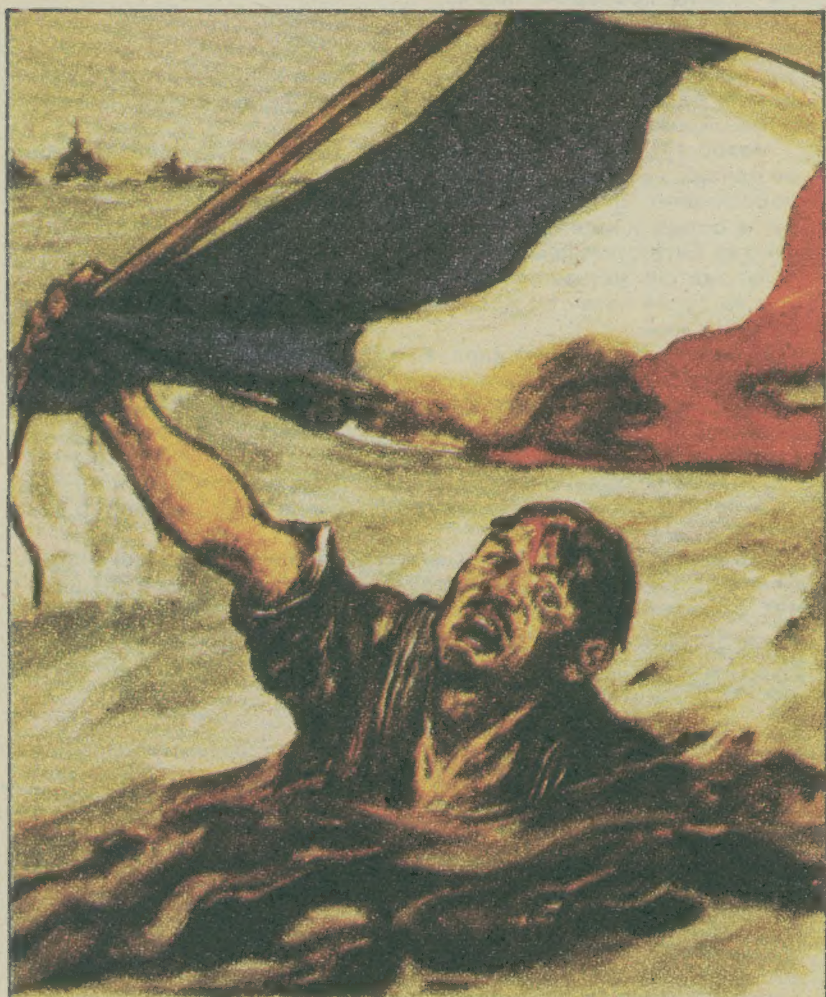

Немачка пропагандна машинерија једва је дочекала британску акцију. Широм Француске осванули су плакати на којима се Черчил задовољно кези над гробовима француских морнара.

Бојни брод „Бретања” повукао је са собом на морско дно хиљаду француских морнара.

ФРАНЦУЗЕ!

Операција „Катапулт" изазвала је огорчење читаве француске јавности. „Не заборавите Оран!", порука је овог плаката.

Немци су окупирали Париз 14. јуна 1940. године. Неколико дана раније председник француске владе Пол Рејно упутио је Винстону Черчилу захтев да га ослободи обавезе коју су Француска и Британија потписале у марту те године да ни једна од две земље, ни под каквим околностима, неће тражити сепаратни мир с Немцима.

Два дана после пада Париза Черчил је, у размаку од неколико сати, упутио Рејноу два одговора. Према првој поруци, Британија је била спремна да прихвати француско-немачке разговоре о примирју, али „под условом, само под условом, да се француска флота запути у правцу британских лука пре почетка преговора". У другој је Черчил Французима нудио „нераскидив савез" са Великом Британијом.

Француска влада је у том тренутку већ била евакуисана у неокупирани Бордо. У име савеза који му се нуди, гласио је Рејнов одговор, „спреман је да се бори до последњег човека". Како би му олакшао већ ионако тешку ситуацију, Черчил је француском председнику одмах послао нову поруку: „суспендовати акције" у погледу ранијег захтева о неутрализацији француске флоте.

Какво пиле, каква шија, моја господо!

Британска противнаредба пренета је Рејноу у значењу „опозвати акцију". Разлика између француског „опозвати" и британског „суспендовати" можда је била танана, али је по Черчиловом мишљењу вероватно управо она касније навела Французе да потцене значај који су Енглези придавали француској флоти.

За разлику од Пола Рејноа, већина француских вођа примила је Черчилов предлог о савезу, у најмању руку, са изузетним неповерењем. Врховни заповедник француске војске Максим Вејган предсказао је како ће Немци у року од три недеље „заврнути Енглеској шију као пилету" (пророчанство које је Черчила навело да првом приликом одврати: „Само какво пиле, каква шија!"). Маршал Петен назвао је британски предлог „понудом за склапање брака с лешом". Што се тиче Черчилових захтева у погледу француске флоте, њих кабинет председника Рејноа, иначе пред распадом, никада није ни разматрао у пуном саставу.

Увече 16. јуна Пол Рејно поднео је оставку уступивши место осамдесетчетворогодишњем маршалу Петену, више него спремном на уступке Немцима. Следећег дана Черчил је новој француској влади упутио захтев да се непријатељу не предаје „изврсна француска флота". У Бордоу је до тада већ превладало мишљење да француске бродове не треба слати у В. Британију.

Двадесет и другог јуна Француска је потписала примирје с Немцима. По члану 8. Уговора Петен је прихватио услов да ће „Француска ратна флота... бити неутрализована под немачким или италијанским надзором".

Черчилове најгоре стрепње су се обистиниле. Колико су оне заиста биле оправдане?

Ултиматум

Данас знамо да Немци 1940. године нису намеравали да преузму француску флоту. У првом реду зато што у то доба нису имали довољно одговарајућег људства, а затим и зато што је Хитлер тада још гајио „романтичну" замисао о очувању британског колонијалног царства и моћне Краљевске морнарице.

По његовом мишљењу, „најбоље решење било је да се француска флота потопи", али је био спреман да се задовољи и „неутрализацијом" у француским лукама „под немачким или италијанским надзором". Ништа од свега овога Черчилу није било познато, а и да јесте, мало је вероватно да би он, или ма ко други, у то доба поверовао у овакву информацију.

Британски ратни кабинет заседао је 24. јуна. Закључак: члан 8. Уговора угрожава интересе, можда чак и опстанак В. Британије, па према томе одговарајућу акцију треба предузети што пре.

Највећу опасност за Британце представљао је Мерс-ал-Кебир, мала поморска база у Алжиру, у Оранском заливу где се налазила моћна француска ескадра под заповедништвом адмирала Марсела Жансуа. По мишљењу енглеског адмирала Дадлија Паунда, Жансуови бродови могли су да послуже Хитлеру за потискивање британских снага из Медитерана. У том случају, били би доведени у питање изгледи да се сачува Блиски исток, па чак и даље британско учешће у рату.

До 2. јула ратни кабинет саставио је ултиматум којим су Французима дате четири могућности: 1. Да се прикључе британској флоти и наставе борбу против Немаца; 2. Да се са смањеним посадама склоне у британске луке; 3. Да са флотом уплове у неку француску луку у Карипском мору; 4. Да у року од шест сати потопе сопствене бродове.

Буде ли Жансу одбацио све четири алтернативе, Краљевска морнарица добила је наређење да уништи његову флоту.

Операција „Катапулт" поверена је флотном саставу „Х" под командом адмирала Џемса Самервила. У саставу флоте налазили су се један од највећих британских бојних крсташа „Худ" (40 хиљада тона), бојни бродови „Валијант" и „Резолушн", једанаест разарача и носач авиона „Аркројал".

Мораћу да вам потопим бродове

План о „смртном ударцу", како је Черчил назвао операцију „Катапулт", прихваћен је највећим делом захваљујући његовом личном угледу и упркос уздржаности у Штабу комбинованих операција.

Слично мишљење испољио је и адмирал Самервил који је по пријему наређења у Адмиралитет послао сопствени предлог: да се Французи позову да „исплове на отворено море" и ту допусте „да их зароби британска флота". У истој поруци, Самервил је упозорио како би британска офанзивна акција „отуђила све Французе, ма где се налазили, и претворила пораженог савезника у активног непријатеља".

С обзиром на страхопоштовање које је Черчил уживао у Адмиралитету, био је то храбар потез због кога је Самервил врло оштро укорен. Другог јула он је добио коначна упутства и наређења, укључујући и личну поруку за адмирала Жансуа: „Решени смо да се боримо до краја, а уколико победимо, као што верујемо да хоћемо, никада нећемо заборавити да је Француска била наш савезник... свечано се обавезујемо да ћемо повратити величину и територију Француске".

После подне 2. јула флота „Х" испловила је из Гибралтара у правцу Орана, а у три следећег јутра Самервил је ка француском адмиралском броду упутио разарач „Фоксхаунд" на коме се налазио његов изасланик капетан Седерик Холанд.

■ НАСТАВАК НА СТР. 6 ■

НАСТАВАК СА СТР. 4–5

Сасвим је могуће да је Жансуа увредило што је Самервил за изасланика изабрао „најобичнијег капетана", уместо да лично ступи у преговоре, али је извесно и да је упорно одбијао да прими Холанда како би добио у времену и, можда, сачекао мрак под чијим су окриљем његови бродови имали бар некакве изгледе да се извуку из луке.

Било како било, Холанд ни после вишечасовних настојања није успео да се пробије до Жансуа, али му је бар пошло за руком да му преко посредника пренесе британски ултиматум. Жансу је садржај ултиматума одмах проследио команданту француске Ратне морнарице адмиралу Дарлану.

У четири после подне Жансу је коначно примио Холанда. Преговори су трајали сат и по. Њиховом срећном исходу свакако није могао да допринесе долазак британских авиона који су у залив бацали магнетске мине како би онемогућили излазак француске флоте из луке. У том тренутку сви француски ратни бродови у Медитерану већ су имали наређење адмирала Дарлана да одмах заплове у помоћ Жансуу. Дарлан је наређење издао оног часа када је сазнао за британски ултиматум.

Док је капетан Седерик Холанд преговарао свесрдно се надајући да ће се некакво решење наћи, Черчил је читао Дарланово наређење које је британски Адмиралитет ухватио и дешифровао. Одмах је Самервилу наредио: „Рашчистите ту ствар што пре или ћете имати посла с појачањима!"

У 17 часова и 15 минута Жансу је пред собом имао нови Самервилов ултиматум. Уколико у року од петнаест минута један од британских предлога не буде прихваћен, стајало је у њему, „мораћу да потопим ваше бродове".

Прљава, тужна, неопростива работа

Док је дубоко потресени бивши британски војни аташе у Паризу и поштовалац Француске Седерик Холанд, под пратњом напуштао француски адмиралски брод, палубом „Денкерка" већ је одзвањало наређење: „На положаје!"

Како је већ одуговлачио и више него што је смео, у 17 часова и 45 минута адмирал Џемс Самервил издао је наређење да се отвори ватра.

Један од првих плотуна тешко је оштетио „Денкерк". Погођен, бојни брод „Бретања" се прво запалио, а затим изненада преврнуо и потонуо однели на морско дно хиљаду француских морнара. Са бојног брода „Прованс" отворена је ватра, али се и он убрзо запалио и насукао. На морско дно отишао је и разарач „Могадор". Најзначајнија британска мета, бојни брод „Стразбур", није била ни окрзнута.

У 18.04, после нешто мање од четврт сата разорне паљбе, Самервил је обуставио ватру како би Французима омогућио да напусте бродове и спасу рањенике. Истовремено се, да би избегао евентуалну ватру француских обалских батерија, удаљио према западу. Била је то тешка стратешка грешка.

Самервил је веровао да су преостали француски бродови исувише оштећени да би могли да се пробију из луке, а рачунао је и на минско поље. Заштићени густим димом и пламеном нафте, „Стразбур" и пет разарача ипак су се пуном паром провукли кроз неефикасно постављене британске мине и избили на пучину. Увече следећег дана упловили су у Тулон. Нешто касније придружило им се још дванаест крстарица и разарача из Орана.

Операцијом „Катапулт", као што су њени противници и предвиђали, постигнут је тек половичан успех. Један од њених главних протагониста, адмирал Самервил, назвао је акцију у писму жени „прљавом работом" и „највећом политичком грешком модерног времена". Капетан Седрик Холанд поднео је захтев да буде разрешен дужности.

У Лондону је Винстон Черчил упознао неуобичајено тих Доњи дом са том „тужном акцијом", одајући витешко признање храбрости француских морнара и одлучно истичући неминовност „смртног ударца". Док је, завршавајући, још једном изразио решеност Енглеза да „се рат настави с највећом могућом жестином", Доњим домом проломио се један од најдуготрајнијих аплауза који се у њему икада чуо.

Хитлер ликује

У Мерс-ал-кебиру адмирал Жансу сахранио је 1200 својих људи.

У Француској је Петенова марионетска влада сместа прекинула све везе с Британијом.

У Немачкој је Хитлер ликовао. Габелсова пропагандна машинерија навелико је крчмила материјал који јој је Черчил сам пружио. Лист „Берлинер Нахтаусгабе" проклео је Черчилову акцију као „највећи акт подлаштва у светској историји".

Адмирал Жансу потонуо је у заборав историје. Адмирала Дарлана убио је децембра 1942. године у Алжиру један млади француски ројалиста под околностима које никада нису разјашњене. Капетан Седрик Холанд разрешен је команде над „Арк ројалом". Умро је убрзо по свршетку рата.

Окршај код Мерс-ал-Кебира трајно је оптеретио француско-британске односе. Да ли је могао да се избегне? Је ли заиста био неопходан?

Капетан Холанд је до краја живота тврдио како је разлика између Самервилових и Жансуових преговарачких ставова била тако незнатна да је додатних неколико сати преговора могло да уроди плодом. Могуће је, такође, да је крвопролиће могло да се избегне само да је са Жансуом, уместо нижег по чину и напетог Холанда, преговарао лично Самервил. Све су то само претпоставке.

Приредила Мина Илић

ТО ЋЕ БИТИ АУТОМОБИЛИ

ДОДАЈ ГАС ДА ПРОМЕНИШ ОБЛИК

ЦИГЛА ЋЕ И ДАЉЕ БИТИ НАЈБОЉЕ ОРУЖЈЕ ОБИЈАЧА АУТОМОБИЛА, САМО ЋЕ ПОКРЕТАЊЕ МОТОРА ИЗИСКИВАТИ ЛИЧНО ПОЗНАВАЊЕ ВЛАСНИКА...

Путнички аутомобил ће се, споља гледано, у наредној деценији мало изменити. Али, ће зато испод лима (наравно, нерђајућег!) бити много новости.

Почињу већ с уласком у аутомобил: нарочити кључеви са још посебнијом шифром (постоје милијарде могућности) који раде уз помоћ инфрацрвених зрака. Никакве шансе више за „позајмљиваче"?! Осим проверене цигле.

Исти случај и са контакт-бравом. Само овога пута треба изрећи личне податке возача и тек онда се мотор ставља у покрет. Унутрашњи и спољни ретровизори, седишта и наслони за главу аутоматски ће се подешавати, електронским путем, према телесним димензијама и положају возача.

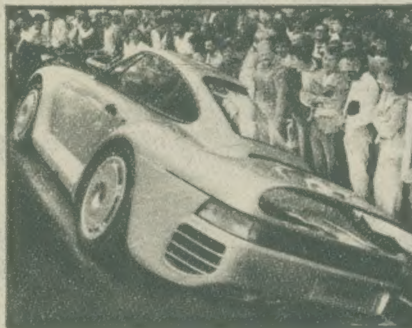
Мотор аутомобилског модела 1995. године биће ослобођен било каквих дотеривања. Паљење и све остало биће електронски подешавано. Пре свега биће оптимално сагоревање горива, једва да ће остајати нешто штетних гасова, тако да ће катализатор као филтер бити сувишан.

Аутоматски мењач постаће уобичајена, серијска ствар. Притиском на дугме возач ће моћи да одабере штедљиви или спортски начин вожње.

Компјутер, који прима наређења са сензора на точковима, моћи ће да распореди снагу мотора, према ситуацији, током саме вожње. На пример, код нормалне градске вожње биће укључен задњи погон, а на мокром и клизавом коловозу погон се пребацује на предње точкове.

Сензори ће бринути како о броју обртаја мотора, тако и о начину и брзини обртања точкова. Узор је овде нови „мерцедес 300" комби.

Ако изађете на „брзи" ауто-пут, каросерија се аутоматски спушта при брзини већој од 100 километара на час. Уз помоћ специјалних фронталних спојлера смањује се отпор ваздуха, знатно побољшава лежање аутомобила на путу и драстично смањује потрошња горива. Узор је „елтек", нови испробани аутомобил „Форда". Унук „ескорта".

Звезда аутомобилске изложбе у Франкфурту: „супер-порше 959" турбо са погоном на сва четири точка... Максимална брзина 320 километара на час. А цена: 420.000 марака?!

Наравно, сви бољи аутомобили имају уграђен специјални АБС уређај, тако да код кочења више ниједан точак не може да блокира и возило остаје способно за даље управљање.

И пукнута гума више није никакав проблем. Наиме, фирма „Континентал" је већ развила један посебан систем гума, који омогућава без ваздуха у гумама даљу вожњу стотинама километара?!

Приликом вожње један мини-компјутер указује на тачан правац. Једноставно се откуца одредиште, а један сладак глас саопштава правовремено возачу („после 500 метара десно"). Туда, дакле, треба возити. Углавном у свим аутомобилима блиске будућности компјутер и микрочипови играју велику улогу. Они ће контролисати целокупну аутомобилску технику.

Само санак пусти? Не. И наши данашњи путнички аутомобили били су још пре само неколико година обичне експерименталне студије. Када је фирма „Ситроен" 1955. године избацила на тржиште аутомобила свој модел, „ситроен DS 19", била је то права сензација. Данас сви аутомобили настају у специјалним каналима за испитивање отпора ваздуха приликом вожње. Када је „Ауди" пре нешто више од пет година избацио модел чији је погон био на сва четири точка, сви остали конструктори су сумњичаво вртели главама. „Данас то све интересује", каже технички директор „Аудија" Фердинанд Пијех.

Посебан куриозитет на Салону аутомобила у Франкфурту била је „Мазда". Њен модел „MX-03" има осовине којима може да се управља. А то значи: приликом паркирања аутомобил се директно из паралелног положаја са слободним местом за паркирање, ту и упаркира?! Јапанци озбиљно мисле на овај проблем, јер код њих је све теже наћи место за паркирање. А слично је и у другим развијеним земљама.

М. Ш.

БИОСКОП БАЈФОРД ПРИКАЗУЈЕ

САВ ПРИХОД СА ОВЕ ПРЕДСТАВЕ БИЋЕ УПУЋЕН У ЗНАК ЗАХВАЛНОСТИ, ОДГАЈИВАЧИМА ЗУНЗАРИНИХ ЈАЈА. ВИДЕЋЕТЕ И ЗАШТО. ТО СВЕ, НАРАВНО, НЕМА НИКАКВЕ ВЕЗЕ СА ЕЛМИР ХОРИ-БУДЕНОМ И СВИМ ЊЕГОВИМ ФАЛСИФИКАТИМА.

ФАЛСИФИКАТОР ТЕЖАК 30 МИЛИОНА ДОЛАРА

ЗУНЗАРИНА ЈАЈА – СВЕДОЦИ ОДБРАНЕ

Ево једног занимљивог судског случаја који се догодио у Мађарској пре неколико година. Капетан бродића ступио је на своје пловило једног септембарског послеподнева у шест сати. Нешто касније на бродићу је пронађено тело управника поште који је, према свим налазима, био мучки убијен. Капетан је ухапшен. Суђено му је, проглашен је кривим и послат на доживотну робију. Истрага је, међутим, један врло важан доказни материјал потпуно занемарила. Наиме, кад је, дан пошто је леш пронађен, извршена обдукција, у телу је откривен велики број јаја и ларви муве зунзаре. Нико није сматрао да овај налаз има битног значаја за цео случај. Али, др. Михаљи, из Природњачког музеја у Будимпешти, који је за ово сазнао накнадно, био је другог мишљења. Указао је да у Мађарској ова врста муве у јесен никад не полаже јаја у шест сати после подне. Такође је истакао да, пошто је било ларви на лешу, јаја нису могла да буду положена дан после смрти, јер у том случају ларве не би имале времена да се излегу. Јаја су била положена оног дана кад се догодило убиство, али пре шест после подне, дакле, пре него што је капетан ступио на бродић. На основу ових чињеница, капетану је поново суђено и он је проглашен невиним!

ПРАЗНИК КОЈИ ЈЕ ВАЉАЛО УКИНУТИ

До 1933. године, у Јапану се у септембру празновао Дан када се хватају муве. Те одлучујуће 1933. марљиви становници Токија имали су рекордан улов од 117.530.000 мува! Службеницима санитарне инспекције, који су уједно били и жири, требало је две недеље да провере резултате. Ако се тај податак узме у обзир, разлог зашто су исти овај празник укинули више је него очигледан!

УПОЗНАЈТЕ ЕЛМИРА ДЕ ХОРИЈА (1906–1976)

Рођен под именом Јозеф Хофман, али познат и као Луи Рајнел, Жан Касу и Елмир Хори-Бутен, овај мађарски Јеврej и емигрант вероватно је највећи а сигурно најплоднији фалсификатор уметничких слика свих времена. Иако је био безначајни сликар-експресиониста, постигао је да на стотине његових дела буде изложено у славним музејима и сликарским галеријама широм света а хиљаде њих нађу се у поседу приватних колекционара. С једном напоменом: сва та дела носила су лажне потписе Матиса, Модиљанија, Дифија, Шагала, Пикаса, Вламенка, Гогена, Брака и Сезана. У опонашању великих сликара Хори је био управо генијалан. Могао је да превари и највеће познаваоце сликарства и прода им рог за свећу. Откривен је 1967. године и то захваљујући похлепи и бескрупулозности двојице препродаваца који су за дебеле паре његова 44 фалсификата увалили једном тексаском мултимилионеру. Од 1962. Хори је живео и сликао на острву Ибици, у Шпанији. Био је мистериозна и славна личност, што је навело и једног Орсона Велса да направи дугометражни документарни филм о њему. Шиканиран и застрашиван од истих оних препродаваца, суочен с чињеницом да ће бити изручен француским властима које ће му судити, ужаснут над могућношћу да сконча у затворској ћелији, Хори је 1976. године извршио самоубиство. Попио је позамашну дозу умирујућих средстава. Његова дела вредела су на тржишту око 30 милиона долара!

Илустровао Ненад Милићевић

КО БИ РЕК'О?!

Баснословно богата Пеги Гугенхајм, позната колекционарка и оснивач галерија у Лондону, Њујорку и Венецији, тешко да би у свом избору икад насела на Хоријеве фалсификате. Из једноставног разлога – лукава Пеги одлучила се за модерну уметност која није спадала у Хоријев домен. Иако најистакнутији приватни колекционар модерне уметности, Пеги је направила овај занимљив списак, по њеном мишљењу, највећих сликара прошлости:

1. Тицијан
2. Тинторето
3. Ђорђоне
4. Карпаћио
5. Веласкез
6. Рембрант
7. Ђото
8. Ботичели
9. Дирер
10. Микеланђело

СВЕТ У КОМЕ ЖИВИМО

Да ли учествујете у акцији сакупљања старе новинске хартије и да ли сте свесни колико је то значајан посао? Данас се у свету само 25 одсто хартије поново прерађује и од ње прави нова. Нема разлога да се ова количина 2000. године не удвостручи. Уколико би се поново прерадила половина хартије која се у свету утроши, спасло би се од сече осам милиона хектара шуме. Дакле, главу доле и наставите са сакупљањем!

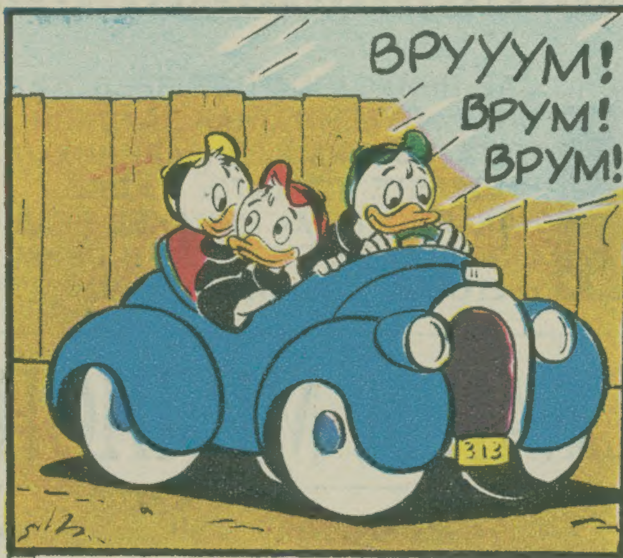
Илустровао Зоран Петканић Петко

Мила и Тимоти Бајфорд

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

ДО ДНА МАШТЕ

ТАЊИ ОД ДЛАКЕ – БРЖИ ОД СВЕТЛОСТИ, ЧИТАЈУ СА УСАНА, УЧЕ САМИ...

После вишегодишњег успона, индустрија компјутера као да је посустала. У последњих неколико месеци доходи произвођача компјутера пали су за готово трећину. Очекује се да и продаја кућних рачунара до краја године падне за неких десетак процената. Очигледно, овој привредној грани и њеним муштеријама потребна је помоћ.

И, помоћ стиже. На видику су – једва неколико месеци или, највише, неколико година пред нама – на десетине новотарија које ће компјутере учинити супербрзим, суперпаметним и суперпријатељским направама. Рецимо: машина за куцање без тастатуре која говор уобличава у писани текст са готово савршеном прецизношћу; кола која одбијају да крену уколико је возач претходно конзумирао алкохол; видео-екран који вам чита са усана, из покрета, погађајући шта желите и то вам испуњава. То је само неколико из серије достигнућа која ће компјутере учинити још неопходнијима него што су данас.

Атом по атом

Међу технолошким подацима који су то омогућили на првом је месту драматично повећање брзине и капацитета електронских чипова, сићушних љуспи од силикона које су нервне ћелије сваког компјутера. Чипови од једног мегабајта (од којих сваки садржи по милион транзистора) омогућавају сада пројектантима компјутера да производе „пријатељскије" машине моћних аналитичких способности. Ови полупроводници такође омогућавају ултрабрзе машине које ће компјутерима подарити логику и способност поимања. При том, технологија полупроводника (транзистора) напредује готово геометријском прогресијом и све се више меморија сабија у све мање простора: сва струјна кола у најновијем чипу од милион транзистора стају у љуспицу дебелу **један микрон** – сто пута тању од једне нити људске косе. Тај чип од једног мегабајта, дакле, већ четвороструко заскаче непосредног претходника и тренутно главног на тржишту – чип са капацитетом од „само" 250.000 информација. Истовремено, у лабораторијама IBM-а произведена су још тања струјна кола– од једва пола микрона.

Ова моћна струјна кола подразумевају огромну унутрашњу меморију која омогућава „паковање" и препознавање гласа, односно направе које ће закључавати и откључавати браве на усмену команду или снимати тв-програме и емитовати их у кристално јасној слици у три димензије.

Такозвани логички чипови, који за разлику од поменутих не похрањују већ „разматрају" информације, такође брзо напредују. Нови Интелев микропроцесор који ће се на тржишту наћи крајем новембра 1985. године бржи је 17 пута од оних које је IBM користио у својим првим кућним рачунарима. Он без муке барата са неких четири милиона слова унутрашње меморије што је четири пута више од најбољих процесора за личну употребу.

Има ли уопште граница томе? Нема. Бар не у догледно време. Џејмс Мендл, један од директора Центра за интегрисане системе у Стенфорду, тврди да ће се већ крајем века на тржишту наћи меморијски чипови од по – милијарду транзистора!

И док једни научници пакују силиконска кола у невидљиве запремине, други истражују нове технологије за производњу чипова. На пример, већ се зна да галијум-арсенид електроне проводи три до шест пута брже од силикона. А још су брже такозване „суперрешетке" – чипови који су буквално атом по атом састављани од различитих материјала у јединствени вишеслојни чип. Такође, полупроводници охлађени потапањем у течни хелијум не пружају више готово никакав отпор протоку електричне струје и, према томе, функционишу уз невероватне брзине.

Фах – идиоти

Компјутери, додуше, не могу да мисле, резонују или вам читају мисли. Не још. Али један пројекат америчког министарства одбране већ предвиђа компјутере који „претражују" мождане таласе пилота као и неке виталне знаке и, закључујући на тај начин о његовом тренутном менталном и физичком стању, дају му тек онолико информација колико овај у том часу може објективно да савлада. А већ постоје, и са успехом се примењују, компјутерски програми који непогрешиво и муњевито сугерирају финансијским организацијама у шта да уложе капитал како би извукли што већу зараду.

Један такав програм који је сачинила фирма Голд Хил Компјутери из Кембриџа у Масачусетсу (САД), пример је тзв. „стручњачког система" – једне гране развоја вештачке интелигенције која при решавању строго специјализованих проблема веома верно опонаша стручњаке од крви и меса. Укратко, после толиких година „кувања" вештачка интелигенција спремна је за полетање. Компјутери постају тако брзи, тако добро програмирани и тако свеобухватне меморије да већ могу да играју

Ово није сцена из научнофантастичног филма – све што он изговори, компјутер истог часа испише.

ДО ДНА МАШТЕ

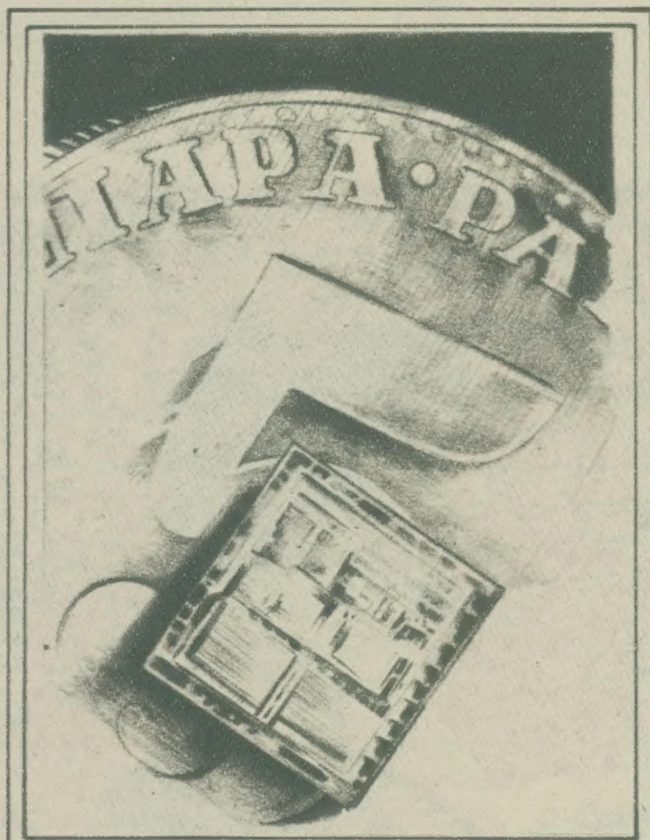
шах на скоро мајсторском нивоу или лоцирају недостатке на аутомбилским моторима успешније од механичара. Уосталом, полиција у Сијетлу увелико користи један такав „стручњачки систем" при решавању серије убистава, а нафтна индустрија уз помоћ електронског геолошког програма званог Проспектор истражује нова налазишта на северу Аљаске. Стручњачки системи, до сада најуспешнији вид примењене вештачке интелигенције, бољи су дијагностичари неких инфективних болести од живих специјалиста. И тако даље, и тако даље...

– Ипак – каже Хјуберт Драјфус, професор филозофије на калифорнијском универзитету у Берклију – компјутер је још увек само механизовани фах-идиот. Он још није у стању да примењује здрави разум, аналогију, нити да разуме просте приче за успављивање четворогодишњег детета.

Бо Шил, менаџер производног одељења у Ксероксовим лабораторијама за вештачку интелигенцију у Пало Алту (Калифорнија), такође не верује да ће неки компјутерски програм икада моћи да замени обичну секретарицу јер тај посао захтева бар малчице знања о много чему. – Али – додаје он – за такве ствари као што су решавање пореских проблема или инвестиција компјутери ће убрзо постати незамењиви.

Брзином светлости

Суперкомпјутери су замишљени брзима и створени су да јуре. Сабијајући стручна кола у још сићушније просторе такве направе и практично укидају „проблем брзине светлости" који иначе још ограничава електронске машине. Реч је о времену потребном електричним импулсима да пређу пут с једног на други крај компјутера. У том смислу „Креј 2" који је произвела фирма Креј Рисерч најмоћнији је компјутер икада направљен. Он тај циклус („с краја на крај") завршава сваке 4,1 наносекунде – тачније, у делићу времена потребном да светлост пређе даљину од метар и по! С тим у вези установљена је чак и јединица мере „један Креј-дан" што је количина информација коју „Креј 2" може обрадити за 24 сата, а за коју је најснажнијим компјутерским системима IBM-а потребно више недеља.

Силиконски чип (хиљаде транзистора) у поређењу са новчићем од пет пара.

Иначе, овај компјутер 100.000 пута је бржи од најбољих кућних рачунара.

Машине попут ове, и шачице других експерименталних компјутера могу верно до последњег детаља да симулирају, односно моделирају експлозију нуклеарне бомбе а то значи да би разорна снага нуклеарних експлозија убудуће могла да се изучава без стварних „нуклеарних проба". Обавештајне службе користе ове машине и при обради и класификовању огромне количине података које шаљу сателити а филмска компанија Дигитал продакшн из Лос Анђелеса је за специјалне ефекте у филмовима „Амадеус" и „Последњи звездани ратник" користила услуге компјутера „Креј 2".

У овом часу научници раде на малим машинама брзим попут „Креја" али много јефтинијим. Ови мини-суперкомпјутери користе достигнућа упоредне обраде података уз помоћ такозваних паралелних процесора. По узору на међувезе нерава унутар људског мозга, паралелни процесори су међу сплетови хиљада микро процесора. За разлику од конвенционалних компјутера који податке обрађују један по један, ове направе обрађују енормне количине материјала симултано и на тај начин постижу фантастичне брзине. Најсвршенија међу њима је такозвана „Везна машина", модел замишљен и направљен у лабораторијама компаније „Мислеће машине" из Масачусетса. Прототип је делимично финансирала америчка војска и он ће се стога користити у пројектовању борних кола без људске посаде, затим борбених планова и контролних система који ће у млазним ловцима радити према усменим упутствима пилота.

Роботи тамничари

Истина, руковање овим машинама умногоме је компликовано колико и оне саме. Николас Негропонте, руководилац Медијске лабораторије при Технолошком институту из Масачусетса, каже: „Комуницирање са кућним љубимцима попут мачке, пса или папагаја лакше је и смисаоније од комуницирања са најбољим данашњим компјутером".

Али, наука и томе постепено доскаче. Електронски сензори већ препознају усмене команде, имају изоштренију механичку визију и одговарају говорним језиком. Будуће генерације компјутерских програма користиће се без посредства компликованих програмерских лозинки и формула. Уосталом, ево неколико већ готових изума:

● У Провиденсу се тестира систем који брзо, уз прецизност од 99 одсто, препознаје руком или машином исписана слова – попут потписа на чековима. Овај систем „учи" нове податке из сопственог искуства, тачније – сам себе репрограмира.

● Фирма Денинг Мобајл Роботикс из Уобернa у Масачусетсу производи роботе налик на R2D2 из „Рата звезда" који ће најдаље кроз годину дана почети да патролирају ходницима америчких затвора. Они откривају пожар и неуобичајене звуке или покрете и о томе извештавају стражаре (људе). Цена: 64.000 долара комад.

● Неколико компанија „избацило" је моделе који разумеју изговорене речи и потом их репродукују написмено. Тако, на пример, једна машина IBM-а може разумети више од 5.000 речи (ускоро и свих 20.000) и чак на основу логике разликује такве финесе као што су „they're" (они су) од „their" (њихов). Неколико америчких и јапанских фирми завршавају сличне машине које изговорени текст сместа преводе на друге језике.

● Поменути Технолошки институт из Масачусетса предњачи компјутерима који распознају људске покрете, читају са усана, прате покрете очију и разумеју људски говор.)

– Тек смо на почетку! – каже Џек Кјулер руководилац развоја и производње у IMB-у. Технологија напредује као луда. Уколико будемо довољно паметни и будемо умели да је упакујемо и искористимо, отвориће нам неограничене могућности. *И. Б.*

ПАМЕТНИЈИ КУЋЊАЦИ

Кућни компјутери сојевремено су рекламирани као неопходни. Додуше, већина људи очигледно није мислила тако и продаја у свету увелико стагнира. Но, прерано је да скептици ликују пошто је пред кућним рачунарима, чини се, поново светла будућност. Наиме, на тржишту ће се ускоро наћи нова генерација ових направа са знатно бољим звучним и графичким могућностима, опремљене програмима за које није потребан нарочити тренинг, затим направе које омогућавају компјутерима да контролишу кућне апарате и системе као и много бољи образовни „софтвер".

Највише знатижеље изазива моћна „Амига" коју је септембра ове године лансирала фирма Комодор. Резултат двогодишњег рада групе инжењера на челу са Џејом Мајнером је ова справа, по цени од 1995 долара, која корисницима пружа избор од 4000 боја, фантастичну анимацију и репродукује звук оркестра на четири аудио-канала. И то није све. „Мекинтош" фирме „Епл" популарисао је такозваног „миша" – серво-направу за приступачније руковање компјутером – као и „прозоре", или екране унутар екрана који истовремено приказују више ствари. Јефтинија од „Мекинтоша", „Амига" је такође опремљена свим овим достигнућима а у стању је и да симултано обавља више задатака.

Али, све ове погодности биле би од мале вајде када би њихова примена, што је до сада био чест случај, била толико тешка да је само најупорнији могу савладати. Произвођачима је, наиме, све јасније да им будућност пре свега зависи од способности да произведу машине којима са лакоћом могу руковати и површнији корисници. Решење се тренутно тражи и налази у увођењу програма који користећи вештачку интелигенцију оспособљавају кућне рачунаре да разумеју и повинују се командама сроченим на говорном енглеском језику.

Џеролд Кеплен, главни технолог у фирми Лотус Дивелопмент, каже да није далеко програм који ће читати електронске поруке и извршавати их по приоритету који ће сам уочити. По Кеплену, „граница вештачке интелигенције је у нашој машти, не у снази наших машина". Рецимо, уз помоћ CD-ROM, дигиталне плоче на којој је могуће похранити до 100 милиона речи, односно 220.000 страница текста. Прва кућна примена CD-ROM-а очекује се већ ових дана када буде пуштена у продају таква плоча са комплетном Америчком енциклопедијом од девет милиона речи за само 199 долара што је три пут јефтиније од истоимене штампане верзије. Следећи корак могао би бити CD-ROM који графиком и звуком демонстрира, на пример, Бетовенову Пету симфонију.

Кућни компјутер може наћи своје место и као контролна справа. Компанија Киберлинкс продаје програм под називом „Паметни дом" који оспособљава кућне моделе IBM-а и Епла да пале светло или активирају аларм у одређеним тренуцима – рецимо кад дете напусти простор за игру. Програм такође укључује заливање травњака или позива ватрогасце уколико „нањуши" пожар.

ПРЕТРЧАЋУ 507 КИЛОМЕТАРА

ПОШТО ЈЕ ПРЕТРЧАО 266,5 КИЛОМЕТАРА АЛЕКСАНДАР КОМИСАРЕНКО ЈЕ ЗА ПУБЛИКУ ОПТРЧАО ЈОШ ЈЕДАН КИЛОМЕТАР ПОЧАСНОГ КРУГА.

НЕКИ НОВИ СУПЕРМАРАТОНЦИ

Садашњи рекордер инжењер Александар Комисаренко (у првом плану) и досадашњи Владимир Демењев.

На небу ни најмањег облачка. Термометар показује тридесет Целзијусових степени у хладу. За Москву веома топло време. На тркачкој стази круг за кругом трче четири човека. Трче већ дуго. То се види по њиховим мајицама, потпуно мокрим од зноја, и изразу бескрајног умора на лицу.

За водећег ево и последњег 560. круга. Лекари који дежурају не могу више да издрже и они јуре за њим. Судија гледа на сат, подиже пиштољ изнад главе и даје знак за финиш.

Тако је изгледао крај прве московске дуготрајне трке на стадиону „Фили". Укупно пет учесника стартовало је у суботу: један није издржао и напустио је стазу после дванаест часова трчања. Тројица су дозволила себи да се у току ноћи одморе неколико сати, а цео дан и ноћ без прекида трчао је само један такмичар – Александар Комисаренко. Истина, врућина неуобичајена за главни град СССР и вештачка стаза на коју није навикао, нису му дозволили да постави лични рекорд. Трку је завршио с „просечним" резултатом од 224 километра!

Они су морали

Трчање на дуге стазе има своју историју. Старогрчки војник Еукид, кажу хронике, претрчао је за дан и ноћ 200 километара од Саламатинског залива до Делфа да би пренео саопштење да су лађе персијског цара Ксеркса уништене. Његов земљак Фидипид, у пуној ратној опреми, за исто време претрчао је од Атине до Спарте и вратио се натраг, преваливши 250 километара, да би од Спартанаца затражио помоћ у борби против војске персијског цара Дарија.

Али, ако су људи некад морали да трче силом прилика јер није било ни аутобуса, ни воза, ни телефона – данас се овакви подвизи изводе из чистог спорта. Из пуке жеље да се још једном провери могућност човековог организма.

Тајне нема

У Совјетском Савезу Владимира Демењева сматрају оснивачем супермаратона. Овај сувоњави педесетогодишњак није имао у породици ниједног спортисту, чак ни поштара. Био је болешљив као дете па су му лекари саветовали да се бави спортом. Тако је почео да трчи. Већ после неколико година Владимир је с лакоћом претрчавао 20 километара. У 30. години је први пут савладао маратонску стазу – 42 километра и 195 метара, а десет година касније могао је да претрчи без заустављања 100 километара. Сваке године, стаза се продужавала.

– Једног дана прочитао сам – прича Демењев – да је у Енглеској група ентузијаста покушала да трчи дан и ноћ непрекидно. Пожелео сам да пробам. Нисам имао с ким да се такмичим, па сам претрчао сам, за 24 часа – 240 километара. Идуће године иза мене је ишао аутомобил са судијама. Резултат 264 km био је у то време рекорд СССР-а.

Да ли Демењев поседује феноменалну издржљивост, или се припрема под посебним условима? А можда зна и неке тајне за овако дуго и напорно трчање.

– Нема никаквих тајни – одговара на то супермаратонац. – Ујутру пре посла претрчим 15-20 километара, увече пред спавање 30-40. За годину дана 10 хиљада километара. Израчунао сам да сам за осам година трчања супермаратона превалио растојање које је два пута дуже од Земљиног полутара.

Кад је Демењев после супермаратонског такмичења понедељком долазио на посао у металуршки комбинат, другови су га углас жалили. – Опет си смршао бар пет килограма! Одговарао им је у шали: – Ништа страшно, отишла је само сувишна вода. У његовом послу, радио је крај високе пећи, у пензију се иде са педесет година и Демењев је тај јубилеј обележио учествовањем у трци на стази дугој 507 километара! Истина, овог пута са два кратка прекида ради одмора. На крају је ипак био први. А рекорд у нон-стоп трци није успео да задржи: нови незванични рекорд СССР у „даноноћном" трчању поставио је Александар Комисаренко, инжењер из Туле.

Шта кажу лекари — ЧУДАЦИ НИСУ ЛУДАЦИ

Један сам од чланова лекарске екипе која будно прати стање здравља ових дугопругаша. Нема их много, али сваке године само у Одеси на супермаратону – 100 km – појављује се педесетак тркача. Одмах да вам кажем: њихово здравље нас уопште не забрињава. Напротив, у току трке код њих се активирају резервни енергетски процеси који спортистима омогућавају да и у „нормалном животу" издрже изванредне напоре.

Ову теорију, да се радне способности човека обнављају после дугих физичких напора, поставио је још почетком овога века др Фолборт, а анализе наше екипе то су и потврдиле.

Супермаратон сигурно неће постати масован спорт, што никоме и није циљ. Али, ентузијасти, чудаци који желе да постигну „немогуће" постојали су одувек а биће их и убудуће. У сваком случају једно је ван сумње – они који више воле да у слободно време леже на троседу излажу себе већим опасностима него чудаци који у дресовима мокрим од зноја, по сунцу или киши излазе на стазу и трче, трче, трче...

Др Леонид Вознесенски

266,5 km без заустављања

У јесен 1981. године 45-годишњи Александар Комисаренко покушао је први пут да обори рекорд Владимира Демењева. Али, негде на двестотом километру сишао је са стазе.

Идуће године Комисаренко је поново изашао на старт. У предграђу Москве измерен је део пута дугачак 11.5 километара: супермаратонац је планирао да трчи „горе-доле" пуна двадесет и четири часа, средњом брзином од 11.5 километара на час. Тридесет такмичара ентузијаста смењивало се пратећи Комисаренка, дајући му темпо, а тркач који је јуришао на рекорд одмицао је строго се држећи плана. А онда је добио жељу да потрчи брже и појачао темпо. Његов спортски занос охладио је прави пљусак. Читавих четрдесет минута Комисаренко се једва пробијао кроз водени зид. Знатно је морао да успори. Ноћу се мало просушило и Комисаренко је поново могао да трчи планираном брзином. Иза њега на десетак метара кретао се судијски аутомобил и осветљавао му пут. На тротоару су гореле ватре: ватрени навијачи пратили су целе ноћи ову јединствену трку.

Ујутру, последњи део пута Комисаренко је претрчао брже него први! Ближио се крај последњег, двадесет четвртог часа, испаљена је ракета у ваздух која је наговестила финиш. Последњих петсто метара Александар је трчао подигнутих руку са широким осмехом. Судије су на асфалту исписале цифру 266 km 529 метара!

Међутим, Комисаренко се није ту зауставио. По лепој спортској традицији претрчао је почасни „круг" дугачак – још један километар.

В. М.

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

НА ЈУЖНОМ ПОЛУ – МАТРИЈАРХАТ

ТАТА ПИНГВИН НА ДИЈЕТИ

ШЋУЋУРЕНИ НА ЈАЈИМА КОЈА СУ ПОЛОЖИЛЕ ЖЕНКЕ, НА 30 СТЕПЕНИ ИСПОД НУЛЕ, ПИНГВИНИ СУ У СТАЊУ ДА ТРИ МЕСЕЦА ИЗДРЖЕ БЕЗ ТРУНКЕ ХРАНЕ. КРАЉЕВСКИ ПИНГВИН КОЈИ ЖИВИ НА АНТАРКТИКУ ПРАВА ЈЕ БИОЛОШКА МАШИНА.

Читава три-четири месеца буквално ништа не окуси, а ипак храни своје потомство. И то на температурама које се спуштају 30–40 степени испод нуле. Не треба заборавити ни ледени ветар брзине од 120 километара на сат. Пошто за то време изгуби половину телесне тежине, препешачи 200 километара да би стигао до хране, повратио снагу и неколико месеци касније био спреман да све то понови.

Научници годинама проучавају ову необичну птицу убеђени да човек од ње може много да научи.

Већину животињских врста у суровим климатским условима природа је добро „опремила" перјем, крзном, салом... У тренутку кад клима покаже оштре зубе, оне своде на минимум физичке активности како би штеделе енергију.

Али, како пингвин успева не само да преживи у леденом амбијенту, него и да ради и троши енергију, а да уз то још и ништа не окуси?

Глас уместо личне карте

Од почетка овог века на Антарктику су се смењивале експедиције не би ли се проучили биолошки механизми ових животиња. Откривено је да се њихове изузетне способности заснивају на метаболизму који се разликује од свих других врста и сурове климе.

Почетком априла пингвини напуштају море и окупљају се на копну у колоније, у свакој их је на хиљаде. Због дебљине се једва крећу. Последњих пет-шест месеци провели су товећи се шкољкама, раковима и рибама. Високи су једва метар, али тешки готово педесет килограма. Тада почиње време парења. Мужјаци и женке дозивају се наизменично кратким крицима, који се међусобно толико разликују да чине праву правцату гласовну личну карту.

После месец дана женка снесе само једно јаје и препушта га мужјаку. Она се враћа на море у потрази за храном. Мужјак смешта јаје међу ноге, прекрива га својим меканим и топлим превојем на стомаку и тако почиње напорно чување које ће потрајати све до краја јула. Док лежи на јајету, море је прекривено ледом, па се тако обала удаљила и до 200 километара. То је време непојмљиве зиме: читава околина је залеђена нема хране, а тата пингвин је на дијети већ четрдесетак дана.

У очекивању да се врате женке, мужјаци се организују да би издржали хладноћу и налете ветра и снега. Прибијају се један уз другог док их, отприлике, на један квадратни метар не буде дванаест. Јаје брижно чувају окрећући ветру увек леђа, где им је перје гушће. Полако се окрећу, тако да се наизменично стално налазе или споља или унутар групе, размењујући тако и топлоту и заштиту. Такав начин солидарности омогућава пингвину да стално одржава температуру тела на 38 степени, а јаје увек има својих 34–35 степени.

Збогом, савести

После шездесетак дана јаје се распукне и мали пингвин угледа светлост дана. Истовремено се враћа и женка, пошто је два месеца на мору буквално ждрала да би нахранила своје младунче избацујући му из тела храну коју је нагомилала у стомаку. Наћи ће свог мужјака и потомка међу хиљадама истих, опет по оним специфичним крицима. Изгладнели мужјак, чија се тежина преполовила креће ка мору да би коначно почео да једе. Да би до њега дошао, мора да пређе око 200 километара, а он може да се креће отприлике један километар на сат.

Шта ако женка закасни, или уопште не дође? За мужјака тада почиње драматична трка с временом. Заборавља на глад и хладноћу и храни младунца млечном излучевином коју производи његов езофагус. Она се састоји од 60 одсто беланчевина и 30 одсто масти. И коначно, упркос очинској савести у којој се до тог тренутка толико доказао, напушта младунче препуштајући га сигурној смрти. Да би је сам избегао, креће ка мору.

У чему је тајна пингвиновог гладовања, како успева све то да издржи? Научници објашњавају овако: за разлику од човека, који кад изгладни одмах „посеже" за беланчевинама из својих мишића да би надокнадио енергију, пингвин не само да смањује метаболизам, него за своје енергетске потребе користи 95 одсто наталожених масти, а само 5 одсто беланчевина из мишића. То чини пре свега зато што је резерва масти много већа него она у мишићима, тако да има довољно материја за сагоревање које ће грејати јаје. Осим тога, мишићи тако задржавају готово сву своју снагу.

Лек за гојазне

Проучавајући пингвине научници су приметили да би начин на који функционише њихово тело могао једног дана корисно да се примени и на човеку. На пример, код људи који имају велике опекотине или преломе костију и код оболелих од карцинома, код којих организам незадрживо црпе беланчевине.

Поред тога, уочено је да пингвин веома строго програмира своју енергетску ситуацију да би могао да издржи што је могуће дуже. Она има три фазе: у првој, која одговара првој недељи гладовања птица не користи ни протеинске ни масне резерве из свог тела. Да би се одржала, посеже за одређеном количином рибе коју је ускладиштила у посебном „џепу", у стомаку непосредно пре него што је напустила море. У другој фази, која би могла да се назове уравнотеженом, животиња врло штедљиво користи резерве масти, слабећи полако из дана у дан.

Током периода гладовања пингвин живи на граници на којој је могуће одржавати метаболизам. До десет степени испод нуле њихов организам нема потреба да повећава тај метаболизам: научници су израчунали да им је довољно 900 калорија дневно. Али, кад температура падне на –30 потребе се увећавају на 1.800 калорија.

Трећа фаза започиње отприлике три месеца од почетка гладовања. Пингвин је већ утрошио двадесет килограма масти и резерве су на измаку. Да би одржао телесну температуру, мора двоструко да искоришћује мишићно ткиво, у односу на масно.

Као да му се у том тренутку огласи неки сигнал у глави, пингвин напушта младунче и креће ка мору. Научници још нагађају какав је то сигнал, али претпостављају да се догађа нешто слично као кад у људском организму падне количина шећера: тада преовлада осећај глади и урођена потреба за храном. У тој последњој фази смањује се и трајање успореног сна, онога када се највише одмарамо.

Сва ова открића о пингвинима привукла су пажњу стручњака за исхрану, оних који се баве терморегулацијом и проучавањима сна. Надају се да ће једног дана захваљујући овим сазнањима наћи решења и за болести савременог света као што су гојазност, несаница или анорексија (патолошко одбијање хране), за које још нема ефикасних лекова.

М. И. Ш.

НАЈЕНГЛЕСКИЈА

ЗАБАВА

ЖИВОТ ТРИ СТОТИНЕ ЕНГЛЕЗА И ЕНГЛЕСКИЊА САСВИМ ЈЕ ПРОМЕЊЕН (НАБОЉЕ) ОД ЧАСА КАДА ЈЕ УОЧЕНА ЊИХОВА ФИЗИЧКА СЛИЧНОСТ С НЕКОМ ОВДЕ ПОЗНАТОМ И ЦЕЊЕНОМ ПЕРСОНОМ. СВИ СУ ЧЛАНОВИ ДРУШТВА „СЛИЧНИХ" И ОДЛИЧНО ЗАРАЂУЈУ КАО ДУПЛИКАТИ. ■

ПЉУНУТЕ КРАЉИЦЕ

Иако тридесетак година млађи, Бил Елдершо доживљава успех као Роналд Реган

Питер Хуго као принц Чарлс

У рачунском смислу, за госпођу Џенет Чарлс све је кренуло набоље пре 14 година. Њен савршено веран уметнички портрет није било могуће изложити на Летњој изложби у лондонској Ројал академији без дозволе краљице Елизабете. Не чекајући краљичину дозволу, међутим, на недужну Џенет окомили су се новинари. Што није било у новинама, није се догодило. У Британији је то истинско правило. А пошто је госпођа Чарлс била у новинама, њен живот је јавно добро. Није могла да изађе из куће а да је маса не чека пред вратима, гласно се дивећи Џенетиној сличности с краљицом.

Узбуђења за бившу секретарицу тек су почињала. Јер, Британци, без обзира да ли гласају за конзервативце, лабуристе или социјалдемократе, буквално обожавају краљевску породицу (као што код нас сви воле фудбалску репрезентацију, на пример). Обожавање се онда преноси и на оне срећнике које је природа обдарила сличношћу с вољеним ликом. Сходно овим непобитним чињеницама, народ је навалио да Џенет тражећи њене фотографије, молећи је за интервјуе, умирали су од жеље да је виде на ТВ, а пристизали су и позиви за гостовања по свету. (До сада, Џенет је као краљичин дупликат обишла Француску, Бразил, Аустралију, Сингапур, а Америку је „покрила" од Чикага до Лас Вегаса.)

Да би ствар била чуднија, Џенет никада и нигде није представљена као краљица. Дупликати овде уопште не тврде да су оригинали. Њена појава резервисана је за приредбе, свечаности при склапању продајних и сличне енглеске послове. Најаве је као специјалног госта, дуну у фанфаре и појави се Она. Уздишући, публика јој, у тренутку не да да дође до речи, мада се очекује пригодан говор. Госпођа дупликат никада у говорима не помиње краљевску породицу, нити говоранцију започиње како то чини оригинал (Мој супруг и ја...). Она једноставно отпочне са „даме и господо", а потом у говор уплете и анегдоту о „занимљивим искуствима" неких из публике. У духу енглеског смисла за хумор, анегдота обично прича о томе како је господин изгубио пртљаг или госпођа остала закључана у спаваћој соби.

Осим наступа уживо, с говором, Џенет Чарлс је имала и много посла без речи на филму, ТВ, појављивала се са криглом пива, а Паји Патку је у прогодном видео-програму пожелела срећан педесети рођендан.

Госпођа налик краљици, међутим, сматра да сличност баш и није велика. Али, ако већ мора на некога да личи, није ли овако најбоље, пита се.

Шта о свему мисли краљица, није познато. По чињеници да посао цвета, дâ се закључити да много не мари, или да верује да народ има право да се забавља, па макар и „преко њених леђа". Наравно, госпођа Џенет Чарлс, као ни остали дублери краљевске породице, неће ни по коју цену учинити или рећи било шта што би било непристојно, или недостојно сличности са оригиналом.

Чак и звучи као принц

Господину Питеру Хугу такође је штампа, пре две године, омогућила да уновчава сличност с принцом од Велса. Међутим, још 1978. Питер је збуњивао Енглезе учествујући у трци старим аутомобилима. Био је у колима испред принца Чарлса и људи су

Госпођа Џенет Чарлс – незванично Елизабета Друга

веровали да је он „права ствар".

Одлучио је да се јави друштву „Сличних" после упорних тврдњи познаника да је исти принц. Помогла му је и опсесија из детињства да буде глумац. То је, каже, једино добро и радио у школи. Први принчевски наступ Питер је имао у Бриселу. Снимио је серију фотографија. Било је, каже, дозлабога напорно, али и добро плаћено. Од тада су ствари кренуле набоље.

Питер не само да личи на принца, већ је ускоро почео и да говори као принц. Рођени глумац, Хуго је научио неке речи које Чарлс употребљава и почео је да их изговара пред задивљеном публиком. Потражња за принчевим дупликатом расте из дана у дан. Ништа мање није ни Питерово задовољство пошто је одједном изашао из потпуне анонимности.

Како би ужитак био потпун, „принцу" се ускоро придружила, ко други, ако не главом и без браде госпођа налик леди Дајани. Јавни наступи Џули Вулдриџ као леди Ди нису превише компликовани.

Стварна принцеза не говори много у јавности, па је за публику довољно да се Џули слично обуче, очешља и шармантно махне руком. Додуше, није увек пријатно личити на принцезу. Госпођа Вулдриџ је то искусила на својој кожи, у лондонском Бонд стриту. Док дланом о длан, окружили су је знатижељни, одушевљени и, ваљда у одушевљењу, овога пута недовољно прецизни Јапанци. Гомила туриста из земље робота заробила је Џули, шкљоцајући квалитетним фото-апаратима. Спас је морала да потражи у ексклузивном бутику. Тек што је испричала шта ју је снашло, а особље је донело чашу белог освежавајућег вина. Тада је, по сопственом признању, Џули први пут осетила укус краљевског живота.

Председник САД – док га не убију

Добро су плаћена и друга два члана „Сличних", али им је судбина у јавним наступима много неизвеснија од дупликата краљевске породице. Госпођа Кетлин Смит и господин Бил Елдершо дублирају госпођу Маргарет Тачер и господина Ронија Регана. Како се овдашња политичка убеђења саопштавају прилично јавно, чак и у лице председници владе, поготову када је реч о неслагању, може се замислити шта све очекује Кетлин када се појави у лику „челичне леди", док у публици седи неки присталица опозиције. Додуше, Кетлин се искрено нада да неће добити јаје у главу. Али, ако и добије „јаје на око", мора да издржи. Посао је посао, а политика није свуда безболна.

Први наступ у облику госпође Тачер, госпођа Смит је одиграла у Немачкој, рекламирајући чоколаду. После је, као Меги, у друштву дупликата једног господина из лабуристичког табора, популарисала нову друштвену игру, сличну „монополу". Кетлин је толико личила на Меги да јој је један озбиљан џентлмен пришао и упитао је да ли се сећа када му је предала пехар за такмичење у голфу 1981. године.

Међу оним Британцима међу којима је и популарна Тачерка, вољен је и њен велики пријатељ (злобници јавно кажу велики татица), господин Реган, председник САД. Њега успешно дублира човек четрдесет петогодишњак. У почетку, Бил Елдершо се љутио што му кажу да личи на старца од 73, али како је то био један од ретких послова које његов темперамент могао да поднесе, сујету је ускоро бацио под ноге. Како и не би кад је прва дневна зарада за позирање уз дупликат госпође Тачер била сто фунти!

За оне који баш нису одушевљени Реганом, Бил може да буде одлична мета за исказивање политичких уверења. То знају и организатори његових Реган-наступа, па га пажљиво чувају. Недавно је као Реган учествовао на студентском карневалу. Није ни мрднуо без пратње, а до своје тачке био је закључан у гардероби. Разлог – у публици је било студената радикала. Бил каже да је приметио да га један студент „отворено" гледа. Што се он више смешио и махао као Реган, то му је студентов поглед све више сметао. Билова жена се не жали на мужевљев посао. Док га не убију – каже.

Још тачно 295 „Сличних" забавља публику у Британији и по белом свету. Најенглескија енглеска забава, изгледа, задовољава све. Дупликатима доноси популарност оригинала и новац, публици уживање, а дублиранима не смета. Напротив, мора да је и њима пријатно. Док год се чује „јесте – није" кад „Слични" шетају свој дупли имиџ улицама, дотле је сасвим извесно да оригинали нису заборављени. Коме то не прија?

Јулијана Мојсиловић

10x10

ЖЕНСКИ РАЗГОВОРИ И МИР У СВЕТУ

У свакој од овних реченица једна реч има два слова више или мање.

1. Директор често силази у рудник и разговара с минералима.

2. Познаћете га по овци која му увек вири из џепића на кошуљи.

3. Руководиоци двеју великих сила добро знају да од женских разговора зависи мир у свету.

4. По ваздуху плове оне нежне паучинасте нити које народ зове вилина кобасица.

5. Ако се спремате на пут, ваш пас ће то осујетити.

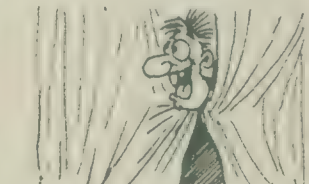
6. У Шпанији се сви диве маторима, а жене им просто саме падају у загрљај.

7. Наставница је предложила да свако дете на своју маму стави неки знак, да би знали која је чија.

8. За ове животиње карактеристично је задебљање средњег прста, услед кога се ноге претварају у паприке.

9. Изашао је пред завесу и рекао: – Драги гледаоци, поздрављам вас у име својих колега, који искрено желе да вас забораве.

10. Жена га је заклала да не иде на скијање, бојећи се да се не повреди.

РЕШЕЊА:

1. минерима, 2. оловци, 3. женевских, 4. косица, 5. осетити, 6. матадорима, 7. мараму, 8. папке, 9. забаве, 10. заклињала.

Илустровао Зоран Петканић Петко

СЕКИРА БРОД ЧУВА

Моториста и његов помоћник извукли су се из утробе брода, али их је на палуби дочекао још већи талас и, као играчке, бацио у море.

Бродови превозе људе, машине, храну, угаљ, нафту... Брод „Уније" власништво „Лошињске пловидбе" из Малог Лошиња, натоварен је, 26. новембра 1958. године, са 72 тоне воде и 37 тона разног терета, углавном брашна. Утовар је завршен у подне, а сат касније брод је исповио из ријечке луке у правцу светионика Престенице. Дувао је умерен ветар. Посаду су сачињавали заповедник Јулијано Саталић*, моториста Игнацио Морожин, помоћник мотористе Андрија Канција и кормилари Радован Карчић, Иван Бенвин и Донато Ловречић. На броду су била и два путника.

Чим је „Уније" исповио на отворно море, осетили су се силни удари ветра из правца севера и северозапада. Пловидба се наставља уз западну обалу Цреса. Код рта Куби, на улазу у црески залив, капетан је променио курс брода према светионику Заглав да би се што пре докопао западне обале залива и избегао ветар који је ускомешао море.

Брод је био две и по миље далеко од копна кад се ветар нагло појачао достижући ударе до осам бофора. Таласи су се већ пели на палубу и брод је под новим количинама терета почео да губи равнотежу.

Читава посада била је на својим местима, али брод је престао да слуша њихове команде. Улогу заповедника од капетана Саталића преотео је ветар. Таласи су бацали брод не хајући што мотори брекћу пуном снагом и кормилари грчевито покушавају да одрже правац пловидбе.

Капетан Саталић позвао је морнара тражећи да му хитно донесе секиру на командни мост. Употребиће је ако броду запрети превртање. Терет је био распоређен једним делом у складишту изнад резервоара пуних воде, а остатак се налазио на палуби изнад гротла складишта покривен непромочивим платном и увезен конопцем.

После једног снажног удара ветра брод се опасно накренуо па је посада, окрећући га у правцу ветра, учинила последњи покушај да спасе товар.

Ветар и море постајали су све бешњи. Таласи су све више пунили палубу морском водом, па се брод нагло накренуо на леви бок. Истог тренутка један циновски талас провалио је у машинско одељење.

Моториста и његов помоћник извукли су се из утробе брода, али их је на палуби дочекао још већи талас и, као играчке, бацио у море.

Капетан је полетео према терету. Био је у води до појаса а нови таласи јуришали су на њега. Посрћући, успео је да пресече конопце којима је товар био везан за палубу. Вреће с брашном склизнуле су у море, а брод се, ослобођен терета, усправио.

Остатак товара са друге стране палубе море је прогутало без његове помоћи, па је посада поново преузела команду над бродом.

Док су се капетан и ослабљена посада борили да зауздају разуларени брод, моториста и његов помоћник рвали су се с таласима за голи живот. Искусни поморци успевали су да се последњим атомима снаге, одрже на површини кад се море поново поиграло с њима. Овога пута им је помогало. Под снажним ударима ветра и због великог нагиба брода у море је пао чамац за спасавање. Бродоломници су, јашући на таласима, доипливали до своје сламке спаса.

Чим је успостављена потпуна контрола над бродом, посада је прихватила бродоломнике.

Ветар и море нису престајали да бесне. Пробијање рањеног брода с исцрпљеном посадом до цреске луке трајало је још осамнаест и по часова. Посада „Уније" пријавила је поморску незгоду код Лучке капетаније у Цресу, а онда наставила пловидбу до Малог Лошиња где је предат преостали терет.

Две вреће брашна натопљене сланом водом, које су остале на палуби чамца за спасавање, сведочиле су о драми коју су помрци преживели.

Дарко Чворковић

* **Ова прича настала је на основу сећања Јулијана Саталића, капетана обалске пловидбе, објављених 1983. године у часопису „Оточки вјесник". Барба Јулијано рођен је 1902. године, од 29. септембра 1962. је у пензији, а данас живи у Светом Јакову на Лошињу. И брод „Уније" одавно више не плови.**

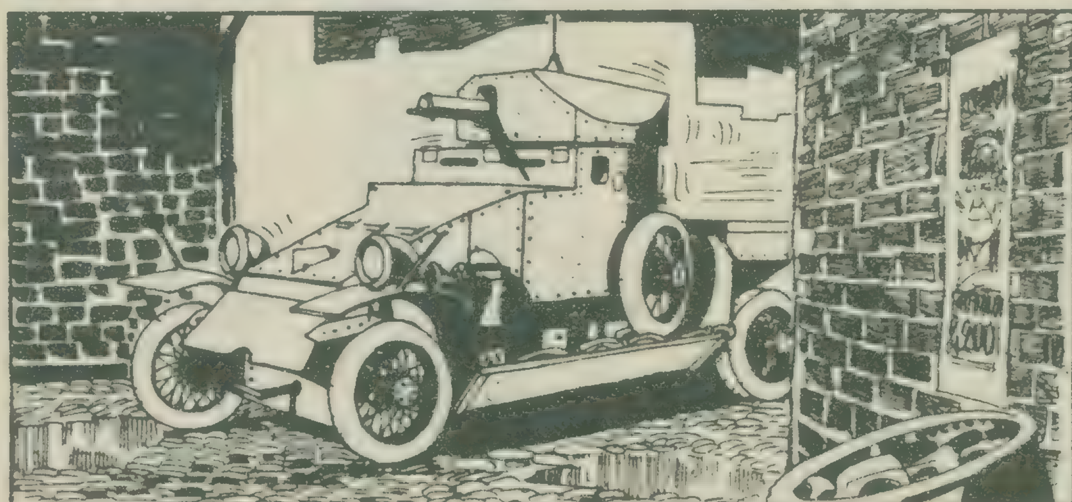
Илустровао Брана Јовановић

КОРТО МАЛТЕЗЕ:

ВИЛА КОЈА ДОНОСИ НЕСРЕЋУ

ЦРТА И ПИШЕ: ХУГО ПРАТ (HUGO PRATT)

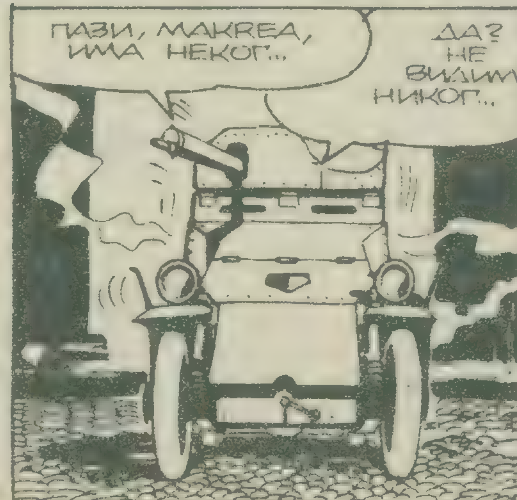

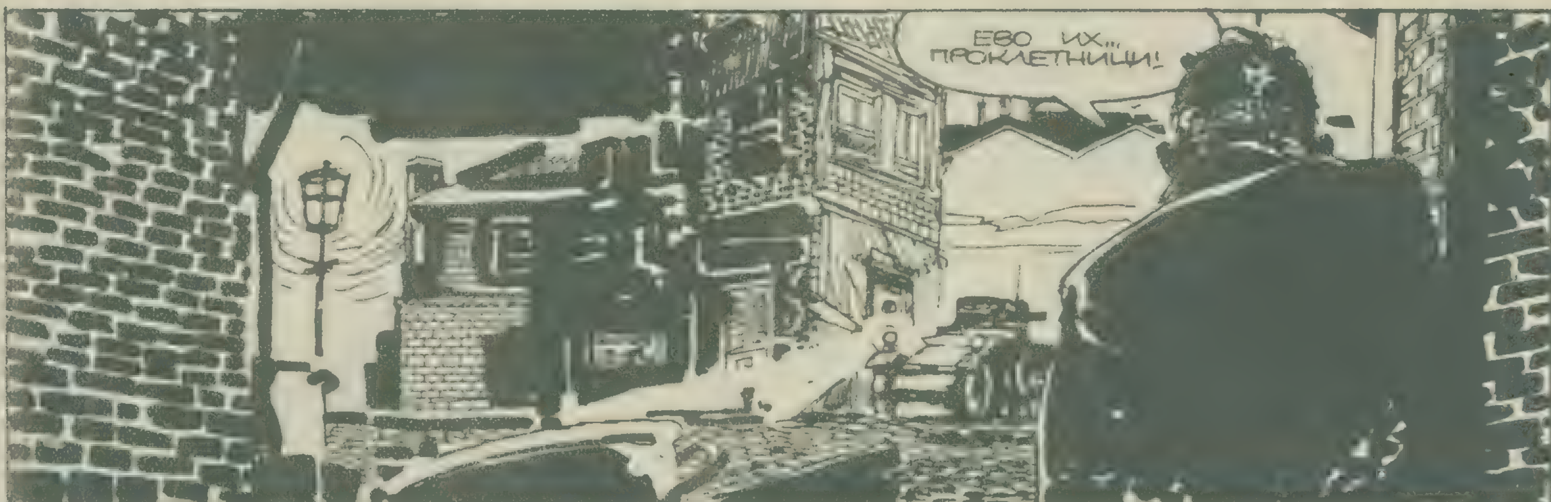

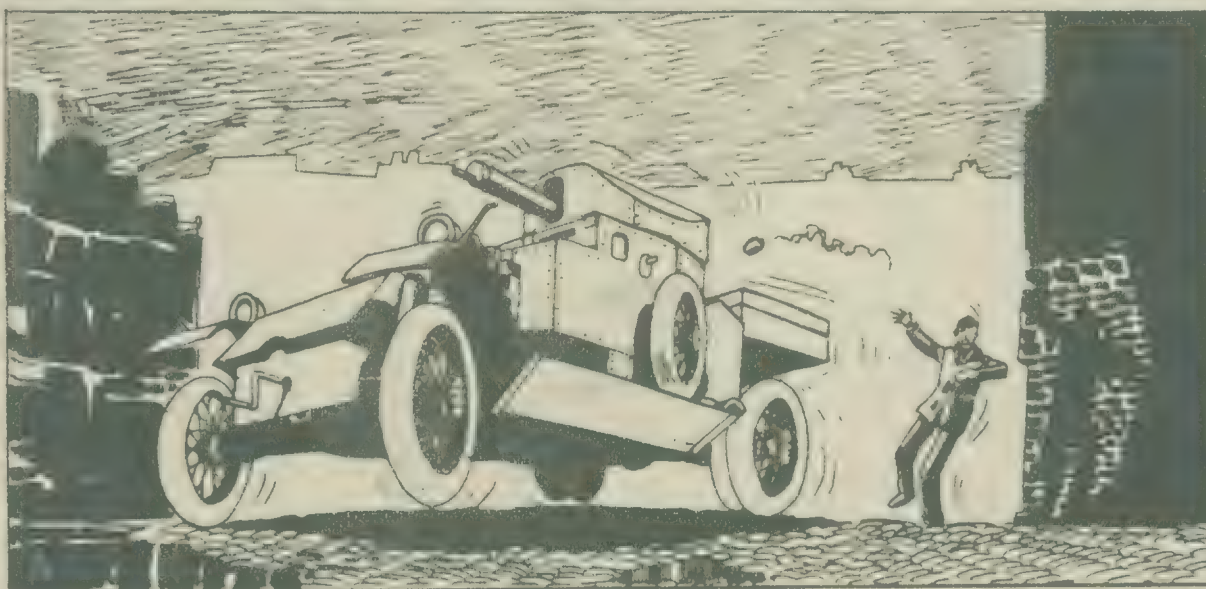

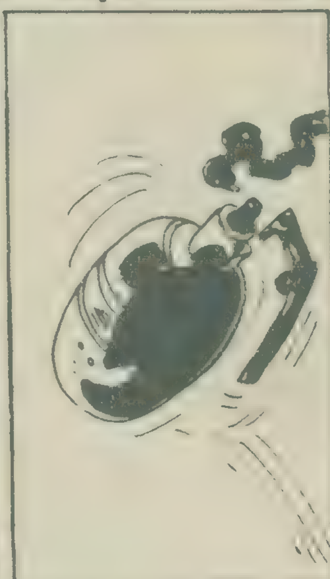

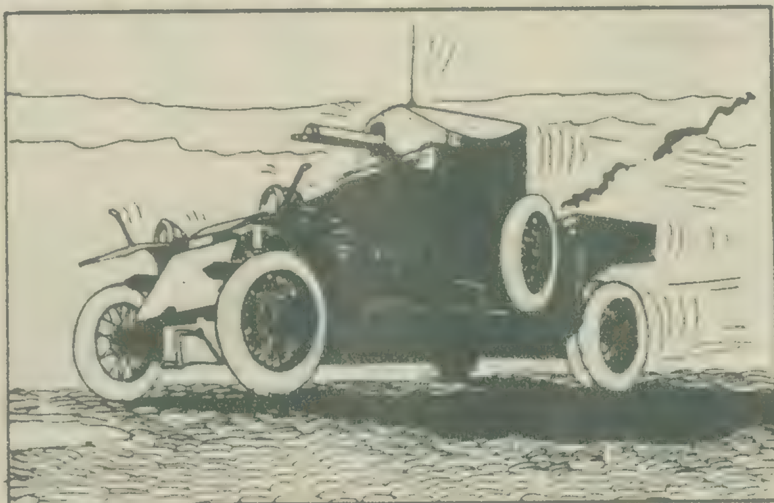

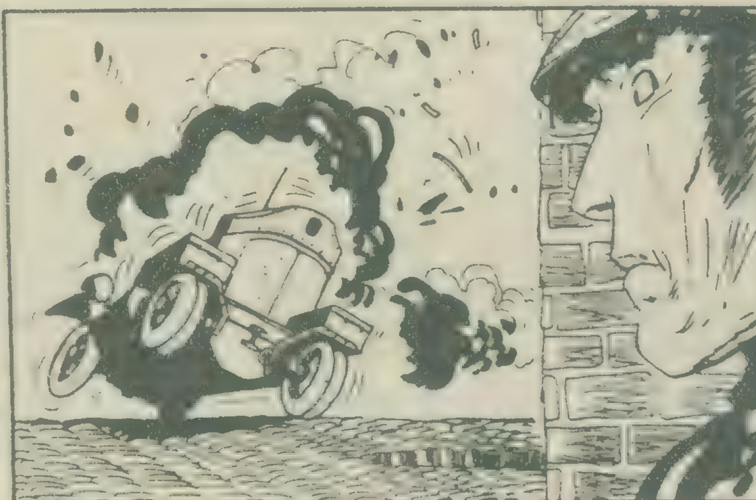

ЕВО ИХ...
ПРОКЛЕТНИЦИ!

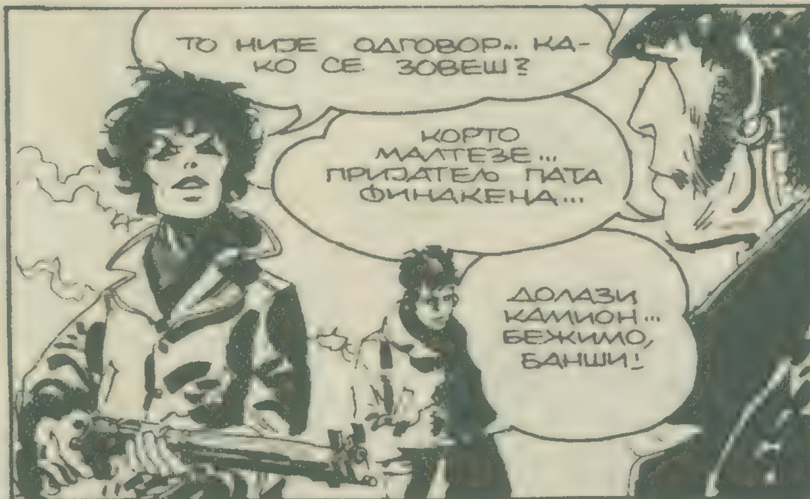

БАНГ!

МОРНАР... ОТКУД ТИ ОВДЕ?
ВАЖНО ЈЕ ДА ИДЕМ ЈАЧИМА...

ТО НИЈЕ ОДГОВОР... КА-КО СЕ ЗОВЕШ?
КОРТО МАЛТЕЗЕ... ПРИЈАТЕЉ ПАТА ФИНАКЕНА...
ДОЛАЗИ КАМИОН... БЕЖИМО, БАНШИ!

ОВАМО, О'БРАЈАНЕ! ТО СУ ЈЕДНА ОД НАШИХ ОКЛОПНИХ КОЛА!
ПАЗИ ДОБРО, ТИ ИЗ И.Р.А.-е СУ СВУДА!

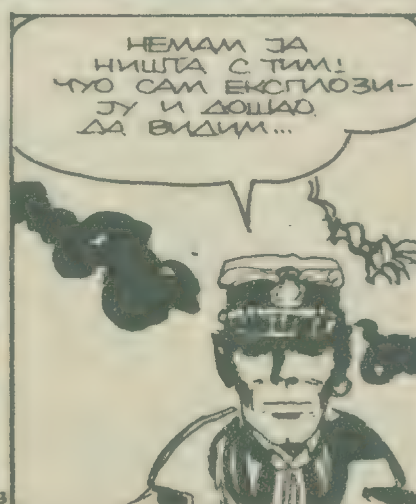

БЕЖИТЕ, ПРИВУЋИ ЋУ ЊИХОВУ ПАЖЊУ... ЈА НЕМАМ ЧЕГА ДА СЕ ПЛА-ШИМ!

ПАТРИК, ЕНО ЈЕДНОГ ОД ЊИХО-ВИХ!
ПОЛАКО, ВОЈНИЧЕ...

НЕМАМ ЈА НИШТА С ТИМ! ЧУО САМ ЕКСПЛОЗИ-ЈУ И ДОШАО ДА ВИДИМ...

А, ЈЕ ЛИ? ПЛАТИЋЕШ ТУ РАДОЗНАЛОСТ...
ПРОСУЋУ ТИ ЗУБЕ АКО НЕ ПРЕСТАНЕШ ДА СЕ ИРОНИЧНО КЕЗИШ!
МАЈОРЕ О'САЛИВЕН...

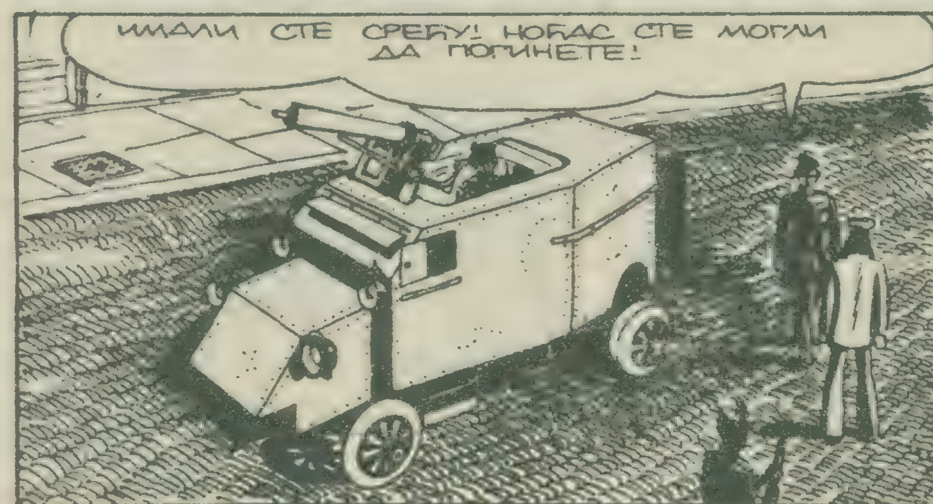

ДОЛЕ ПУШКУ, О'ХАРА!

ПОКАЖИТЕ ДОКУМЕНТА!

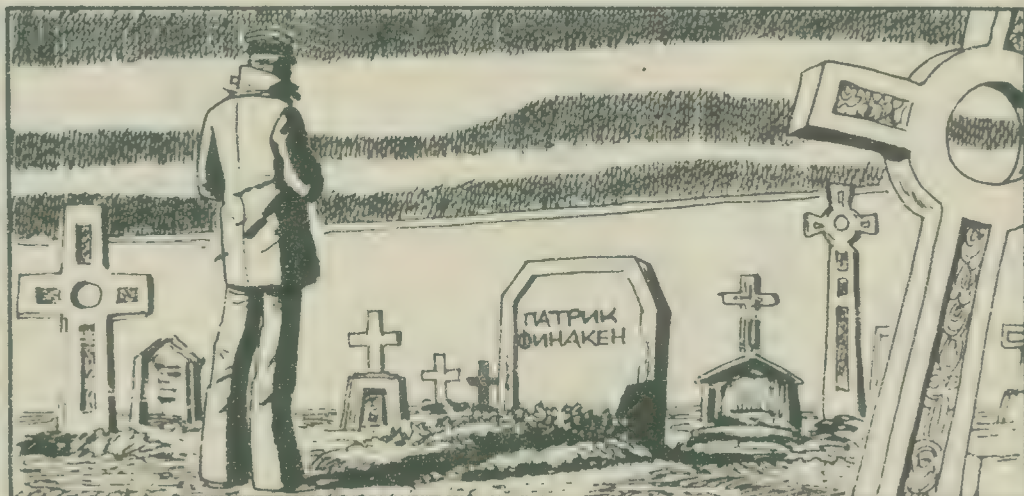

ХМ... КОРТО МАЛТЕЗЕ... ХМ... ВАЛЕТА... МАЛТА... ВИ СТЕ МАЛО ПРЕДАЛЕКО ОД КУЋЕ!
ХМ... ДЕСИ СЕ И ТО ПОНЕКАД!

ПРЕТПОСТАВЉАМ ДА НИКОГ НИСТЕ ВИДЕЛИ...
НИСАМ!

ИМАЛИ СТЕ СРЕЋУ! НОЋАС СТЕ МОГЛИ ДА ПОГИНЕТЕ!

НЕМОГУЋЕ... ЈОШ СЕ НИСАМ ОДЛУЧИО ДА ОДЕМ СА ОВОГ СВЕТА!

ПАТРИК
ФИНАКЕН

ШТА ТРАЖИШ У ИРСКОЈ?

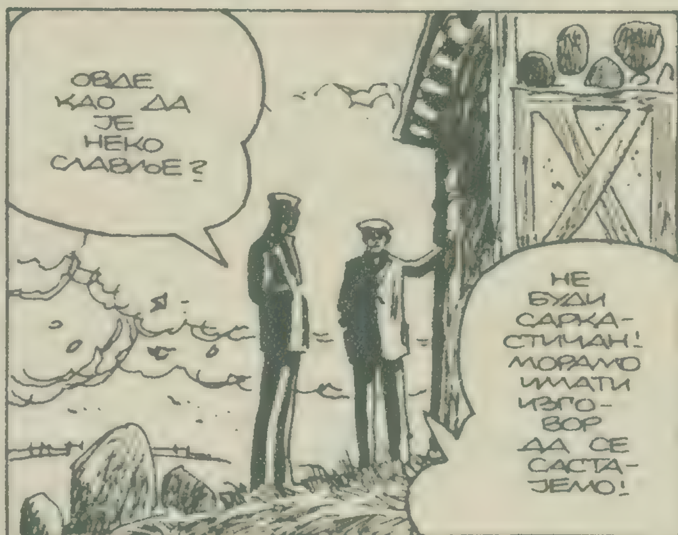

ЗЛАТНУ ПОСУДУ ЛЕПРЕКОНА!
КАКО ЋЕШ ЈЕ НАЋИ?

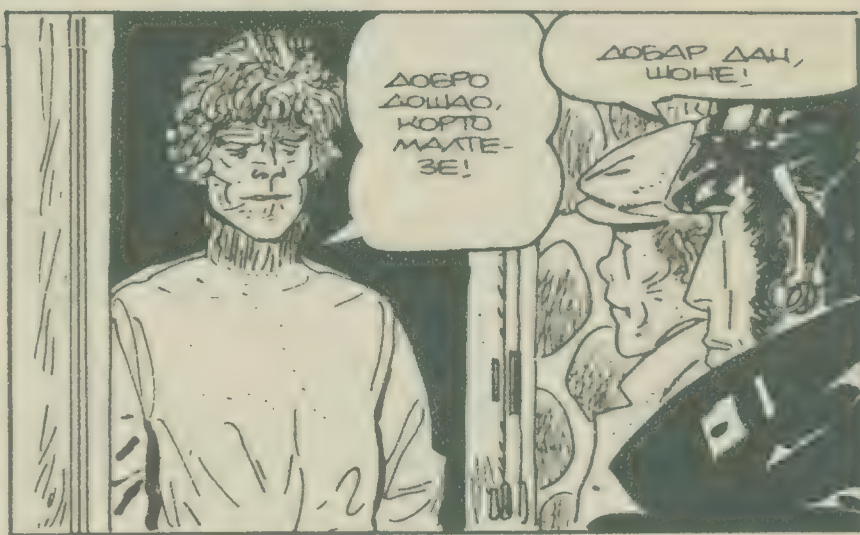

НАЋИ ЋУ ЈЕ ОНОГ ДАНА КАД СРЕТНЕМ ДЕВОЈКУ КАКО ПЛАЧЕ ПОРЕД РЕКЕ! СИН ФЕИН... МИ САМИ...
СИН ФЕИН... МИ САМИ! ДОБРО ДОШАО У ИРСКУ, КОРТО МАЛТЕЗЕ!

ЈА САМ СЕЈМЕС О'ХОГАН...
ЗОВУ МЕ ОГАН... ПРИМИЛИ СМО ТВОЈУ ПОРУКУ ПРЕ ДВЕ НЕДЕЉЕ!
КО ЈЕ ОНО УРАДИО?

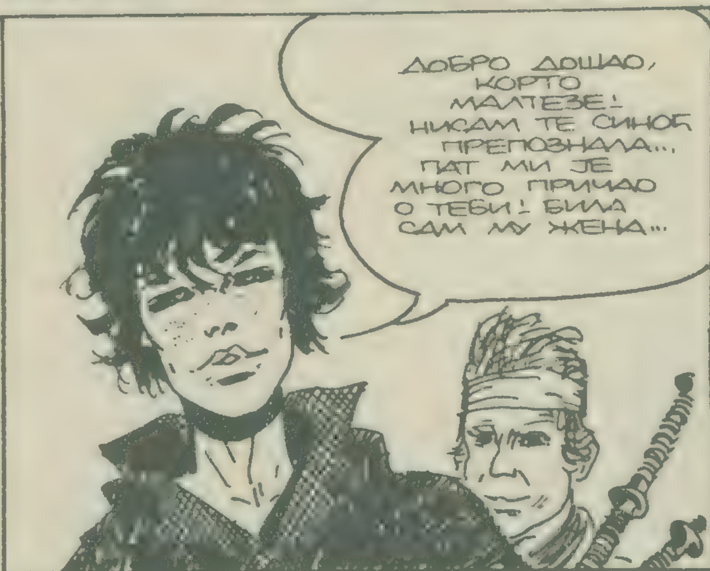

КО ЈЕ САД ВОЂА СИН ФЕИНА?
УБИЛИ СУ ГА САЛИВЕНОВИ ЉУДИ... ПАТ ФИНАКЕН БИО ЈЕ ЗА НАС СИМБОЛ РЕВОЛУЦИЈЕ!

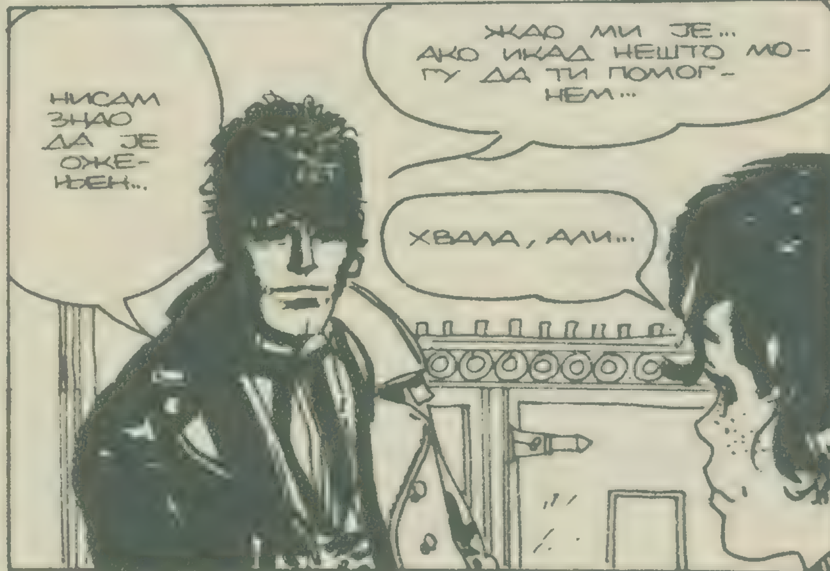

ШОН ФИНАКЕН, ПАТОВ БРАТ... УПРАВО ИДЕМО К ЊЕМУ!

ОВДЕ КАО ДА ЈЕ НЕКО СЛАВЉЕ?
НЕ БУДИ САРКАСТИЧАН! МОРАМО ИМАТИ ИЗГОВОР ДА СЕ САСТАЈЕМО!

ДОБРО ДОШАО, КОРТО МАЛТЕЗЕ!
ДОБАР ДАН, ШОНЕ!

МОМЦИ, ОВО ЈЕ ПАТОВ ПРИЈАТЕЉ, КОРТО МАЛТЕЗЕ! ПОСЛЕДЊУ ИСПОРУКУ ОРУЖЈА ОД ЊЕГА СМО ДОБИЛИ!

ДОБРО ДОШАО, КОРТО МАЛТЕЗЕ! НИСАМ ТЕ СИНОЋ ПРЕПОЗНАЛА... ПАТ МИ ЈЕ МНОГО ПРИЧАО О ТЕБИ! БИЛА САМ МУ ЖЕНА...

НИСАМ ЗНАО ДА ЈЕ ОЖЕЊЕН...
ЖАО МИ ЈЕ... АКО ИКАД НЕШТО МОГУ ДА ТИ ПОМОГНЕМ...
ХВАЛА, АЛИ...

...МЕНЕ ЗАНИМА ЈЕДИНО ОСВЕТА!
ОСТАО САМ УПРАВО ЗБОГ ТОГА!

ПРОЛАЗИО САМ И ЧУО ПЕСМУ... ПА САМ СВРАТИО! КАКО ЈЕ, ШОНЕ?
БИЛО ЈЕ ДОБРО ДОК СЕ ТИ НИСИ ПОЈАВИО!

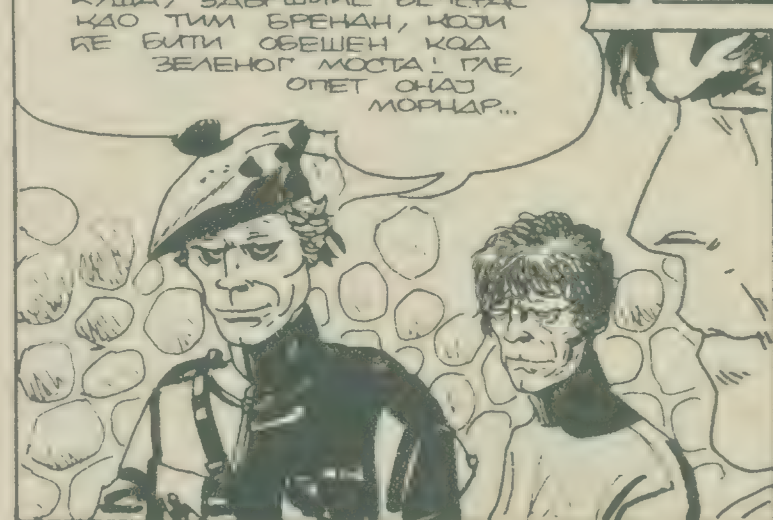

ОВДЕ НЕМА МЕСТА ЗА ИЗДАЈНИКЕ ЕНГЛЕСКЕ ПЛАЋЕНИКЕ!

ХМ...

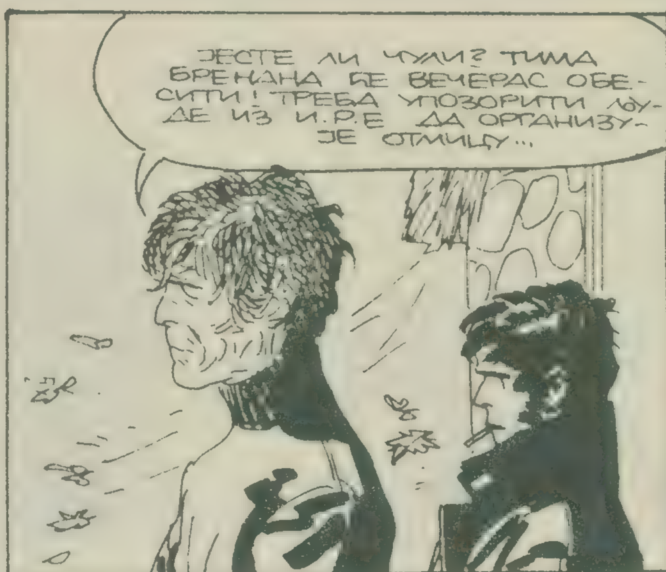

ШЉАС!

ГУБИ СЕ, УБИЦО!

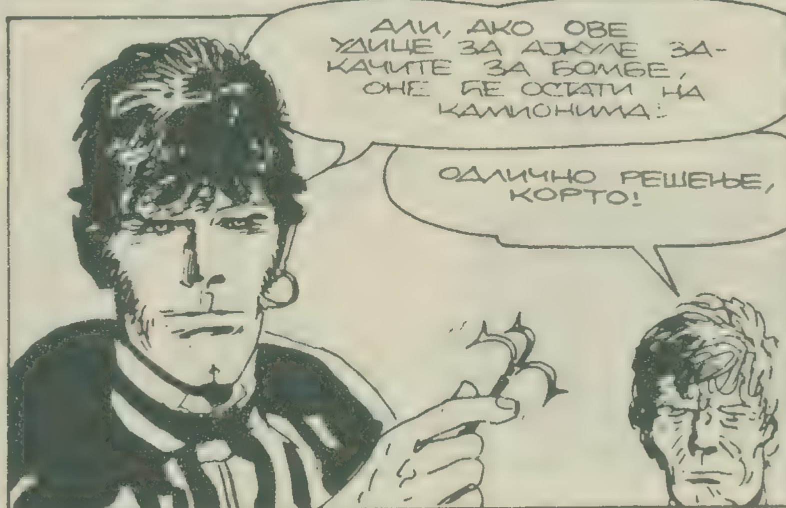

СМИРИ СЕ, БАНШИ!
ОН ЈЕ УБИО ПАТА! УБИЈТЕ ГАДА...

ПРВИ КОЈИ НЕШТО ПОКУША, ЗАВРШИЋЕ ВЕЧЕРАС КАО ТИМ БРЕНАН, КОЈИ ЋЕ БИТИ ОБЕШЕН КОД ЗЕЛЕНОГ МОСТА! ГЛЕ, ОПЕТ ОНАЈ МОРНАР...

ЈЕСТЕ ЛИ ЧУЛИ? ТИМА БРЕНДАНА ЋЕ ВЕЧЕРАС ОБЕСИТИ! ТРЕБА УПОЗОРИТИ ЉУДЕ ИЗ И.Р.Е ДА ОРГАНИЗУЈЕ ОТМИЦУ...

МОРАМО ПРОНАЋИ НОВ НАЧИН НАПАДА! ЕНГЛЕЗИ СУ ОТКРИЛИ КАКО СМО УНИШТИЛИ ЊИХОВЕ КАМИОНЕ!

БОМБЕ И ШТАПИЋИ ДИНАМИТА КОЈЕ ИМ ДОБАЦУЈЕМО - ОДСКАЧУ...

АЛИ, АКО ОВЕ УДИЦЕ ЗА АЈКУЛЕ ЗАКАЧИТЕ ЗА БОМБЕ, ОНЕ ЋЕ ОСТАТИ НА КАМИОНИМА!
ОДЛИЧНО РЕШЕЊЕ, КОРТО!

ДО ВИЂЕЊА, КОРТО... И СРЕЋНО, АКО СЕ НЕ ВИДИМО...

КОРТО, ТРЕБА ДА КРЕНЕШ! ЕВО КЉУЧА...

БАНШИ ЋЕ ТЕ ОДВЕСТИ У НАШЕ СКРОВИШТЕ У ЛУЦИ!

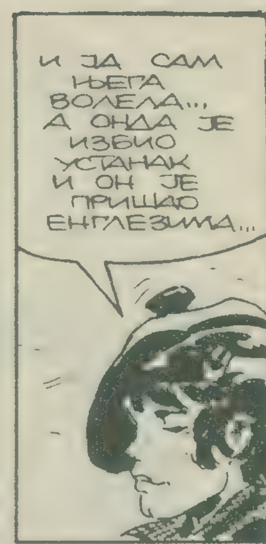
ДО ВИЂЕЊА, ШОНЕ... И ХВАЛА!
ДО ВИЂЕЊА, КОРТО МАЛТЕЗЕ!

БАНШИ! ЗАР ТВОЈЕ ИМЕ НЕ ЗНАЧИ У ИРСКОЈ НЕКУ НЕСРЕЋУ?
ДА, БАНШИ СУ ЗЛЕ ВИЛЕ...

... КОЈЕ ДОНОСЕ НЕСРЕЋУ ОНИМА КОЈЕ СРЕТНУ НА МОСТУ ИСПОД КОГА ТЕЧЕ ПОТОК!

А НОСИШ ЛИ ТИ ЗЛУ СРЕЋУ?
САМО ЕНГЛЕЗИМА, КОРТО! ОНИМА КОЈИ КАО О'САЛИВЕН ИЗДАЈУ СВОЈ НАРОД! НЕКАДА СУ ПАТ И О'САЛИВЕН БИЛИ ПРИЈАТЕЉИ...

БИЛИ СМО ЛЕП ТРИО, СВЕ ДОК МЕ О'САЛИВЕН НИЈЕ ЗАПРОСИО...

И ЈА САМ ЊЕГА ВОЛЕЛА..., А ОНДА ЈЕ ИЗБИО УСТАНАК И ОН ЈЕ ПРИШАО ЕНГЛЕЗИМА...

ХЕЈ, ВАС ДВОЈЕ!

ЈЕСИ ЛИ ТИ БАНШИ О'ДАНАН?
НЕ... ЈА САМ МОИРА!

ДА, ДА, МОИРА О'ДАНАН! СИНОЋ СУ ТЕ ВИДЕЛИ ПОРЕД ЈЕДНИХ ЗАПАЉЕНИХ ОКЛОПНИХ КОЛА...

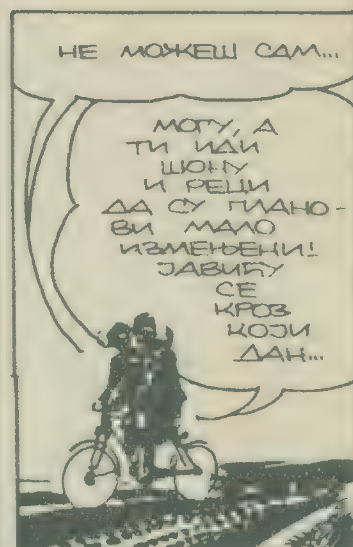

БАНГ!

ДАЛ' СИ БРЗА! А ДА ЛИ ЈЕ БАШ ТРЕБАЛО ДА ГА УБИЈЕШ?!
НЕГО ШТА? ИНАЧЕ БИ НАС МУЧИЛИ ДА САЗНАЈУ ГДЕ СУ ЧЛАНОВИ ИРСКЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ ВОЈСКЕ!

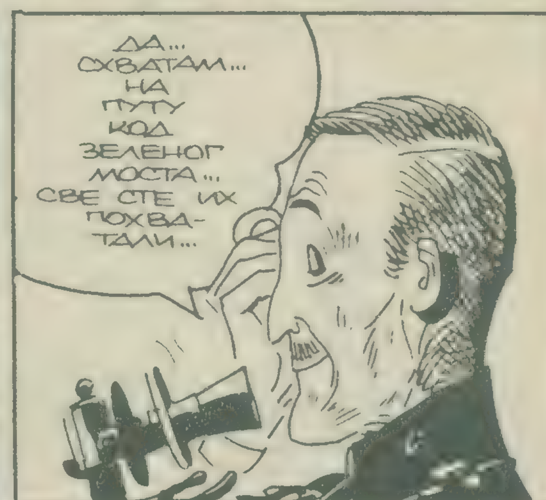

У ПРАВУ СИ... АЛИ, ИПАК, УБИТИ НЕКОГ КО СЕ ТОМЕ НЕ НАДА... ХЕЈ, ИМАМ ИДЕЈУ...

ОВА УНИФОРМА ЋЕ МИ ДОБРО ПОСЛУЖИТИ...
...ДА УЂЕМ У ДАБЛИНСКИ ЗАМАК И ПОСЕТИМ О'САЛИВЕНА!

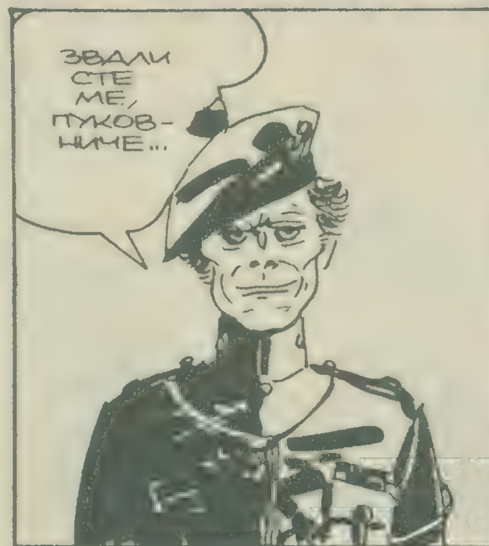

НИКО МЕ НЕЋЕ ОТКРИТИ! РАШЧИСТИЋУ С ЊИМ РАЧУНЕ...

НЕ МОЖЕШ САМ...
МОГУ, А ТИ ИДИ ШОНУ И РЕЦИ ДА СУ ПЛАНОВИ МАЛО ИЗМЕЊЕНИ! ЈАВИЋУ СЕ КРОЗ КОЈИ ДАН...

ТОГ ТРЕНУТКА У ДАБЛИНСКОМ ЗАМКУ...
ПОЗОВИ МИ МАЈОРА О'САЛИВЕНА!
ЗВР! ЗВР! ЗВР!

ДА... СХВАТАМ... НА ПУТУ КОД ЗЕЛЕНОГ МОСТА... СВЕ СТЕ ИХ ПОХВАТАЛИ...

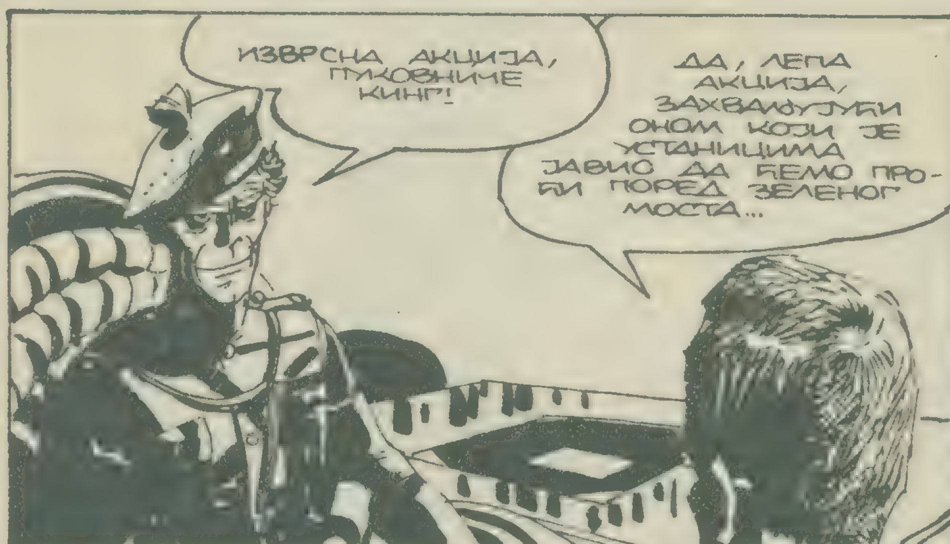

МАЈОР О'САЛИВЕН!

ЗВАЛИ СТЕ МЕ, ПУКОВНИЧЕ...

ДА, ДРАГИ МАЈОРЕ, ВАЖНЕ ВЕСТИ: ПОБУЊЕНИК ШЕЈМАС О'ХОГАН, ЗВАНИ ОГАН, УБИЈЕН ЈЕ...

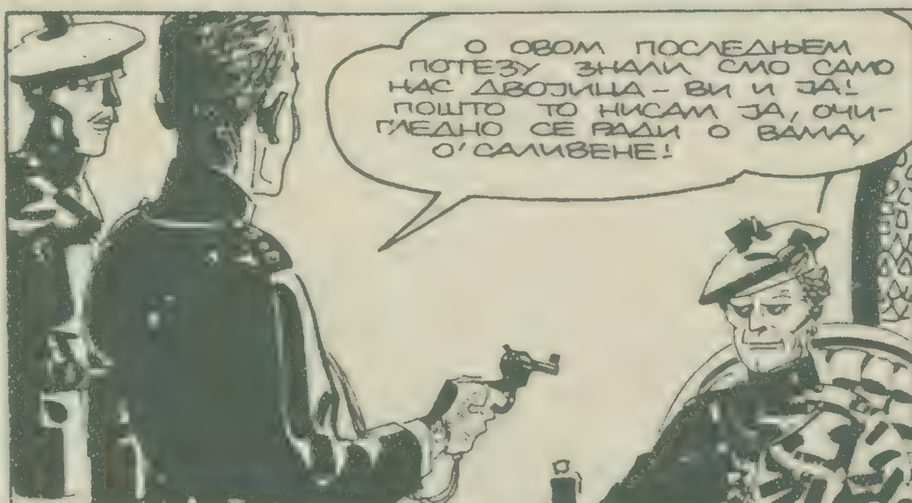

...ЗА ВРЕМЕ НАПАДА НА НАШ КОНВОЈ КОД ЗЕЛЕНОГ МОСТА...
ТО ЈЕ КОНВОЈ КОЈИ ЈЕ ПРАТИО ТИМА БРЕНАНА НА ВЕШАЊЕ?

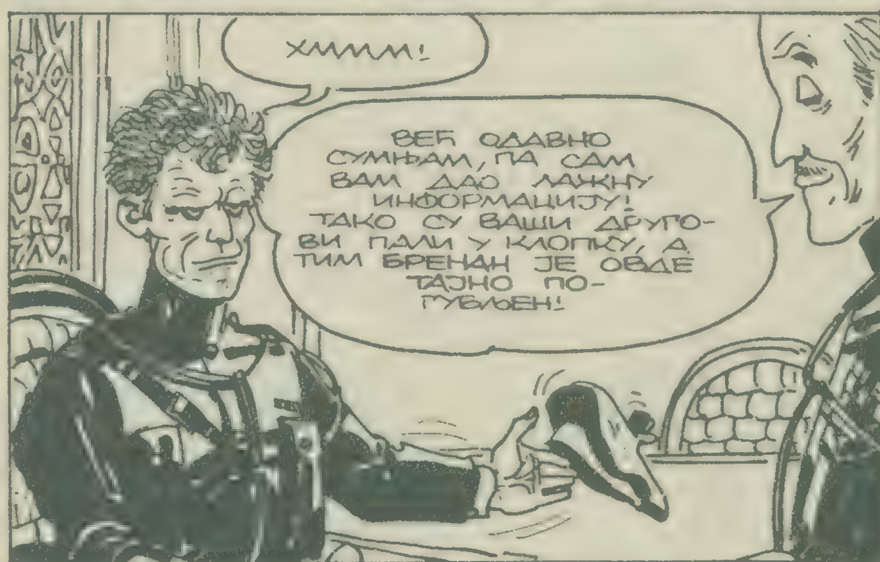

САМО, УМЕСТО ТИМА БРЕНАНА БИЛА ЈЕ ЛУТКА ОД СЛАМЕ И НАШИ СУ ДЕСЕТКОВАЛИ ХОГАНОВУ БАНДУ!

ИЗВРСНА АКЦИЈА, ПУКОВНИЧЕ КИНГ!
ДА, ЛЕПА АКЦИЈА, ЗАХВАЉУЈУЋИ ОНОМ КОЈИ ЈЕ УСТАНИЦИМА ЈАВИО ДА ЋЕМО ПРОЋИ ПОРЕД ЗЕЛЕНОГ МОСТА...

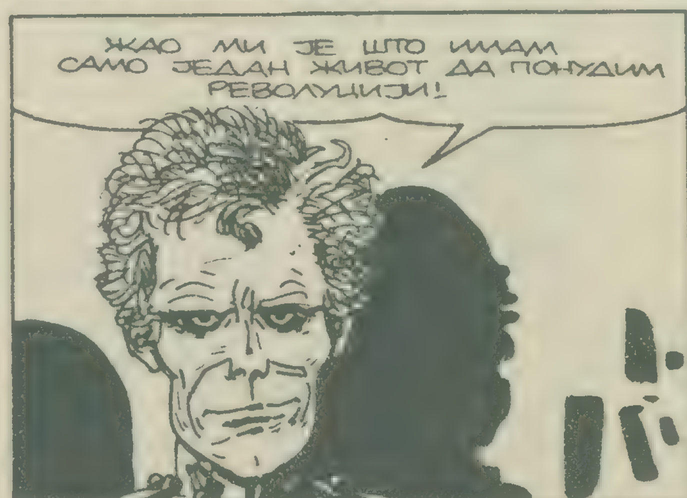

ВЕЋ ДУГО ВРЕМЕНА ЗНАМ ДА НЕКО СВАКИ НАШ ПОКРЕТ...

... ЈАВЉА ИРСКИМ РЕВОЛУЦИОНАРИМА, ЗБОГ ЧЕГА СМО ИМАЛИ ТЕШКИХ ГУБИТАКА!

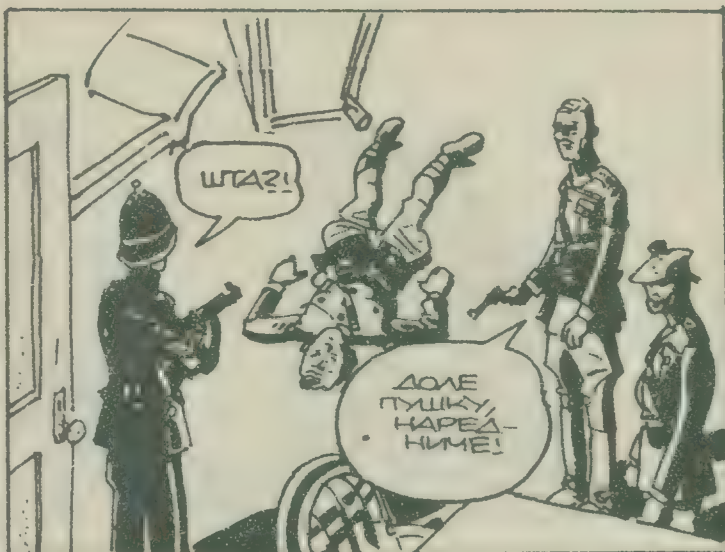

О ОВОМ ПОСЛЕДЊЕМ ПОТЕЗУ ЗНАЛИ СМО САМО НАС ДВОЈИЦА – ВИ И ЈА! ПОШТО ТО НИСАМ ЈА, ОЧИГЛЕДНО СЕ РАДИ О ВАМА, О'САЛИВЕНЕ!

ХМММ!
ВЕЋ ОДАВНО СУМЊАМ, ПА САМ ВАМ ДАО ЛАЖНУ ИНФОРМАЦИЈУ! ТАКО СУ ВАШИ ДРУГОВИ ПАЛИ У КЛОПКУ, А ТИМ БРЕНАН ЈЕ ОВДЕ ТАЈНО ПОГУБЉЕН!

ИМАТЕ ЛИ ШТА РЕЋИ, О'САЛИВЕНЕ?

ЖАО МИ ЈЕ ШТО ИМАМ САМО ЈЕДАН ЖИВОТ ДА ПОНУДИМ РЕВОЛУЦИЈИ!

БАНГ!

ШТА?!
ДОЛЕ ПУШКУ, НАРЕДНИМЕ!

ПА ТО ЈЕ МАЈОР О' САЛИВЕН...
АЛИ, ШТА СЕ ДЕСИЛО?

МАЈОР ЈЕ БИО ИЗДАЈНИК...

...У СТВАРИ, АГЕНТ ИРСКЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ АРМИЈЕ! ПОТРУДИТЕ СЕ ДА ГА ИЗНЕСУ, НАРЕДНИМЕ!

ТРЕНУТАК... ТЕБЕ ЈОШ НИСАМ ВИДЕО...

ТРАС!

ТРАС!

ЗАИСТА СТЕ НЕОДГОВОРНИ: ДРЖИТЕ ДИНАМИТ У КАНЦЕЛАРИЈИ!
T.N.T.

ШТА СЕ ДЕШАВА?
НИШТА! ПУКОВНИК И МАЈОР СУ НАРЕДИЛИ ДА ИХ НИКО НЕ УЗНЕМИРАВА! СТРАЖАРУ, НЕ ДАЈ НИКОМ УНУТРА ДОК СЕ НЕ ВРАТИМ!

БЕЗ ГРИЖЕ САВЕСТИ... МИСЛИЋУ НА СВЕ ОНЕ КОЈЕ СУ ДОСАД ПОБИЛИ!

БУУУМ!

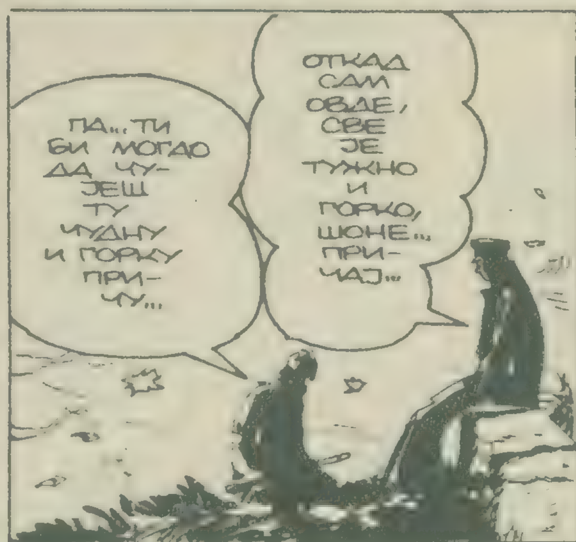

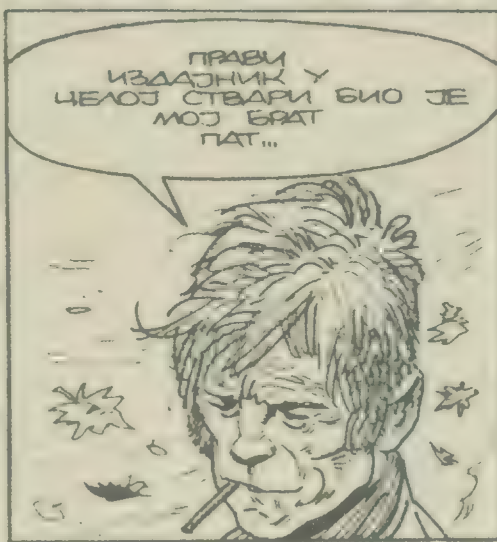

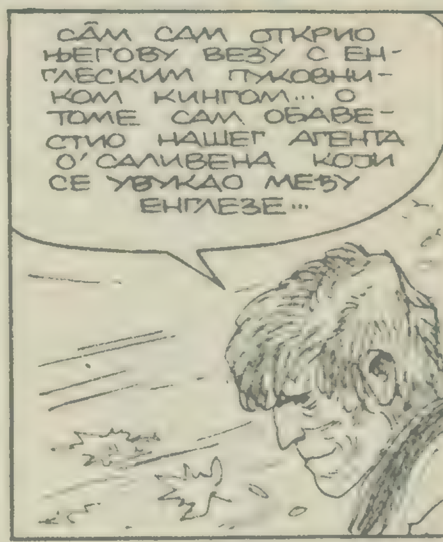

КАКО ЈЕ, ШОНЕ?
ЛОШЕ! ИЗГУБИЛИ СМО ОГАНА И ЈЕДАНАЕСТ ХРАБРИХ МОМАКА!

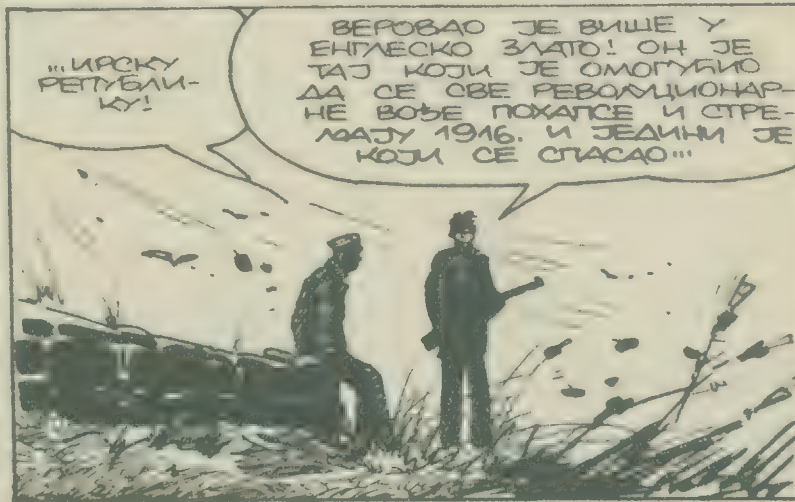

ТО ШТО СИ УЧИНИО ВЕОМА ЈЕ ВАЖНО, АЛИ НЕ НАДОКНАЂУЈЕ НАШЕ ГУБИТКЕ!
ОБЈАСНИ МИ АФЕРУ ФИНАКЕН – О'САЛИВЕН...

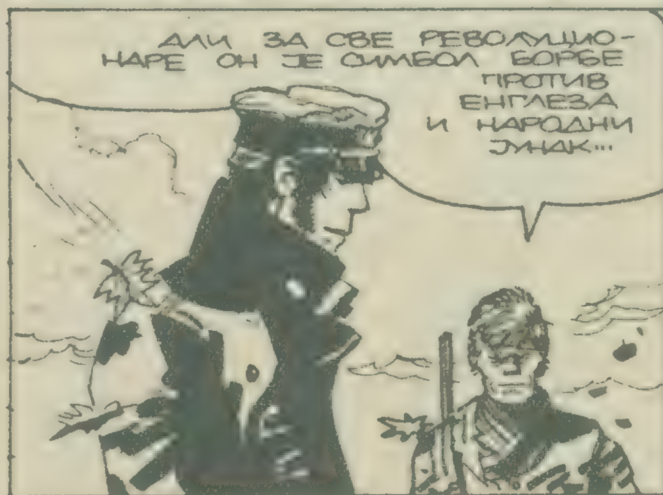

ПА... ТИ БИ МОГАО ДА ЧУЈЕШ ТУ ЧУДНУ И ГОРКУ ПРИЧУ...
ОТКАД САМ ОВДЕ, СВЕ ЈЕ ТУЖНО И ГОРКО, ШОНЕ... ПРИЧАЈ...

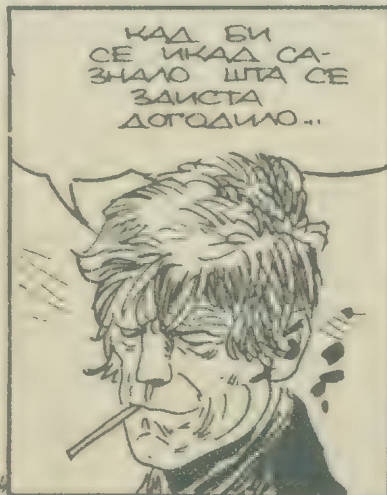

ПРАВИ ИЗДАЈНИК У ЦЕЛОЈ СТВАРИ БИО ЈЕ МОЈ БРАТ ПАТ...

СÂМ САМ ОТКРИО ЊЕГОВУ ВЕЗУ С ЕНГЛЕСКИМ ПУКОВНИКОМ КИНГОМ... О ТОМЕ САМ ОБАВЕСТИО НАШЕГ АГЕНТА О'САЛИВЕНА КОЈИ СЕ УВУКАО МЕЂУ ЕНГЛЕЗЕ...

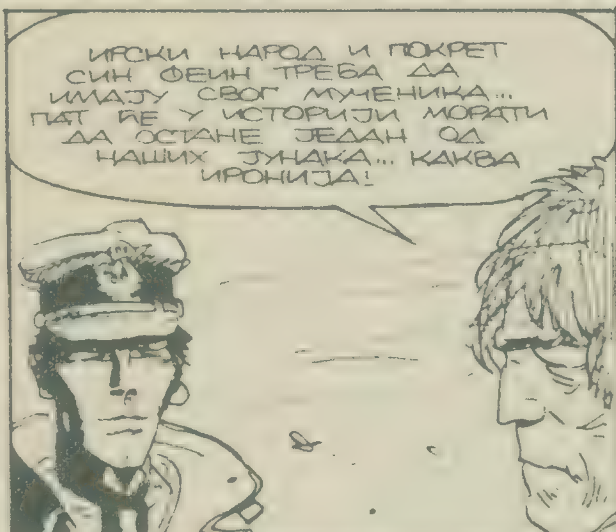

НЕ СХВАТАМ! ПАТ СЕ УВЕК БОРИО ПРОТИВ ЕНГЛЕЗА! ВЕРОВАО ЈЕ У...

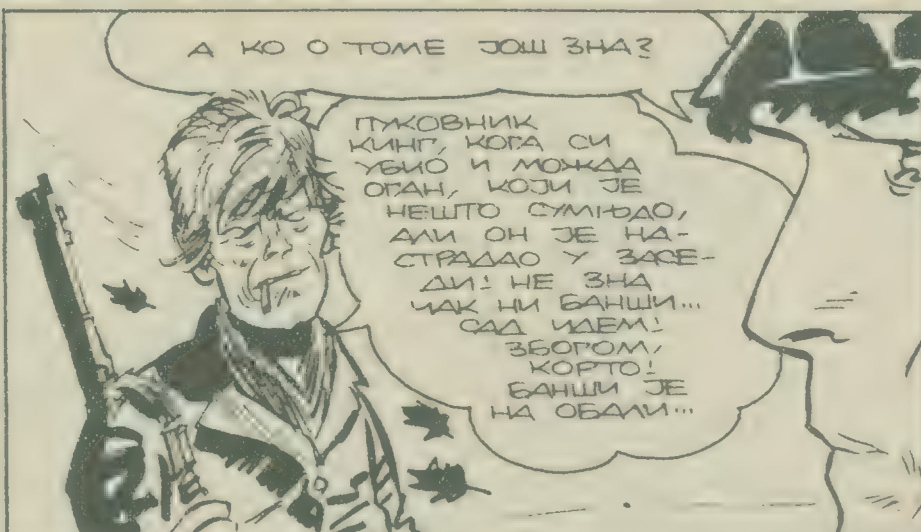

...ИРСКУ РЕПУБЛИКУ!
ВЕРОВАО ЈЕ ВИШЕ У ЕНГЛЕСКО ЗЛАТО! ОН ЈЕ ТАЈ КОЈИ ЈЕ ОМОГУЋИО ДА СЕ СВЕ РЕВОЛУЦИОНАРНЕ ВОЂЕ ПОХАПСЕ И СТРЕЉАЈУ 1916. И ЈЕДИНИ ЈЕ КОЈИ СЕ СПАСАО...

АЛИ ЗА СВЕ РЕВОЛУЦИОНАРЕ ОН ЈЕ СИМБОЛ БОРБЕ ПРОТИВ ЕНГЛЕЗА И НАРОДНИ ЈУНАК...

КАД БИ СЕ ИКАД САЗНАЛО ШТА СЕ ЗАИСТА ДОГОДИЛО...

...ОСЛОБОДИЛАЧКИ ПОКРЕТ БИ СЕ РАСПАО! ЗАТО СМО ПРИХВАТИЛИ ЛАЖ...

ИРСКИ НАРОД И ПОКРЕТ СИН ФЕИН ТРЕБА ДА ИМАЈУ СВОГ МУЧЕНИКА... ПАТ ЋЕ У ИСТОРИЈИ МОРАТИ ДА ОСТАНЕ ЈЕДАН ОД НАШИХ ЈУНАКА... КАКВА ИРОНИЈА!

А КО О ТОМЕ ЈОШ ЗНА?
ПУКОВНИК КИНГ, КОГА СИ УБИО И МОЖДА ОГАН, КОЈИ ЈЕ НЕШТО СУМЊАО, АЛИ ОН ЈЕ НАСТРАДАО У ЗАСЕДИ! НЕ ЗНА ЧАК НИ БАНШИ... САД ИДЕМ! ЗБОГОМ, КОРТО! БАНШИ ЈЕ НА ОБАЛИ...

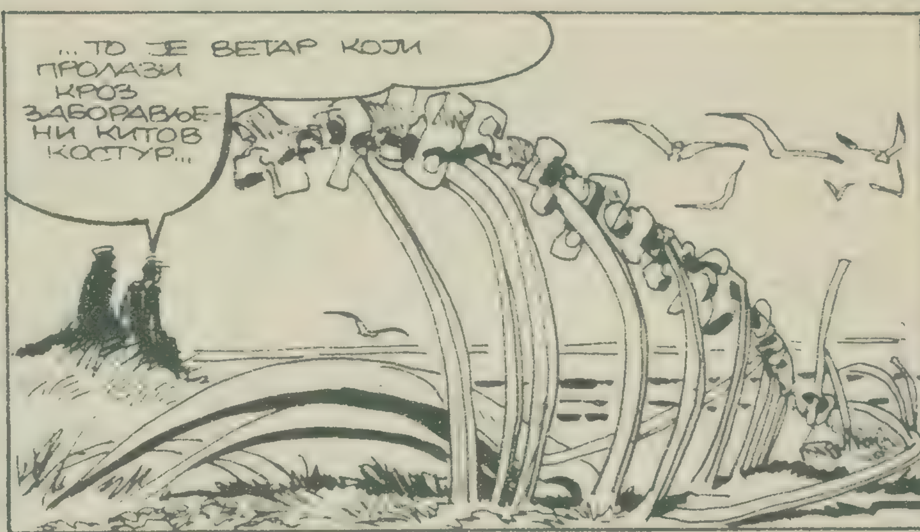

ЧУЈЕШ ... КАО ДА СЕ ЧУЈЕ МУЗИКА... ОНА ИСТА КОЈУ ЈЕ ЧУО ЧАРОБЊАК МЕРЛИН КАД ЈЕ СА ВИЛОМ МОРГАНОМ ТРАЖИО ЗАЧАРАНИ МАЧ...

ТО ЈЕ ОНА ИСТА МУЗИКА ЗБОГ КОЈЕ ЈЕ КРАЉ ФИН ДАО ДА СЕ НА-ПРАВИ ХАРФА...

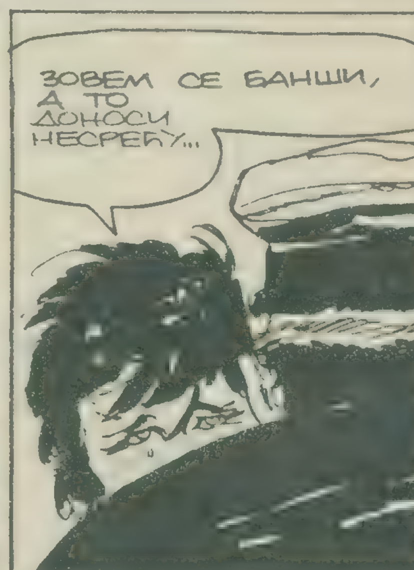

...ТО ЈЕ ВЕТАР КОЈИ ПРОЛАЗИ КРОЗ ЗАБОРАВЉЕ-НИ КИТОВ КОСТУР...

КАКО ТЕ КОСТИ ПОДСЕЋАЈУ НА ИРСКУ ХАРФУ...

БОЖЕ, КАКВЕ ГЛУПОСТИ ПРИЧАМ У СВОМ УЖАСУ!

МОРАШ ЛИ ИЋИ, КОРТО МАЛТЕЗЕ?
ДА...

ХОЋЕШ ДА ПОЂЕШ СА МНОМ?

ЗОВЕМ СЕ БАНШИ, А ТО ДОНОСИ НЕСРЕЋУ...

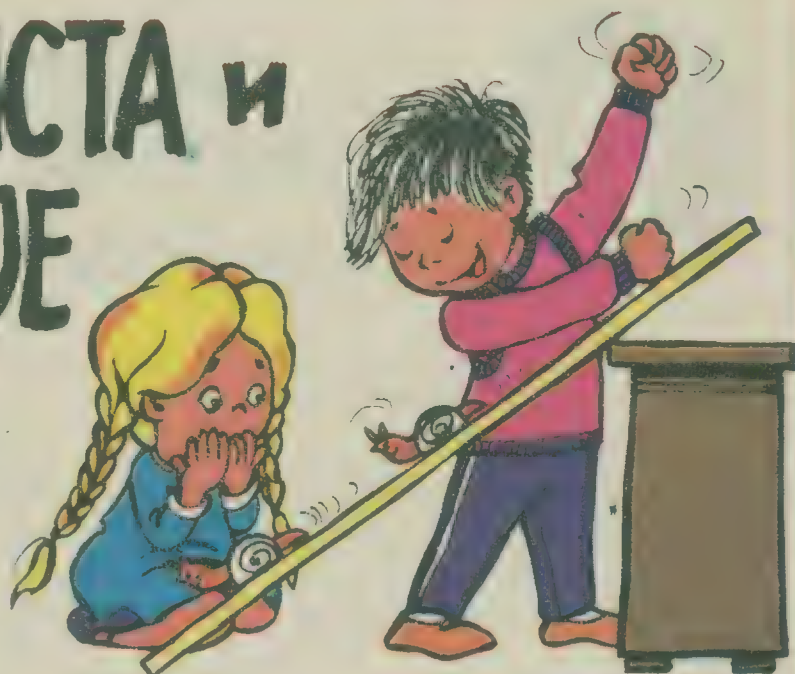

ДОНЕЛА САМ ЈЕ ДВОЈИЦИ ЉУДИ КОЈЕ САМ ВОЛЕЛА! НЕ ЖЕ-ЛИМ ДА СЕ И ТЕ-БИ НЕШТО ДОГОДИ... А СЕМ ТОГА, ПОТРЕБ-НА САМ СВОЈОЈ ЗЕМЉИ...

КРАЈ

Цицин кутак

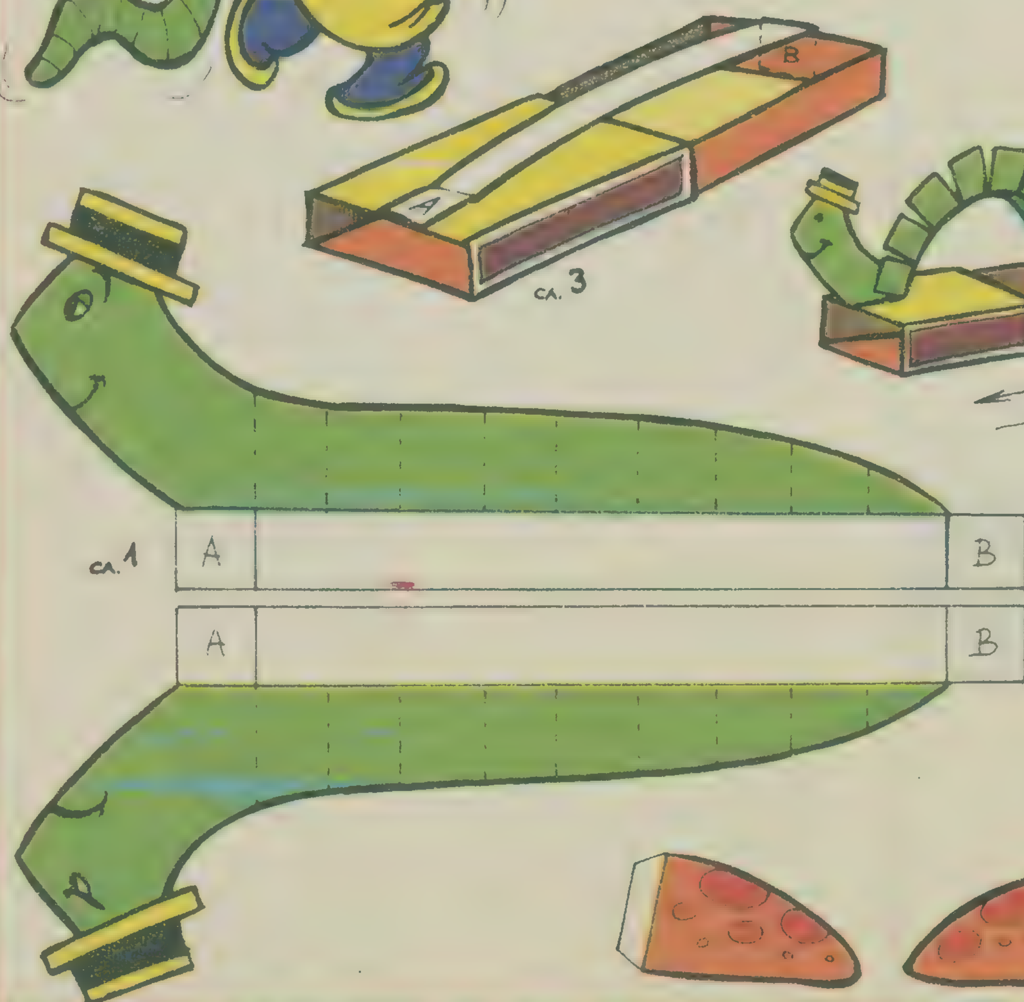
ГЛИСТА РИСТА и ПУЖ МРДИВОЈЕ

На цртежима 1 и 2 су глиста и пуж. Леви део и глисте и пужа можете директно залепити за десни али, због ојачања, један можете залепити на папир за цртање, исећи, па затим исечени други део веома пажљиво залепити по целој површини, то значи и траке А–Б, а пужа само по телу, необојене траке не. Глисту зарежите по цртицама па траку А–Б залепите на отворену кутију од шибице тако да се А залепи за ивицу горњег дела кутије, а Б пресавијте и залепите на попречну ивицу унутрашње кутије (црт 3). Кад желите да се глиста креће, отварајте и затварајте кутију као на црт. 4.

За пужа вам је потребна и пинг-понг лоптица. Одсеците мало мање од половине лоптице (црт. 5), пробушите иглом близу ивице две рупе једну наспрам друге (црт. 6), темпером нацртајте на лоптици (пужевој кућици) шару (црт. 7), али пре него што четкицу умочите у боју насапуњајте је да би боја прионула. Узмите, најзад, запушач, скратите га ако треба, да би стао у половину лоптице, и шилом отворите кроз средину (црт. 8). Тело залепите за пинг-понг лоптицу, убаците запушач па кроз запушач и рупе на лоптици провуците жицу (црт. 9 и 10). Пуж ће се лагано кретати по косој површини, тако да можете организовати и трку пужева.

РЕЗУЛТАТИ НАГРАДНЕ ИГРЕ

Чији је ово

Од више хиљада тачних одговора, који су приспели у нашу редакцију, жири је извукао 666 добитника награда. У овом броју објављујемо имена половине награђених читалаца, док ћемо имена осталих објавити у идућем броју „Политикиног забавника". Могућност да добију једну од награда стекли су сви који су препознали рукописе и текстове: **Бранка Ћопића, Петра Петровића Његоша, Боре Станковића** и **Иве Андрића.**

30 КОМПЛЕТА САБРАНИХ ДЕЛА ЈУГОСЛОВЕНСКИХ ПИСАЦА ДОБИЛИ СУ:

Маја Ткаличанец, Мостар, Омладинска 8; **Весна Шакић,** Бернада Јерића 6, Косово Поље; **Сенко Ливадић,** ОШ „Стаја Марковић", Штрпце; **Вања Немет,** насеље С. Бертић 34, Белишће; **Владимир Вранеш,** Б. Кидрича 34, Прибој на Лиму; **Јелена Швенер,** Лењинградска 8/1, Сплит; **Владан Ђермановић,** Цветка Томића 45/6, Пецка; **Јасна Ступало,** Неорић 6б, Мућ; **Александра Грбић,** Цинића 5, Бањалука; **Наташа Опачић,** Е. Кардеља 19, Бољевац; **Весна Булатовић,** Мађара Шоше 7ц, Травник; **Радослав Шарановић,** ОЦ „25. мај", Брус; **Огњен Попов,** Е. Кардеља Д/1, Пакрац; **Весна Судец,** Випава 49ц, Випава; **Јасмина Бицић,** ЈНА 103/7, Приштина; **Милан Дракулић,** Војводе Мишића 16, Бајина Башта; **Татјана Бодирога,** Руже Шулман 34/4, Зрењанин; **Маја Азабагић,** Б. Кидрича 5, Тузла; **Никола Божић,** Врбовљани 122, Окучани; **Андреја Шепетковски,** Аце Милојевића 3, Алексинац; **Иван Ружић,** насеље Братства и јединства 12, Бусовача; **Снежана Марјановић,** 7. јула 58, Баточина; **Бранислав Добутовић,** Матије Хуђи 33/18, Сремска Митровица; **Василије Јовешковић,** Палих бораца 42, Гргуревци; **Горан Јањушевић,** Нови пут 14, Коловрат Пријепоље; **Нада Тршић,** Ужичке републике 6, Шабац; **Бранислава Турчиновић,** Иве Лоле Рибара 43, Ириг; **Игор Барбарић,** ОШ „Дан младости", Пале; **Игор Харди,** Иве Лоле Рибара 22, Савино Село; **Весна Миковић,** Змај Јовина 2/2 бр. 19, Ћуприја.

3 ПОЛУГОДИШЊЕ ПРЕТПЛАТЕ НА „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" ДОБИЛИ СУ:

Татјана Канцијан, Колодворска 56, Доњи Краљевец; **Синиша Томановић,** Партизански пут 11, Херцег-Нови; **Саша Чукарић,** Велика Хоћа, Ораховац.

300 ЛП ПЛОЧА ДОМАЋЕ ЗАБАВНЕ И НАРОДНЕ МУЗИКЕ ДОБИЛИ СУ:

Младен Новаковић, Бањалука; **Тодор Бачкалић,** Тител; **Ирина Проданова,** Скопље; **Предраг Стефановић,** Бечеј; **Милош Вујановић,** Босанска Дубица; **Драган Огњановић,** Титово Ужице; **Јелена Цвјетковић,** Сремски Карловци; **Драженка Бећировић,** Зеница; **Јасна Јовановић,** Земун Поље; **Марија Кнежевић,** Крушевац; **Милица Каранов,** Мошорин; **Алеј И. Авдић,** Приједор; **Никола М. Мијановић;** Мали Брезовик; **Сабиха Радочај,** Тузла; **Мирјана Татић,** Турија; **Ружица Марковић,** Нови Сад; **Славољуб Голубовић,** Ћуприја; **Југослав Лазић,** Пецка; **Маја Пенцић,** Сомбор; **Снежана Живковић,** Београд; **Верица Р. Милановић,** Крушевац; **Наташа Маринковић,** Врање; **Мирослава Ђуричић,** Београд; **Вилко Шафхаузер,** Сарајево; **Драгана Петковић,** Титоград; **Гордана Билић,** Дуги Рат; **Урош Миливојевић,** Земун; **Мирјана Бубало,** Панчево; **Жељко Бабић,** Вараждин; **Весна Костић,** Београд; **Никола Грујичић,** Шид; **Драгољуб Перовић,** Титов Врбас; **Душица Миљковић,** Нови Сад; **Немања Томић,** Земун; **Ивана Веселиновић,** Аранђеловац; **Милан Ломић,** Нови Београд; **Неда Ђукић,** Титоград; **Роберт М. Анђелковић,** Нови Сад; **Едина Хукић,** Тузла; **Тања Вићовац,** Младеновац; **Зоран Бајић,** Сарајево; **Драган**

' рукопис?

Марковић, Вирпазар; **Иван Шулић**, Бор; **Ленка Цанкић**, Титоград; **Љиљана Тутуновић**, Лозница; **Нада Поповић**, Земун; **Драган Ђурић**, Ниш; **Миодраг Рашић**, Мраморак; **Миленко Ђаил**, Сурчин; **Драгана Руnић**, Бањалука; **Оливера Милосављев**, Башаид; **Наташа Дудић**, Ваљево; **Никола Пајовић**, Даниловград; **Максуд Махмутовић**, Пљевља; **Немања Ђурђевић**, Светозарево; **Софија Новиншак**, Загреб; **Љубинко Митровић**, Лопаре; **Милена Поповић**, Рума; **Снежана Радовановић**, Панчево; **Жељка Винкета**, Босански Брод; **Тијана Аксентијевић**, Беочин; **Миодраг**

Илустровао Зоран Петканић Петко

Живковић, Ваљево; **Дејан Радовић**, Шавник; **Тихана Мијовић**, Загреб; **Драгана Првуловић**, Неготин; **Тамара Ступаревић**, Текија; **Небојша Димитријевић**, Ниш; **Стеван Стевановић**, Деспотовац; **Дамир Гугуревић**, Котор; **Александар Радонић**, Прибилић;**Иван Ћосовић**, Фоча; **Небојша Карајић**, Т. Ужице; **Борис Николић**, Зајечар; **Борислава Цвијић**, Рајловац; **Светлана Ћеловић**, Београд; **Новак Радивој**, Херцег-Нови; **Јасна Марковић**, Тузла; **Јасмина Митровић**, Пожаревац; **Милица Радисављевић**, Београд; **Бранислав Костић**, Грделица; **Иван Миливојевић**, Аранђеловац; **Игор Костић**, Лесковац; **Гаврило Грбан**, Београд; **Славица Паљанке**,

Сењски Рудник; **Габриела Смолковић**, Крагујевац; **Верица Симић**, Рудовци; **Владимир Таталовић**, Кула; **Братислав Цунић**, Пирот; **Биљана Марковић**, Станишић; **Наташа Благојевић**, Алекса Шантић; **Јасна Ивков**, Нови Сад; **Немања Алинчић**, Сомбор; **Дамир Невјестић**, Травник; **Катарина Стевић**, Титова Митровица; **Наташа Вуковић**, Бели Манастир; **Небојша Варница**, У. Пожега; **Дарко Хујдуровић**, Бијељина; **Љиљана Недељковић**, Земун; **Бојан Стевановић**, Ваљево; **Небојша Радојичић**, Београд; **Милорад Имбра**, Бела Црква; **Александра Димитријевић**, Зајечар; **Санда Хуљев**, Шибеник; **Наталија Танасијевић**, Ћуприја; **Маја Нерал**, Карловац; **Дејан Миличић**, Босански Брод; **Милена Костић**, Београд; **Боривој Чалић**, Вуковар; **Амра Нанић**, Бужим; **Јелена Галић**, Болеч; **Рената Јакшић**, Врање;

Никола Буха, Београд; **Јасминка Гагић**, Обровац; **Олга Марковић**, Титов Дрвар; **Емир Аговић**, Бусовача; **Александра Мириловић**, Нови Винодолски; **Славица Савић**, Прибој; **Слободан Михајловић**, Бели Поток; **Миљенко Угарковић**, Сисак; **Јован Опачић**, Качарево, **Драган Стојковић**, Мраморак; **Дубравка Петровић**, Шилопај; **Радомир Брадоњић**, Љубовија; **Кармен Станков**, Титов Врбас; **Урош Којић**, Сомбор; **Љиљана Забрдац**, Пакрац; **Александра Делић**, Стари Лединци; **Жарко Војновић**, Вуковар; **Иван Диманић**, Власотинце; **Милан Недовић**, Бумбарево Брдо; **Маријана Матовић**, Пачир; **Миодраг Мендергиш**, Суботица; **Златко Калиновић**, Кладово; **Тамара Кукурековић**, Требиње;

Јасминка Дервић, Бужим; **Ана Ждоро**, Београд; **Владимир Ђукић**, Србац; **Дејан Стојановић**, Руменка; **Мартина Димић**, Загреб, **Марин Милојковић**, Голубац; **Зоран Бошковић**, Никшић; **Александра Поштић**, Дубровник; **Сњежана Голић**, Вареш; **Ненад Ороз**, Витез; **Митар Васић**, Бања Врућица; **Гордана Стојнић**, Босански Нови; **Нада Попин**, Кула; **Игор Бугарски**, Бечеј; **Ајла Чевро**, Јајце; **Злата Марјановић**, Апатин; **Александра Ђерић**, Борово; **Драгомир Поповић**, Параћин; **Владимир Јанковић**, Сокобања; **Радмила Василијевић**, Књажевац; **Александра Стојановић**, Бор; **Маја Нинчић**, Мостар; **Милица Павковић**, Панчево; **Стана Надаждин**, Мостар; **Иван Павловић**, Ниш; **Зоран Будимир**, Херцег-Нови; **Даliборка Поповић**, Бањалука; **Далибор Јанков**, Пожаревац; **Кармен Ракела**, Сплит; **Владимир Михаиловић**, Крушевац; **Ранко Вујасиновић**, Приједор; **Радмила Баста**, Сплит; **Љиљана Жугић**, Пљевља; **Неда Шврака**, Илица; **Бранка Пријић**, Калуђерица; **Никола Макањић**, Београд; **Предраг Стојменовић**, Ковин; **Ивана Цветковић**, Батајница; **Томислав Ратковић**, Аранђеловац; **Ана Пигл**, Бочар; **Кристина Марић**, Шид; **Татјана Бунчић**, Јарак; **Душан Медић**, Темерин; **Наташа Петак**, Лепоглава; **Велимир Мратинић**, Вис; **Харис Викало**, Сребреник; **Селма Велиагић**, Маглај; **Милош Павловић**, Младеновац; **Драгана Савиновић**, Тузла; **Јелена Шебек**, Ријека; **Сузана Рашета**, Кумровец; **Јелена Фенчев**, Зрењанин; **Вера Ристић**, Шабац; **Снежана Лазаревић**, Херцег-Нови; **Радмила Костадиновић**, В. М. Луг; **Мирко Лакић**, Титова Митровица; **Тамара Јовановић**, Рума; **Јасмина Миликић**, Савино Село; **Анита Зрински**, Јалжабет; **Никола Марјановић**, Лакташи; **Тина Пејаковић**, Бужим; **Душан Нинчић**, Невесиње; **Маријана Грња**, Нови Сад; **Драган Јакшић**, Крепољин; **Марија Петковић**, Бар; **Александра Весић**, Крушевац; **Сања Млађеновић**, Зеница; **Никола Ковачевић**, Земун; **Наташа Попара**, Сечањ; **Љубомирка Билењкиј**, Титов Врбас; **Сања Маравић**, Суботица; **Мирјана Костић**, Кањижа; **Сенада Суљетовић**, Тузла; **Зорица Мишић**, Нови Бечеј; **Милица Лукић**, Зрењанин; **Никола Радуловић**, Пријепоље; **Веселин Дуловић**, Пријепоље; **Наталија Паовић**, Кикинда; **Ана Бреберина**, Нови Сад; **Јово Божовић**, Никшић; **Techni Јовановски**, Чепин; **Љиљана Кошутић**, Смедерево; **Зорица Јовашевић**, Чачак; **Зоран Грујић**, Рума; **Бранко Вујадиновић**,

Милићи; **Весна Љубичић**, Сурдулица; **Драгомир Остојић**, Алибунар; **Александар Селимовски**, Кумодраж; **Божидар Спировски**, Скопље; **Биљана Шарић**, Иванград; **Киро Грков**, Кавадарци; **Оливера Ковачевић**, Гњилане; **Беба Гречић**, Крњача; **Владимир Пајић**, Врњачка Бања; **Анђелка Ђорђевић**, Пожаревац; **Милорад Потпара**, Титоград; **Небојша Славкић**, Зворник; **Драгица Богићевић**, с. Дубнички Мост; **Бојана Лабус**, Гроцка; **Валентина Покрајац**, Болеч; **Мирослав Левићанин**, Трстеник; **Чарна Илић**, Бованиште; **Вера Гавриловић**, Лешница; **Оливера Школник**, Илица; **Горан Коцка**, Котор; **Мирјана Пулић**, Тиват; **Бошко Пицула**, Шибеник, **Бошко Абрамовић**, Огулин; **Јасна Панић**, Пирот; **Томе Ѓушевски**, Битољ; **Хрвоје Краљ**, Дубровник; **Василије Јечменица;**, Прибој; **Јован П. Стојаковић**, Плавно; **Дејан Јерковић**, Книн; **Власта Гавриловић**, Скопље; **Ивана Гледић**, Цетиње, **Љиљана Цекић**, Србац; **Борислав Бабић**, С. Бановци; **Татјана Цанић**, Шабац; **Предраг Јеремић**, Велики Радинци; **Олгица Косановић**, С. Пазова; **Дејана Рудовић**, Титоград; **Наташа Ненадовић**, Београд; **Драган Степановић**, Зајечар; **Марина Марић**, Котор; **Ивана Сирома**, Панчево; **Никола Ивчевски**, Т. Ужице; **Мирјана Матејић**, Крушевац; **Татјана Срдановић**, Титов Врбас; **Дејан Пејић**, Сомбор; **Горан П. Манојилов**, Ниш; **Давор Араповић**, Мостар; **Саша Арсић**, Лесковац; **Асја Ѓрковић**, Загреб; **Невенка Лазић**, Београд; **Иван Далашевић**, Призрен; **Биљана Јоргић**, П. Слатина; **Мерима Обхођаш**, Пале; **Борислава Спасић**, Пирот; **Данијела Јевремов**, Меленци; **Оливера Бачанин**, В. Дренова; **Игор Кете**, Нови Београд; **Љиљана Марковић**, Нови Бечеј; **Мирјана Милошевић**, М. М. Луг; **Драгица Мандић**, Његошево; **Душанка Мимић**, Денковац; **Синиша Прокић**, М. Причиновић; **Јелена Стамболић**, Параћин; **Весна Обрадовић**, Ђурђин; **Славица Јевтовић**, Т. Ужице; **Споменка Хегедиш**, Таванкут; **Мирјана Павловић**, Ниш; **Станимирка Јовановић**, Доња Борина; **Тања Милић**, Сопот; **Саша Вукићевић**, Пландиште; **Петар Поповић**, Београд; **Марина Поповић**, Горњи Милановац; **Анђелија Пражић**, Београд; **Хојдана Шербеција**, Смедерево; **Драган Пантелић**, Врњачка Бања; **Дарио Србић**, Корчула; **Душан Попов**, Нови Београд; **Наталија Нектаријевић**, Горњи Милановац; **Наташа Вујнић**, Јајце; **Предраг Станишић**, Титоград; **Снежана Благојевић**, Београд.

Имена осталих добитника објавићемо у следећем броју.

АУТОМОБИЛ ТРЧКАРАЛО НА ЧЕТИРИ НОГЕ

Нови аутомобил који хода направила је група конструктора из Грузијске Совјетске Социјалистичке Републике. Кад сте прочитали ове редове можда сте помислили да је нека грешка. Али вест је тачна, јер овај грузијски аутомобил се не котрља као његови сродници. Он уместо точкова има „ноге" на којима трчкара унаоколо.

Прва пробна вожња обављена је пред зградом Машинског института Академије наука Грузије. Посматрачи су заиста присуствовали необичном призору: возач је притиснуо на дугме, аутомобил је поскочио, ритмички почео да подиже своје челичне ноге и онда неколико пута обишао око зграде.

Ово возило необично је још по нечему – нема волан. Уместо њега ту су три дугмета: за кретање право, скретање улево и удесно. Такође, помоћу електронског командног уређаја ставља се у покрет хидраулички систем, односно нека врста „мишића" овог аутомобила. Аутоматски се подешава и његов водоравни положај када хода по неравном терену.

„Тата" овог четвороношца који се зове „аутопешак", Б. Петришвили, иначе кандидат за доктора техничких наука, каже да је одувек сањао да направи аутомобил који неће устукнути пред лошим друмовима и моћи ће да се креће по планинским стазама и беспућима.

– Зато сам решио да направим неку врсту механичке мазге – каже Петришвили.

Али, „аутопешак" за кога заиста не постоји непроходан пут, према речима конструктора, мора да „научи" и да се котрља како би у будућности имао још ширу примену и користио се и на асфалтним путевима. Зато је предвиђено уграђивање точкова који ће се уз помоћ нарочитог механизма са кугличним лежајевима, избацивати, односно увлачити у каросерију, као код авиона.

Петришвили се нада да ће његов „аутопешак" ускоро путовати друмовима, тундрама и планинама, а неће превозити само путнике већ и грађевински материјал и разноврстан терет. ■

ШАПУТАЊЕ, ПА И ЉУБЉЕЊЕ, БОГАМИ

Норман Галагер из америчког града Колинса, успео је да одгаји дињу тешку 278 килограма! Ова громада од диње потукла је све рекорде који су досад постигнути у гајењу ове врсте поврћа (можда нисте знали: и диње су, као и лубенице, поврће). За овај свој подвиг светска лига љубитеља диња наградила га је са 10.000 долара.

Госпођа Галагер, баштованова супруга, далеко је од тога да се радује успеху свога мужа. – Све

ове месеце Норман је у ствари живео са ЊОМ. Не само што је разговарао са ЊОМ него је и љубио (ЊУ)...

Мангуп један. ■

БОРБА ПРОТИВ БОРБЕ

Шпанско друштво за заштиту животиња организовало је ових дана велику кориду. Сав приход од приредбе намењен је финансирању акције за потпуну забрану борби с биковима која се већ дуже време води у Шпанији. ■

ГВОЗДЕНИ ГЛУМЦИ

Сарадник Целиноградске обласне филхармоније, А. Макаров недавно је припремио необичан концерт. На његовим представама које се с успехом дају широм Казахстана (СССР), улоге тумаче роботи. Они певају, причају, глуме а у паузама забављају публику решавајући разне задатке. Своје гвоздене глумце Макаров је сам и конструисао и монтирао. ■

ГОЛФ У МИРАЗ

Мексички бизнисмен Нино Писани сматра да ниједан успешан човек данас не може да опстане ако не зна добро да игра голф. Зато је дошао на прилично невероватну идеју. Објавио је да ће дати своју седамнаестогодишњу кћерку човеку који га добро научи да игра голф. До сада је добио пет брачних понуда за Мајну и све их одбио. Образложење – ниједан од петорице није баш много вешт у овом спорту. ■

СТАНИ, „ВИДИМ" ТЕ

Стручњаци Летонског државног универзитета конструисали су уређај који реагује на топлоту живог организма. Овај уређај бучно реагује на сваки непријављени улазак у зграду, може да чува мање терене на отвореном простору а веома успешно се може користити и за штедњу струје: он самоиницијативно пали светло у просторији када неко уђе и гаси га кад изађе. ■

ДРЕВНЕ ОАЗЕ

У бескрајним казахстанским степама и данас се може наћи на тропско биље из времена пре леденог доба. Ово биље се очувало у увалама где је заштићено од летњих жега и ледених зимских ветрова док му подземне воде обезбеђују влагу. Ово откриће инспирисало је шумске раднике да изврше озелењавање искоришћених рударских јама које се налазе и на 500 метара дубине. Недалеко од града Алма Ате у једном бившем руднику већ је створена зона за одмор и разоноду која у центру има и вештачко језеро. ■

ШИЛИНГ ЗАДРЖАВАМ, РЕЧ ШАЉЕМ

Осим романа, енглески писац Радјард Киплинг писао је и новинске чланке за шта му је уредник листа с којим је сарађивао плаћао шилинг по написаној речи.

Други сарадници добијали су далеко мање, па је једног дана један колега-новинар Киплингу уз шилинг послао и пропратно писамце у коме га моли да му заузврат пошаље једну од тих многоцењених речи.

Киплинг је шилинг задржао, а колеги, као што га је овај лепо замолио, послао следећу реч:

„Хвала". ■

Илустровао Зоран Јовановић

СЛАВА СА УКУСОМ ГОРЧИНЕ

ДРВЕНИ КОМАРАЦ

Био је то авион у који нико није веровао осим конструктора Џефрија де Хевиленда. Зато је и настао више као његово „приватно издање". Касније, када је москито стекао славу једног од најбољих савезничких ратних авиона, тај тужни део приче је заборављен. Истина, авион је изненадио и свог конструктора. Ни он није од њега толико очекивао.

Званично, овај је авион био и ловац, и ловац-бомбардер и авион за извиђања на другим ноћним рутама, а москито није било његово право име. Ваздухопловци су га називали – дрвено чудо!

Џефри де Хевиленд, који је највише захваљујући москиту добио титулу – сер, није у младости слутио докле ће га довести љубав према ваздухопловству. Почео је скромно: 1908. када је конструисао и склопио једноставну летелицу. Успех га је осоколио. До 1920. већ је стекао толико искуства и новца да је отворио фабрику авиона и авионских мотора у Хетвилду у Харфордширу. Авиони су га окупирали, посао је цветао и капитал се увећавао. Од 1927. фабрика је проширивана оснивањем огранака прво у Аустралији, па у Канади, Индији, Новом Зеланду.

Де Хевилендово име постало је најзначајније у британској авио-индустрији. Његова дела су елиса такозваног променљивог корака и углавном дрвена конструкција већине британских путничких авиона све до 1939. године. Важно је за изванредног и неустрашивог пилота и сваку нову летелицу лично је испитивао.

И то је нешто!

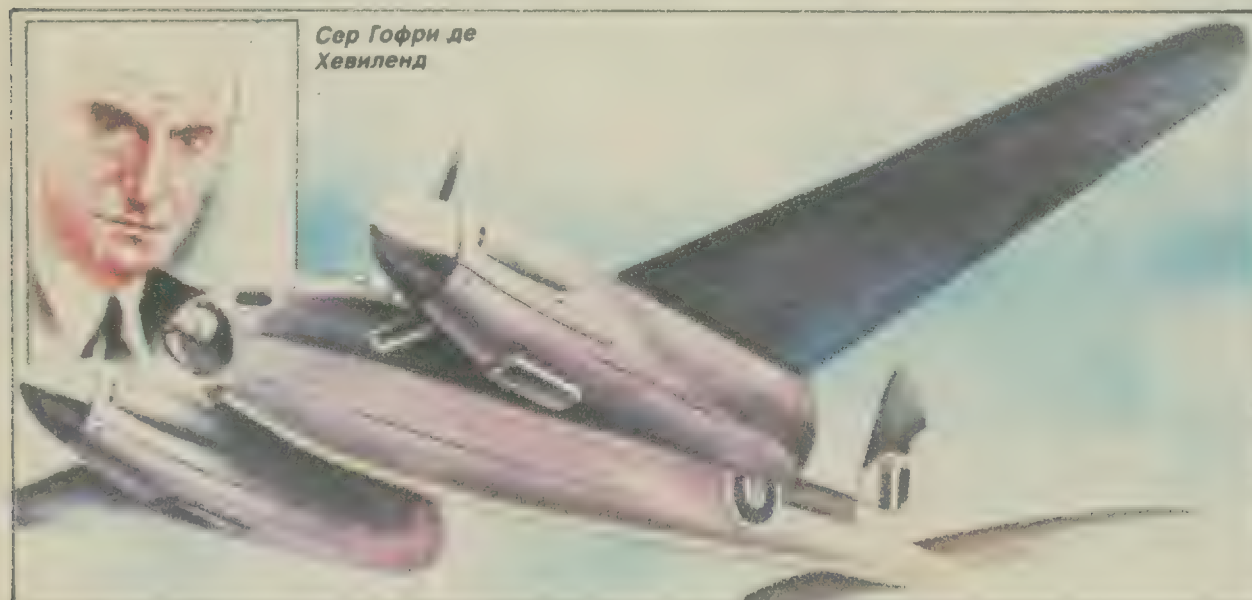
Током времена Де Хевиленд се потпуно извештио у производњи „авиона од дрвета" и није нимало необично што му је 1938. пало на памет да пројектује дрвени бомбардер. Као узор му је послужио четворомоторни путнички авион D. H. 91 албатрос. Студија је била готова за неколико недеља. Из фабрике Ролс-Ројс наручио је мотор „мерлин". Мотор је био веома добар, али није одговарао конструкцији четворомоторца. Де Хевиленд је изменио пројект и у октобру 1938. понудио Министарству рата студију двомоторног бомбардера под ознаком D. H. 98.

Британски војни функционери су љубазно примили пројект и одложили га у фиоку где је чамио све док Хитлер није показао своје ратоборно лице. РАФ – Краљевско ратно ваздухопловство – заинтересовало се за Де Хевилендов бомбардер, али је у марту 1940. наручило само 50 авиона.

– И то је нешто! Важно је да авион узлети! – радосно је Де Хевиленд саопштио вест сарадницима.

Иако је угледни конструктор првобитно замислио да бомбардер начини од дрвета, његови блиски пријатељи тврдили су после рата да је у једном тренутку, од тог плана и одустао. Морао је, међутим, да му се врати истог часа када је стигла наруџбина за 50 бомбардера. Наиме, Министарство снабдевања је захтевало да се за градњу авиона не користе скупи материјали. Образложење: сваки грам челика потребан је ратној индустрији. Као да москито није био намењен армији и ратовању! Де Хевиленд је слегнуо раменима и потписао обећање.

Москито – један од најбољих авиона другог светског рата винуо се у ваздух тек кад је његов конструктор дао писмено обећање Министарству снабдевања да за градњу неће користити иоле скупљи материјал

Сер Гофри де Хевиленд

Илустровао Ненад Милићевић

Али, као да се све зарекло против новог авиона. После неколико месеци један немачки „јункерс" долетео је до Хетфилда и изручио бомбе на Де Хевилендову фабрику. Експлозије су уништиле осамдесет процената обрађеног дрвета за наручених 50 бомбардера. Де Хевиленд није клонуо. Прибавио је ново дрво и изнова започео рад. Захваљујући Ролс-Ројсу који је на време послао моторе први примерак бомбардера брзо је склопљен.

Препад на Осло

Тачно у подне 24. новембра 1940. Де Хевиленд је сео за командне палице „дрвеног" авиона. Испитивања је обављао рулајући по писти. Следећег дана је узлетео и задржао се у ваздуху 30 минута. Био је изненађен могућностима летелице. Бомбардер се понашао окретније од већине тадашњих ловаца.

Пратећи лет са аеродрома, стручњаци РАФ-а нису били превише одушевљени. Један је чак узвикнуо:

– Какав бомбардер, ово је ловац!

Наруџбеница за 50 бомбардера убрзо је измењена: 30 примерака морају да буду ловци за ноћни лет! То је изискивало уграђивање наоружања, што је било лако али и темељно „претресање" главних носача и трупа што није било једноставно. Де Хевиленд је тешка срца пристао да ипак изврши измене. Средином маја 1941. завршио је посао на два прототипа – бомбардера и ловца. Поучен претходним искуством, до краја јуна је склопио и верзију извиђача за дугачке руте.

У међувремену неко је, кум до данас није утврђен, назвао нови авион – москито (комарац)!

Тек тада су се у РАФ-у откравили. Због рата који је буктао одговорни људи су помније погледали москита и схватили његову убојну моћ. Окренули су лист: Де Хевиленду је речено да припреми фабрику за производњу велике серије и да у посао укључи сваког ко се бави обрадом дрвета на територији Велике Британије. Извиђач је добио ознаку – Mk I, ловац – Mk II, авион за обуку пилота – Mk III и бомбардер – Mk IV. Од производње авиона за обуку се одустало па су склапане само три верзије у две серије и све сврставане под назив – москито. Прва серија је имала моторе у краћим гондолама, док је друга обухватала авионе са продуженим задњим делом гондоле и моторима типа „мерлин 23".

Чим је ушао у ратне окршаје, москито је запрепастио војне стручњаке. Непријатељски ловци му нису могли ништа јер је од њих био и бржи и окретнији. Пењао се на већу висину и обрушавао чак и у ковиту. Топовима и митраљезима ма правио је од њих сито! Поред тога, носио је четири бомбе од по 226 килограма. Тако окићен преваљивао је растојање од 3265 километара! При максималној тежини од 10 тона, на висини од 5200 метара, летео је брзином од 610 километара на час!

Што су ратни дани одмицали, пилоти су све више говорили да је москито драгуљ. Опслуживала су га само два човека – пилот и навигатор. Учествовао је у бомбардовању Немачке, али је због велике окретности коришћен и на специјалним задацима. У септембру 1942. група москита привукла се Ослу и усред града бомбама разнела половину зграде Гестапоа! У јануару 1943. москито је први извео дневни напад на Берлин.

До краја рата произведено је, према неким подацима, 6711 Де Хевилендових ловаца-бомбардера. А у то време је конструктор Де Хевиленд имао 63 године.

Миленко Тодоровић

МОСКИТО Б Мк. IV СЕРИЈА II

Примена – авион за дневна и ноћна бомбардовања
Погон – два мотора „мерлин 23" од по 1460 коњских снага
Посада – два члана
Распон крила – 16,52 m
Дужина трупа – 12,35 m
Висина – 3,81 m
Распон точкова – 4,98 m
Површина крила – 42,18 m^2
Маса опремљеног авиона – 6070 kg
Оптерећење – 3652 kg
Максимална маса на старту – 9722 kg
Максимална брзина – 610 km/h на 5700 m висине
Крстарећа брзина 426 km/h
Максимална висина пењања – 10370 m
Максимални долет – 3265 km

ХИТ

ВУКОВИ У МЕКСИКАНСКИМ КОЖАМА

„ЛОС ЛАБОС" СУ ЈЕДНА ОД НАЈПОПУЛАРНИЈИХ И НАЈКВАЛИТЕТНИЈИХ НОВИХ АМЕРИЧКИХ ГРУПА И ТУ ПРЕСТАЈЕ СВАКА СЛИЧНОСТ СА ОСТАЛИМ ЊИХОВИМ КОЛЕГАМА. „ВУКОВИ" НИСУ НИ МЛАДИ, НИ ЛЕПИ, НЕ КОРИСТЕ РИТАМ МАШИНЕ И СИНТИСАЈЗЕРЕ И НИСУ СЕ ПРЕСЕЛИЛИ У МОДЕРНЕ ВИЛЕ КАДА СУ ПОСТАЛИ ПОЗНАТИ. И ШТО ЈЕ ЈОШ ВАЖНИЈЕ, ТО НИ НЕ НАМЕРАВАЈУ.

Елвис Костело је у свој концертни програм укључио једну од њихових песама. Мик Џегер је недавно безуспешно покушавао да уђе на један од њихових распродатих наступа. Џон Фогерти је прихватио епизодну улогу у њиховом новом спорту. Прошле године су освојили награду „Греми" (врста музичког „Оскара") за мини ЛП „...и време за игру"), „...and a time to dance."). Албум „Како ће вук преживети?" („How Will The Wolf Survive?") многи критичари су уврстили међу десет најбољих албума прошле године. Недавно је објављен и код нас.

Успех „Лос Лобоса" није уследио преко ноћи. Пуних једанаест година су свирали по баровима, мексиканским ресторанима, свадбама, забавама у суседству и својим собама. Зато и није чудно што свирају рок, блуз, зидеко, соул, текс-мекс и кантри музику. Све подједнако успешно и уз употребу традиционалних инструмената мексиканског музичког наслеђа: бајо сексто, јарана, регвинто јарохо, гитарон. Ту су, наравно и „Фендер" гитаре, бубњеви и бас, дакле најтрадиционалнија рок опрема.

Четири оригинална члана групе – Росас, Перез, Хидалго и Лозано – су одрасли заједно у Ист Лос Анђелесу, делу града који насељавају физички радници мексиканског порекла. Ту још увек живе и тај крај називају својим домом. Сва четворица су, што је заиста реткост када су музичари у питању, срећно ожењени и имају децу. Врло су приступачни и једноставни, успех их није покварио.

Ми смо сасвим нормални људи – каже Росас. – Уосталом, ми имамо жене и децу и од нас се и не може очекивати да по цео дан свирамо или да се дрогирамо и опијамо. Сви једва чекамо тренутак када ћемо поћи кући после свирке. То је једина ствар која нас држи заједно.

Почетак „Лос Лобоса" био је сасвим стереотипан. Као и многи други анонимуси, свирали су по клубовима, исте песме из вечери у вече и били су прилично незадовољни својим положајем. Једино што су могли да ураде, било је да пређу из једног клуба у други. А то није нека велика и значајна промена. Тако су Росас и његови другови одлучили да пробају нешто друго. Напустили су свирање рок стандарда, завукли се у своје собе и почели да вежбају старе мексиканске песме на акустичним гитарама. После неколико година постали су познати, наравно у врло уским локалним оквирима, као група која врло успешно негује мексиканску музику. Крајем 1978. године, скупили су нешто новца и снимили албум акустичне музике под називом „Само још једна група из источног Лос Анђелеса" („Just Another Band From East L.A."). Но, „Вукови" ни овим нису више били задовољни, шест година свирања мексиканских песама и то углавном по туђим жељама, учинило је да чланови групе почну да се осећају као живи џубокс.

И тада је дошло до дефинитивног обрта у њиховој каријери. „Лос Лобос" су ангажовани да буду предгрупа на концерту британске групе „Паблик имиџ лимитид" („Publik Image Ltd."), коју је предводио бивши певач легендарне панк групе „Секс Пистолс" – Џон Лидон (John Lydon). Публику су, нормално, сачињавали искључиво панкери којима се музика дугокосих Мексиканаца није свидела. На почетку су своје незадовољство исказали захтевима да група оде са бине, да би недуго потом почела права канонада. Стив Берлин, садашњи члан групе, који је тада по први пут гледао „Лос Лобос" уживо, тим поводом тврди:

– Никада у животу нисам видео да је било која група била више пљувана од посетилаца неког концерта. Мислио сам: „Боже, па ово су најхрабрији људи на свету"

И поред овог дебакла, „Лос Лобос" нису били разочарани. Напротив, необично им се свидела енергија и свежина панк музике, па су из својих остава извукли одавно заборављена појачала и електричне гитаре. Унели су доста жестине у своју музику и почели са редним наступима по панк клубовима. Њихове нове песме су, овог пута, одговарале и таквој публици, а критике у локалној штампи су скренуле пажњу филмаџија на групу. Тако су се песме „Лос Лобоса" нашле у два филма и то је омогућило групи да потпише уговор за издавање плоча. Иако су се и велике компаније интересовале за њих, одлучили су се за малу фирму „Слеш рекордс" („Slash Rekords").

Квалитетна музика и атмосфера општег весеља која зрачи са плоче „Како ће вук преживети?" већ су учиниле овај ЛП најбоље продаваним из понуде „Слеш рекордс".

„Вукови" су постали занимљива и тражена група, али нико од њих не очекује да ће постати највећа група на свету. Задовољни су својим тренутним статусом и не размишљају о светској слави, милионима долара, кућама са базеном...

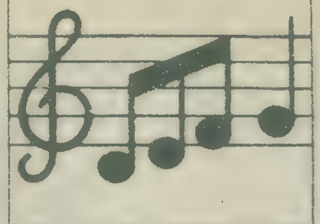
– Шта бих ја радио да имам много новца? Не знам. Можда бих офарбао своја кола. Волим овај крај у ком живим и нећу се никада оделити одавде. Уосталом, где да одем? У новом крају бих био потпуно усамљен, окружен непознатим људима. Овде знам све људе од сладолеџије који долази под прозор најављујући се звонцетом, до људи у пиљарници на ћошку. Ист Сајд је мој дом – каже Перез, један од „Вукова".

ОВО НИСТЕ ЗНАЛИ

СУДАР НА БИНИ

На бини се за време рок концерта свашта догађа, али оно што се десило на једном од наступа групе „Уем!" („Wham!") заиста није виђено у скорије време. Ендру Рицли (Andrew Ridgely) је за време извођења хита „Пробуди ме пре но што заиграш" (wake Me Up Before You Go Go") извео један од својих уобичајених скокова, али је при том изгубио равнотежу и налетео на једног од чланова пратеће групе. Судар је био толико јак да је несрећан момак и сам полетео кроз ваздух и треснуо о под задобивши (на срећу) само неколико мањих повреда које га нису спречиле да настави наступ.

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

ОЛУЈНИ МОРНАР

ТЕКСТ: Бошко Обрадовић; ИЗВОДИ Атомско склониште

Моје је море
мој је брод
моји су вјетрови
кише и олује
Теби остављам нови кров
нови асфалт
и прикључак струје

Обала је пола-пола
али ти поклањам све

Моје је море
мој је брод
и смрт ће моја
бити тајна за те
Остављам ти француски кревет
не плачи
још увијек мислим
мислим на те

Обала је пола-пола
али ти поклањам све

МУЗИЧКА МОДА

КАО ТИНА

У САД је одувек владала потражња за гардеробом идентичном оној коју носе рок звезде. У последњих неколико месеци се често догађа да Мадонини обожаваоци просто демолирају радњу у којој њихова љубимица нешто купи. Наравно у жељи да се и они домогну тог истог предмета. Томе се и не треба много чудити Мадона је тренутно најпопуларнија рок личност на свету, а купује врло јефтину гардеробу која је свима доступна.

Много је чудније да су најтраженији артикал у Њујорку перике налик фризури Тине Тарнер које, међутим нису јефтине. Продају се као алва по цени од око 350 америчких долара (око десет милиона старих динара)

РЕКОРДИ

БОЉЕ ИШТА...

Један од честих гостију у овој рубрици, бубњар, певач и повремени клавијатуриста Фил Колинс (Phil Collins), није успео да се попне на прво место америчке листе синглова и својом четвртом малом плочом скинутом са последњег албума „Сако није потребан" („No Jacket Required"). Да је успео био би овогодишњи рекордер у мушкој конкуренцији. Ипак, Фил није пропустио да постави један мали рекорд. Сингл „Одвојени животи" „Separate Lives" на ком он пева са Мерилин Мартин (Marilyn Martin) је одмах по објављивању дошао на четрдесет пето место листе синглова у САД. Тако је сад постао најуспешнији дебитант недеље, надмашивши чак за седам места Тину Тарнер чији је сингл "Један из живота" („On Of The Living") исте недеље први пут доспео на листу, али тек на педесет и друго место.

Посебно је занимљиво да су ова два сингла, заправо, мелодије са музиком из филмова – Тинин из "Побеснелог Макса" III део, а Филов из филма „Беле ноћи"

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ

Данас је заиста све могуће. Ево, ја сам, на пример, прво постао отац двоје деце, а тек потом и поп звезда.

Мики Крејг, „Калчер Клаб"

НАЈСКУПЉА ПЉУВАЧКА НА СВЕТУ

ДРЕСИРАЈ БУБУ

Користи се за израду падобрана, тениских рекета, а бициклисти се на тркама служе струнама свиле да смање трење точкова. Свилени конац драгоцен је и хирурзима. Иза свега стоји само једна буба.

Да би дошло до свиле коју је одувек ценило, човечанство мора да потражи скромне гусенице. Свила је конац њиховог живота. Излази им из уста и дуг је више од једног и по километра. Иако је производња остала традиционална, подручје примене се невероватно проширило. Бенџамин Франклин је извео своје чувене експерименте са електрицитетом у облацима помоћу змаја од свиле. У нама ближим временима, захваљујући напретку у ткању свиле, постигнут је и напредак у најразноврснијим научним областима. По речима Жана Брошијеа, из Лиона, једног од највећих стручњака за свилу, без тих техничких поступака уопште не би било могуће да се замисли и произведе материја којом је обложен нос надзвучног „конкорда".

Ако оставимо по страни ове квалитете свиле, шта је то што је чини неоспорном краљицом текстила? То је троугласти пресек њених влакана. Она су као призме, преламају светлост на необичан начин. Поред тога, слојеви фиброина, једне од беланчевина у саставу свиле, дају тканини онај раскошни сјај.

Петсто јаја за два дана

Свилена буба, тај фантастични радник, није црв у правом смислу, већ гусеница. Припада реду лепидоптера. Највећи део свилених влакана у свету направи врста звана бомбикс мори (свилена буба која се храни лишћем белог дуда). Ипак, у свету има око пет стотина врста свилених буба. Већина се храни лишћем храста и другог дрвећа. Оне су снажније од својих припитомљених рођака и њихова свила је грубља и отпорнија, али се теже пере и боји.

Домаћа свилена буба у току свог кратког века од 25 до 28 дана увећа тежину десет хиљада пута. С времена на време преспава читав дан, а затим се пробуди и наставља да једе. Убрзо почиње да прави чауру звану кокон. То чини лучећи лепљиву пљувачку састављену од беланчевина и једне гумасте масе зване серицин. За минут се излучи тридесетак сантиметара влакна и од њега свилена буба прави чауру. У њој ће се претворити у ларву, а затим у лептира. Помоћу једног ензима лептир пробија чауру и излази спреман за парење. Оно траје више часова и женка затим полаже триста до пет стотина јаја и умире два-три дана касније.

Да би се направила једна кравата, потребно је сто кокона. За блузу треба више од шест стотина. За израду лепог јапанског кимона морамо имати најмање три хиљаде.

Светска производња кокона износи око 480.000 тона, од чега се добија 52.000 тона си-

ДА ПРАВИ СВИЛУ

Ово је свилена буба. Произвођач свиле запрепашћујуће прождрљивости. Одгајивачи морају да поседују читаве дудове шуме како би нахранили ове својеврсне творце свиле.

рове свиле. То је врло мало – једва два одсто светске производње текстила. Тиме се објашњава реткост и висока цена свиле.

Научници су успели да у лабораторијама произведу беланчевину гена свиле. Али, поступак је још код теоријских истраживања. Засад нема свиле без свилене бубе. У Кини је гајење свилене бубе привредна активност којом се бави десет милиона људи.

У једној гробници из 300. године пре наше ере пронађени су добро очувани комади свиле. По мишљењу археолога и Шен Конгвена, саветника за старински текстил у пекиншком музеју, садашње тканине не могу по лепоти да се упореде са овим .

– Накада се ткало срцем – каже он. – Сада је то технички поступак.

У ери свиле, када су се преплитале историја и легенда, Марко Поло је, у 13. веку, утврдио свилени пут и у Венецију донео свилу из Кине. Али, народи западне Европе познавали су свилу бар од почетка нове ере. Тада најмоћније цивилизације, римска и кинеска, владале су на супротним крајевима свиленог пута. Изгледа да је и тада постојала нека врста културног и трговачког моста између два света. У време Јулија Цезара само је мали број имућних могао себи да приушти ту скупу тканину. Чак су били донети закони да се ограничи ношење свилених тканина на јавним местима. Причало се да је вредела злата колико је тешка.

Тајна вредна живота

Чувени свилени пут није био прометан, углавном због разбојника. Будистички свештеници и калуђери са страхом су се усуђивали да путују од Кине до Индије. Али, ништа није могло да заустави трговачку стихију која је достигла врхунац под династијом Танг (618 – 907. године наше ере). Пут је полазио из северне Кине, провлачио се кроз опасне планине и пешчане пустиње Централне Азије да би доспео до Антиохије, у Турској, или Тира, у данашњем Либану. Од Средњег истока до Европе пловило се преко Средоземља. Ретки су били они који су успевали да цео пут превале у једном маху. У свакој оази или тврђави терет који су носили каравани прелазио је из руку у руке трговаца. Ниједна од двеју цивилизација, источне и западне, није знала тачно шта се налази на другом крају пута.

Кинези су вековима успевали да сачувају тајну свиларства. Једним царским декретом било је предвиђено мучење и смртна казна за свакога ко ода тајну. Али, у њу је бивао упућен све већи број људи. Ако је веровати легенди, кинески монопол је доживео први ударац кад је у шестом веку цар Јустинијан послао у Кину више калуђера са задатком да донесу јаја свилене бубе. То су и учинили сакривши јаја у шупља стабла трске. Продор ислама донео је свилену бубу преко северне Африке на Иберијско полуострво. Крсташи су донели из свете земље реликвије увијене у свилу. Млечани су довели одгајиваче свилене бубе и ткаче свиле да би основали сопствену индустрију. Тако је Италија од 13. века постала главни европски центар за свилу. Миланска грофица Беатриче д'Есте Сфорца писала је једном пријатељу да је дала да јој се сашију хаљине од свиле са мотивима које је Леонардо да Винчи употребио за своје фреске и скулптуре. Неки најлепши украси од свиле сачували су се у појединим италијанским црквама, нарочито по малим градовима. Међу њима је Богородичина базилика у Гандину, недалеко од Бергама, са радовима на свили из 15. века.

Индустрија свиле била је у пуном замаху све док се није умешала тајанствена болест која је почела да напада свилену бубу 1854. године. Затражена је помоћ Луја Пастера који је тада био заузет изучавањем ферментације. Ипак се одазвао, открио два патогена узрочника и успео да заустави болест.

Европљани су, међутим, остали присталице кинеске сирове свиле. Али, механизација занатства подстакла је потражњу баш за јапанском свилом, дебљом од кинеске. Кад су жене почетком двадесетих година одустале од мидера и скратиле сукње, први пут су показале ноге и њих су могле достојно да покрију, због изванредне финоће, само свилене чарапе. То је у Америци довело до повећане тражње јапанске свиле. Одједном су САД постале највећи потрошач, а Јапан главни светски снабдевач.

Други светски рат затворио је јапанско тржиште. Свила је постала војна сировина: падобрани, чауре за метке великог калибра и друго, израђивани су уместо чарапа и скупих тканина.

Иако је после рата завладао најлон, рекло би се да епоха свиле није завршена. Као и пре више хиљада година, краљица свих тканина заузима посебно место. Јер жене, одувек уверене да нема ничега што би могло да замени свилу, тврде: – свила је за тело оно што су дијаманти за руку.

С. Александријевић

Пробудио се не сећајући се да је уопште заспао. Још чудније, није био у кревету, већ на макадамском путу омеђеном златно-жутим кукурузним пољима. Осврнуо се око себе. Изгледа као Охајо или Индијана, помислио је. Опипао се и загледао своје одело – зачеци браде, кратко ошишана коса, глатко чело, платнена одећа из једног дела, са патент-затварачем спреда, чизме. Нагло сазнање да не зна ни ко је ни где је сасвим га је пробудило. Но, осећао се добро. Наравно, дозлабога збуњен, али нимало уплашен. Вероватно ово сунце, или неки пролазни вид амнезије, помислио је.

На десној страни пута угледао је мотел. Кроз отворена улазна врата допирала је гласна музика. У ресторану није било никога. Иза шанка, кроз отворена врата, видео је кухињу, полице пуне конзерви, велики фрижидер, штедњак и на њему лонац кафе који се пушио. Просторија је одисала мирисом јутра, доручка и ведрине.

Довикнуо је у правцу кухиње: – Кајгану и шољу кафе, молим! – Одговорио му је само џубокс. У кухињи ни покрета. – Хеј, како се зове онај градић што се види одавде? – Тишина. Обишао је пулт и ушао у кухињу. Празна. Ко год да је газда, или је у подруму, или му се жена порађа, помислио је. Шта да ради? Сипао је сам себи шољу кафе, узео крофну и у сласт је појео. Новац је оставио на пулт и изашао. Зашто нема никога? Замишљено се упутио даље, ка оближњем градићу. Све је на изглед било нормално. Дрвеће поред пута било је стварно, пут је био стваран, онај ресторан и све у њему – мирис кафе, сласт крофне. Све је било на свом месту, а опет га је мучио осећај неке магловите нелагодности... Да, све је у реду, нагло је схватио, све осим што нема живота. Са овим мислима ушао је у Карлсвил.

Ово је снимак!

Центром градића доминирао је пажљиво неговани парк који је опасавала главна улица са радњама, биоскопом, књижаром, полицијском станицом, робном кућом. Пошао је низ улицу загледајући излоге. Све радње су биле отворене. У пекари је видео свеже пециво. Књижара је оглашавала распродају. У биоскопу се, судећи по плакату, приказивао неки ратни филм. Све је ту, помислио је – радње, парк, аутобуска станица – а нигде људи. Нигде живе душе. И потпуна тишина. Ишао је даље осећајући се све нелагодније кад тишину расцепи продоран звук. Стао је као укопан збуњено се осврћући. Једва је схватио да то звони телефон у оближњој телефонској говорници. Потрчао је из све снаге и дахћући улетео у стаклену кабину и зграбио слушалицу.

– Хало, хало! – Телефон је био мртав. – Хало! – викао је и лупао по апарату. Ништа. Таман је хтео да спусти слушалицу кад се из ње зачуо безбојни, учтиви тон – Број који сте добили неисправан је...

– Јесте ли ви луди, жено – продрао се. – Нисам звао никакав број... Телефон је звонио и ја сам се јавио... Слушајте ме, молим вас, не прекидајте везу, реците ми где се налазим, где су људи, молим вас, госпођо...

С друге стране поново је зачуо безличан, хладан глас, као са неке друге планете: – Број који сте добили неисправан је. Проверите број и пажљиво бирајте поново. – Уследила је дужа пауза пре него што је глас наставио: – Ово је с н и м а к!

Човек је полако спустио слушалицу и непомично зурио у градић кроз стакло телефонске кабине, болно свестан готово опипљиве тишине и мртвила. Каква неслана шала, помислио је. Цело ово место је једна глупа шала! Осетио је први дашак страха. Дограбио је са полице телефонски именик. Са страница су му се кезили Смит, Бејкер, Палмер.

Па где сте? Где се кријете, где ви живите?! Зар само у овој књижурини!?! – викао је. Ногом је бесно залупио врата кабине. – Много ми се свиђа ваш град! – драо се на куће, дрвеће, небо. – Много ми се свиђа ваш смисао за хумор! Али више ми ово није смешно, разумете?

Прошавши кроз парк упутио се ка згради на којој је писало: Полицијска станица. Када си мали и када се изгубиш, мама те учи да потражиш доброг чика-полицајца и кажеш му своје име и адресу, мислио је кисело се смешкајући. Једино што не могу да му кажем је како се зовем и одакле долазим...

Станица је била мрачна и хладна. Пришао је столу на коме је стајала таблица са именом наредника Смита. Сто је био засут папирима. У пепељари се димила допола попушена цигара. Наредника нигде. Осетио је напрегнутост, страх, осећање да га неко посматра и прислушкује. Полако се упутио ка вратима у дну. Са шкрипом су се отворила. Нашао се у ходнику са ћелијама – осам ћелија, четири са сваке стране – све празне. Кроз решетке задње ћелије угледао је лавабо. Из славине је текла врућа вода – видео је пару. На полици је стајао мокар бријач и четка сва у пени. Зажмурио је и задрхтао. Ово је било заиста превише. Нека ми покажу духове, помислио је, или монструме. Нека ми покажу мртваце како марширају у паради, али нека престану да ме плаше гротескном нормалношћу свакидашњице. Горе је од сваке утваре.

Ја сам авијатичар?

Неко дошапнуто наређење у унутрашњем уху рекло ми је да бежи. Да бежи главом без обзира. Сви су му инстинкти вриштали у име спаса: БЕЖИ, БЕЖИ! Истрчао је на сунчану улицу посрћући и саплићући се. Улетео је у парк и наставио да трчи, трчи, све док од исцрпљености није пао код ногу неке гигантске мермерне скулптуре. Обујмио је и почео да плаче. – Људи, где сте? – цвилео је. – За име бога, кажите ми, где сте?

Касно по подне дочекао је седећи на тротоару главне улице. Целог дана тишина је расла све док није постала биће за себе, притисак који га је гушио, сврбео, презнојавао се и гонио да бежи из сопствене коже. По четврти пут тог поподнева ушетао је у празну банку и поиграо се новчаницама на пулту. По пети пут ушао је у драгстор и са полице пробрао и запалио скупу цигару. Пришао је огледалу и замишљено посматрао свој одраз.

РОД СЕРЛИНГ

ЉУДИ, ГДЕ СТЕ?

ГОРЕ, У СВЕМИРСКОМ БЕЗДАНУ, ЧЕКА НЕПРИЈАТЕЉ ПО ИМЕНУ УСАМЉЕНОСТ. САКРИВЕНА МЕЂУ ЗВЕЗДАМА ВРЕБА СТРПЉИВА КАО ВЕЧНОСТ.

Илустровао Михаило Ђоковић Тикало

– Извини, другар –ословио је себе – познат си ми, али ти се имена не сећам.

Усиљено лежерно дунуо је дим цигаре у лик у огледалу. – Рећи ћу ти, буразеру, шта ме мучи. Усред сам ноћне море и не могу из ње да се пробудим. Овај проклети град... Сада ми је заиста свега доста. Доста! Хоћу да се пробудим! Морам да пронађем некога да с њим причам...

Из огледала га је посматрало бледо, младо лице – уморно, усамљено, очајно и – уплашено.

Дошло је вече. Младић је седео на клупи у парку жваћући сендвич који је сам себи направио у самопослузи. Тргла су га светла на оближњој главној улици која су почела да се пале. Улична светла, светла по излозима, пред биоскопом. Дошао је до биоскопа и као укопан стао пред великим плакатом. Нетремице је посматрао слику пилота крај ратног авиона, па затим себе и своје одело.

– Исто смо обучени! – узбуђено је узвикнуо. – Ја сам, значи, авијатичар! – Трачак светла, мајушни, први, једини.

Улетео је у биоскоп, успут зграбивши улазницу која је спремно чекала у отвору аутомата. Стропоштао се у столицу презнојавајући се. – Авијација – понављао је тихо. – Али, шта то значи? Бомба? Онда би све било разорено... Како?

У сали без посетилаца светла су се угасила. Гласна војна музика затрештала је стереофонском силином. Ескадриле Б-52 бомбардера цепале су екран. Кроз пометену свест јединог посматрача ове филмске ратне оргије севнула је мисао – „последњи човек на земљи?"

Нешто је у њему пукло. Мали одељак у свести у коме човек крије своје страхове, контролише их и њима управља, провалио се и просуо свој садржај по мозгу, нервима, мишићима. Човек истрча напоље јецајући, давећи се, вриштећи. На углу се оклизнуо и пао. Лежећи у прашини обгрлио је стуб уличног семафора јецајући без суза. Под прстима је осетио панел и на њему дугме. Притиснуо је дугме, па још, још, грцајући: – Молим вас, молим вас, помозите ми! Зар ме нико не чује, зар нико неће да дође...

Сам 283 сата!

Контролна соба била је у мраку. Само су се назирале силуете униформисаних људи при светлу са екрана на коме се видео млади наредник Мајк Ферис у авијатичарској униформи како сумануто притиска дугме у десном углу екрана. Просторијом је јечао његов глас преклињући за помоћ, вапијући да га неко чује, да му неко приђе.

Бригадни генерал је устао уморан од дугих часова дубоке концентрације. Очигледно потресен сценом на екрану, преко микрофона је издао наређење: – Одмах обуставите тест. Ослободите субјекат!

У пространом хангару високих сводова људи су скочили на ноге и потрчали ка металној комори у центру просторије. Ужурбано су отворили метална врата. Два цивила и војни лекар ушли су унутра. Пажљиво су скинули електроде са тела наредника Фериса. На носилима су га изнели и одмах прикључили на мониторе за праћење виталних функција. После краћег напрегнутог ишчекивања лекар се обратио генералу који је са својим особљем управо стигао из командне собе.

– Добро је, господине. Имао је тешке халуцинације, али сада је у реду...

Генерал и осморица униформисаних људи пришли су носилима. По еполетама се видело да су чланови Управе за свемирска технолошка истраживања ваздухопловних снага.

Ферис је отворио очи и насмешио се. Очај, усамљеност, страх накупљени у скоро триста сати изолације у металној комори одсликавали су му се у очима и на изнуреном лицу.

Генерал помисли да овај наредник сигурно заслужује орден. Издржао је више него било који човек пре њега. Био је сам читава 283 сата, на симулираном путу на Месец, у металној комори у којој су репродуковани сви услови са којима се човек мора суочити на оваквом путовању. Електроде и апарати пружили су поуздане показатеље о човековим физиолошким реакцијама. Но, оно што је важније – показали су тачку на којој човек посустаје и слама се; тренутак када човек подлеже усамљености и покушава да се спасе. Моменат када је наредник Ферис притиснуо дугме у свом металном затвору.

– Како је било, Ферисе? – обратио му се тихо генерал. – Где сте мислили да се налазите?

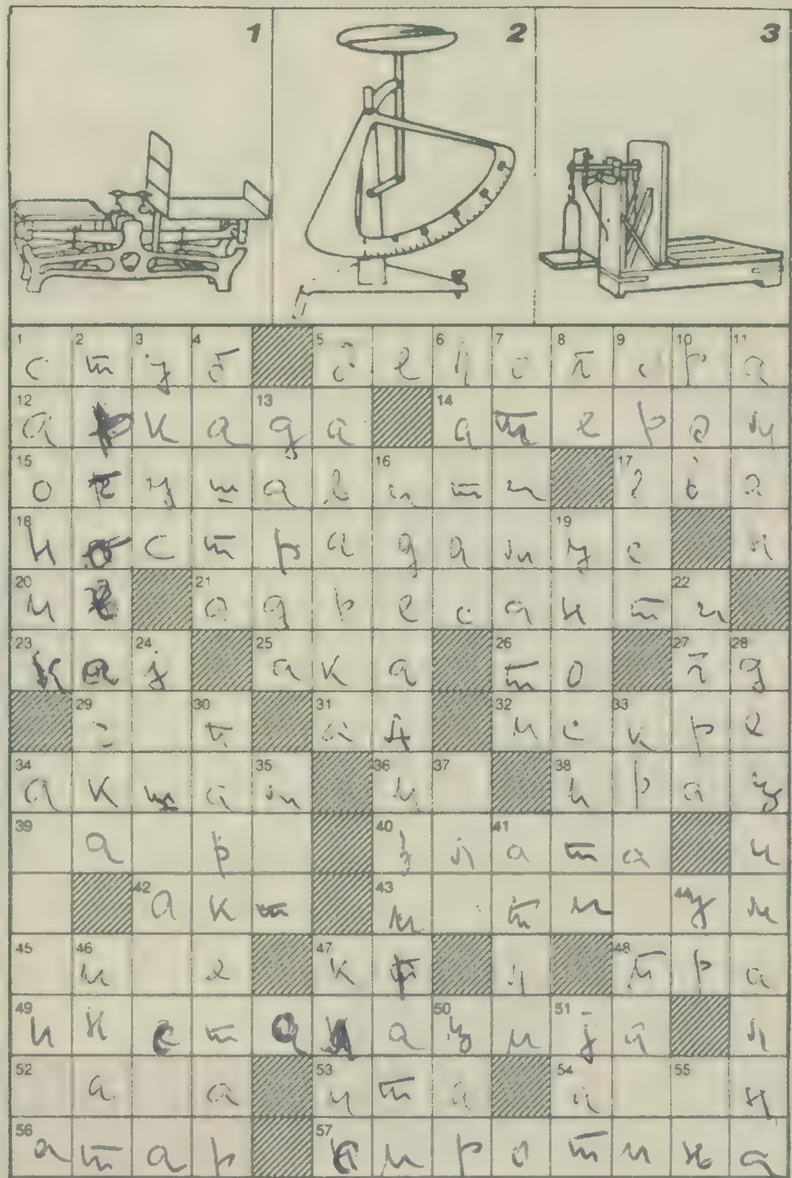
Ферис се загледао у високи свод хангара. – У неком граду, господине. У граду без људи. У месту у које више никада не желим да идем. Шта је то било са мном, господине? Јесам ли скренуо, или...

Лекар му благо одговори: – Прошли сте кроз мору коју је режирала ваша свест, наредниче. Видите, концентратима можемо успешно да вас хранимо. Можемо да вас снабдевамо кисеоником, да елиминишемо отпадне материје. Можемо да вас снабдемо књигама да забавите своје мисли. Но, не можемо да задовољимо основну људску потребу – потребу за друштвом. То је баријера коју још увек не можемо да премостимо. Баријера усамљености.

Фериса су изнели из хангара. Подигао је поглед ка небу и огромном Месецу. Идући пут ће бити оно право, помислио је. Не само метална комора у неком хангару. Пажљиво су га сместили у амбулантна кола. Сасвим случајно дотакао је џеп униформе. Нешто је зашуштало, посегао је прстима у џеп и из њега извукао биоскопску карту. Улазницу за мали биоскоп у једном празном граду. Чврсто је стегао комад папира. Ујутру ће себи морати да постави нека питања. Ујутру. Сада је заиста уморан.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

ВРСТЕ ВАГА

ВОДОРАВНО: 1) дирек, 5) планина у Славонији, 12) осетљиви део ока код боксера, 14) цистично проширење жлезде лојнице, у облику чвора, обично на глави (мед.), 15) постати гушав, 17) име глумице Рас, 18) француски астролог и лекар, аутор књиге „Пророчанства", 20) француски филмски глумац, Монтан, 21) особе које шаљу пошиљке, 23) суседна слова ћирилице, 29) наш фудбалер, Давор, 31) амерички филмски глумац, Паћино, 32) варнице, 34) време од заласка Сунца до потпуног мрака, код муслимана, 36) историјско место у Малој Азији, 38) становник острвске државе у Европи, 39) марка аутомобила и камиона из ЧССР, 40) наша филмска глумица, Петковић, 42) спис, 43) врхунско достигнуће, 45) шведски природњак, Карл фон, 47) скраћеница за киловат, 48) префикс који означава дубоку старост, 49) постројење, 52) краћи женски капут, жакет, 53) име глумице Рине, 54) египатски бог Сунца, 56) општинско подручје, 57) беда, сиромаштво.

УСПРАВНО: 1) доњи део саоница, салинац, 2) врста ваге (види слику 1), 3) смисао за склад и лепоту, 4) врт, 5) женска особа из Баварске, 6) турски војсковођа, Омер-паша, 7) на силу узимати, 8) знак за германијум, 9) син краља Агамемнона, убио своју мајку да освети оца (грчки мит), 10) шанац, 11) главни град Јордана, 13) место код Белог Манастира, 16) вршити идеализацију, 19) стављати унутра, 22) забава, 24) врста ваге (види слику 2), 28) врста ваге (види слику 3), 30) радник који поставља паркет, 33) место у Македонији, северозападно од Титовог Велеса, 41) британски политичар и државник, Клемент, 44) аутомобилска ознака за Урошевац, 46) пркос, 47) градић код Сплита, некад јако утврђење, 50) император, 51) скраћеница Југословенског аеротранспорта, 55) иницијали певачице Џон.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

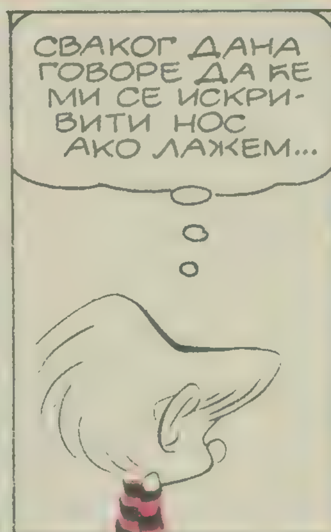
ВОДОРАВНО: издатак, заорати, добитак, угојити, врша, У, ан, мрс, тустика, ит, УН, Ф, испити, Б, Пајер, уранати, бас, то, амо, уво, њ, Норин, кошара, прст, Аг, старање, тенисер.

ЦАР ЈЕ МИРНО ЗАСПАО МЕЂУ ЗИДИНАМА КРЕМЉА, АЛИ ГА ЈЕ УБРЗО ПРОБУДИЛА ЗАСЛЕПЉУЈУЋА СВЕТЛОСТ. КУД ГОД ЈЕ ПОГЛЕДАО ВИДЕО ЈЕ САМО ВАТРУ...

НОЋ ИЗ КОЈЕ ЈЕ БЕЖАО НАПОЛЕОН

КАД ЈЕ ГОРЕЛА МОСКВА

Император који је већ освојио пола света овог пута није успео да сакрије узбуђење. И сам се придружио поклицима свите и гарде: „Москва! Москва!". С Поклоне горе пред њим је лежала огромна варош. Тачно у два часа по подне 14. септембра 1812. Наполеон I Бонапарта је био сасвим сигуран да га више ништа и нико не може спречити да чврсто зграби кључ господарења светом, како је називао Москву

Кутузов, главнокомандујући руске војске, није ни покушао да брани варош на реци Москви. Од жестоке

битке код Бородина пре седам дана стари фелдмаршал се стално повлачио, упркос жестоким противљењима своје околине. Напуштање Москве без отпора, сматрали су многи, значи неизбрисиву срамоту велике Русије. Кутузов је ћутао и терао по своме.

Прво изненађење Наполеон је доживео још пре него што је ушао у град. Сатима је узалудно очекивао делегацију која би му, у знак покорности, предала кључеве Москве. И онда је стигла готово невероватна вест: варош је безмало потпуно празна. Тек неколико хиљада људи тонуло је и ишчезавало у празнини огромног, сад већ мртвог града.

Језива тишина владала је док су бескрајне колоне, више од сто хиљада француских војника, улазиле у Москву. Тек пред зидинама Кремља одјекнула су два-три пуцња. Пола сата касније ни они се више нису чули: двадесетак људи који су у сулудој идеји да се супротставе непријатељу затворили капије Кремља, више нису били на списку живих.

Блед од љутине

Прву ноћ у Москви Наполеон је провео у једној кући у Драгомиловском предграђу у врло мрачном расположењу. Кажу да је, посматрајући празне улице, непрекидно понављао: „Каква страшна пустиња! Каква страшна пустиња!" Пред спавање су га обавестили да у различитим деловима града избијају пожари и да њиховом ширењу потпомаже јак ветар. Верујући да су главни кривци његови војници који су почели с пљачком, позвао је маршала Мортјеа, кога је тог дана поставио за војног заповедника Москве, и претећи му наредио да се одмах прекине с пљачком:

– За то ми ви лично одговарате – главом!

Око поноћи већ је горео централни кварт, Гостински двор (средиште московске трговине), али и куће у које ниједан француски војник до тада није ушао. Ветар је варнице преносио муњевитом брзином, ујутро се сунце није видело од облака дима. Ипак, Наполеон је мирно писао царици: „Варош је велика као и Париз. Има хиљаду и шест стотина звоника и више од хиљаду лепих двораца...".

Тог дана прво је плануо Вински подрум, затим је у ваздух одлетело складиште барута, горео је Нови гостински двор и трговачке улице. Одједном су, на неколико места истовремено, плануле куће и цркве, па многе радионице. Пола вароши је већ било у пламену, иако све, још доста далеко од центра и Кремља у коме се сместио француски цар.

Наполеон је мирно заспао, али га је врло брзо пробудила јака светлост која се пробијала кроз прозоре. Четрдесеттрогодишњи Корзиканац био је запањен: несносно јака светлост, огромни пламени вихори, улице претворене у огњене реке. Куд год је поглед допирао само ватра. Уз њу чуло се бесно завијање ветра који је распиривао пожар и пламене језике гонио према Кремљу. Комплетна свита узмувала се око императора.

Страх од несреће почео је вртоглаво да расте јер су претходног дана француски артиљерци у близини сместили магацин с оружјем. У Кремљу је било и складиште барута који руски гарнизон није стигао да изнесе. Почела је да гори и једна од oближњих кула. Ваљало је, не губећи ни тренутка, бежати из Кремља. Међутим, нико није смео да се приближи од љутине бледом Наполеону који је, напомично стојећи пред прозора, упорно понављао:

– То они сами пале. Какви су то људи? Варвари... То је просто невероватно. Ово је рат до истребљења. Ужасна тактика којој нема примера у историји цивилизације... Спаљивати сопствене градове. Ове људе надахњује демон... Какав народ!

Срећом, стижу пљачкаши!

Маршал Мортје, који је чинио све да спасе Кремљ, усудио се да се приближи свом цару и замоли га да одмах напусте утврђење. Иначе... Наполеон је одуговлачио. Какав је па то цар који мора да бежи! Почело је да свиће и људима око императора све чешће је понестајало даха, дим је са свих страна продирао у дворац.

Неко је пронео вест да су Руси не само организовано запалили Москву него су чак, у жељи да униште Наполеона, пожар усмерили према Кремљу. Наполеон је најзад одлучио да пређе у Петровски дворац који је тада још био ван вароши, усред честара и пустара.

Пут кроз огњени пакао описао је очевидац гроф Сегир:

„Око нас је био океан пламена: огањ је пред нама затварао све излазе из тврђаве и одбацивао нас кад смо покушавали да изиђемо. Једва смо нашли, међу каменим бедемима, стазицу која је водила на реку Москву. Овим узаним пролазом успео је Наполеон, са штабом и старом гардом да умакне из Кремља...

... Ишли смо по зажареној земљи, између два огњена зида. Јара је неиздржљиво пекла очи које смо, међутим, морали да држимо отворене пазећи на свакојаке опасности. Загушљиви ваздух, пепео с варницама и пламени језици усијали су ваздух који смо удисали, те је наше дисање постало испрекидано, суво, кратко и већ смо се гушили од дима...".

Ко зна да ли би Наполеон жив напустио Москву да су војници послушали његову строгу наредбу о забрани пљачке?! У тренутку кад је веровао да му нема спаса из пламеног океана, случајно су наишли баш војници који су пљачкали у близини и спасли императора и његову свиту. Они су имали свој пут из пакла.

Наполеон се преселио у Петровски дворац, док је пожар беснео још два дана, 17. и 18. септембра, уништивши готово три четвртине вароши. Забележено је да је, посматрајући пожаре, француски цар све време био потиштен и да је рекао:

– Ово нам предсказује велике несреће!

Ноћу 19. октобра 1812. отпочео је одлазак француске војске из Москве. Како је окончан његов поход на Русију – познато је. **П. М.**

Илустровао Брана Јовановић

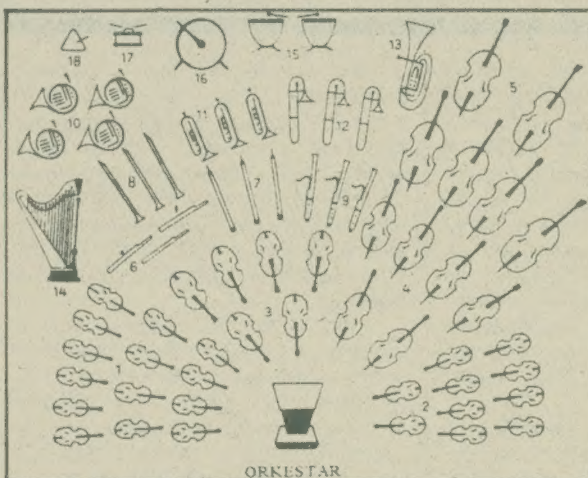

ФИЛХАРМОНИЈА ПО ПРОТОКОЛУ

Молим вас да ми одговорите на следеће питање: какви све оркестри постоје у свету и да ли је распоред музичара у њима строго утврђен?

СВЕТЛАНА ДОДИГ
Смичикласова 22
41000 Загреб

Оркестар долази од грчке речи орхестра и у старогрчком позоришту означавао је кружни простор између позорнице и гледа-

САСТАВ ВЕЛИКОГ, СИМФОНИЈСКОГ ОРКЕСТРА:

1. прве виолине 2. друге виолине 3. виоле 4. виолончела 5. контрабаси 6. флауте 7. обое 8. кларинети 9. фаготи 10. рогови 11. трубе 12 позауне 13. туба 14. харфа 15. тимпани 16. велики бубањ 17. мали бубањ 18. триангл

лишта на коме се кретао и плесао хор. У модерном позоришту, почев од појаве опере, то је простор испред позорнице, на нижем нивоу, где су смештени музичари.

Оркестар иначе значи ансамбл различитих инструмената тако сложених (и просторно) да остварују звучну целину. Према броју и врсти инструмената разликују се: симфонијски оркестри, камерни (мали), гудачки и дувачки, салонски и џез. Модерни симфонијски оркестар броји обично око 70-100 инструмената који се деле у три групе: гудаче, дуваче и ударальке. Уобичајени састав великог, симфонијског оркестра изгледа овако: 14-18 првих виолина, 10-16 других виолина, 6-12 виола, 6-10 виолончела, 6-8 контрабаса, 3 флауте, 1 пиколо флаута, 3 обое, 1 енглески рог, 3 кларинета, 1 бас кларинет, 3 фагота, 1 контрафагот, 4-8 рогова, 3-4 трубе, 3-4 позауне, 1 труба, 1-2 харфе, 2-3 тимпана и остале удараљке (велики и мали бубањ и др.).

Најпознатији оркестри у свету су: Бечки филхармоничари, Бечки симфоничари, Чешка филхармонија (Праг), Краљевски филхармонијски оркестар и ВВС оркестар (Лондон), Оркестар Конзерваторијума, Оркестар Ламуре (Париз), Оркестар академије Санта Сесилија (Рим), оркестар миланске Скале, Гевандхаус-Оркестар (Лајпциг), Филхармонијски оркестар (Берлин), Московски велики симфонијски оркестар, Бостонски симфонијски оркестар, Чикашки симфонијски оркестар, Њујоршка филхармонија, Филаделфијски симфонијски оркестар...

ДУШКО СА ЗАДОВОЉСТВОМ

Душан Радовић највише је познат као дечји песник. Веома су популарни и његови афоризми. Многи од тих афоризама говоре о деци, родитељима, васпитању, школи... Да ли би Забавник могао да објави макар мали избор таквих афоризама?

ЕМИНА ШЕРИФОВИЋ
Дрвар

Са великим задовољством:

Деца све чешће беже из школе, родитељи све више беже с посла. Штета што бар то време не проводе заједно.

Има родитеља који васпитавају своју децу само кад су у гостима или кад имају госте.

Родитељи одлазе на родитељске састанке са надом да им деца више знају него што уче.

Деца која носе ципеле број 45 могла би већ да стану на своје ноге, то није мали ослонац.

Тешко је сеоској деци, ђацима-пешацима.

Није лакше ни београдским ђацима-самцима. Они брзо стижу до својих кућа, али у њима никога нема.

Можете мислити какав је живот кад је од колевке до гроба најлепше ђачко доба.

Бирајте за своју децу лепа и озбиљна имена.

Увек морате мислити на то да ће нека од тих имена носити будуће улице, школе и тргови.

Само деца која не слушају могу постати боља од својих родитеља.

Туците своју децу чим приметите да почињу да личе на вас.

КРОМПИР КАО ЛУК

Често ми се догађа да почнем да кијам док љуштим кромпир. То кијање је изразитије кад је у питању млади кромпир. Можеш ли да ми објасниш због чега се то догађа?

СТАНИСЛАВА ЧУЛИБРК
Партизанска 86
11000 Београд

Ако се кромпир љушти по самој површини, ослобађају се материје које, слично као и код лука, надражују слузокожу носа и доводе до кијања. Да би то избегла, довољно је да мало дебље љуштиш кромпир.

МЕНЕ ОДУШЕВЉАВА – АУТОМОБИЛ

Желео бих да прочитам, бар нешто, о америчкој аутомобилској индустрији.

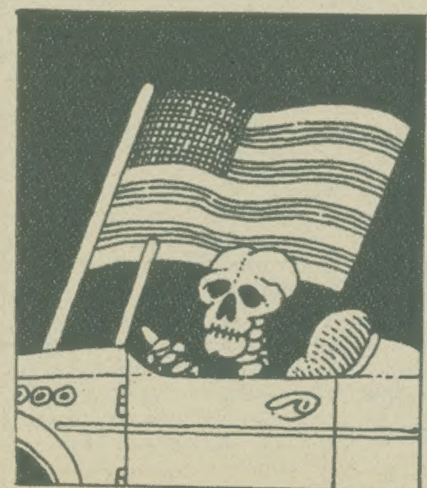
ГОРАН МАТКОВИЋ
41000 Загреб

Прва возила на бензински погон конструисана су у Европи седамдесетих година деветнаестог века, у Сједињеним Државама почетком деведесетих година. У прво време само су врло богати људи могли да купе ове нове чудне направе. Међутим, 1909. године, после шеснаест година експериментисања, Хенри Форд је израдио свој чувени модел Т, који се могао да производи по цени приступачној Американцима из средњег сталежа. Углавном, захваљујући његовом руковођењу аутомобил је после 1909. престао да буде играчка за богате – постао је битни део америчког животног стандарда.

Пошто је Форд био утро пут, известан број других компанија почео је да производи јевтина кола, од којих је најуспешнији био „Џенерал-моторс". Под управом породице Дипон, ова корпорација била је најспектакуларнији згртач новца двадесетих година, и ко је у њу инвестирао 25.000 долара 1921, постао је милионер до 1929. До 1928. године било је произведено укупно 24.500.000 кола, и око 4.000.000 радника посредно или непосредно је зависило од те индустрије.

Тако су Американци постали „људи на точковима".

А ево – за нашег аутомобилом одушевљеног читаоца – још један податак: до 1950. године аутомобил је у САД „наплатно своје услуге" и са 1.000.000 људских жртава – бројка која је већа него укупан број погинулих у свим америчким ратовима, напољу и код куће.

НАУЧЕНИ ДА НЕ БУДУ ДАЛТОНИСТИ

Који пси су најмањи, а који највећи? И да ли пси разликују боје?

ГОРДАНА НОВАКОВ
7. јула 17
23300 Кикинда

Стручњаци из Кинолошког савеза Југославије рекли су нам да су највећи пси ирски хрт, дога и бернардинац. Могу да буду високи готово један метар. Најмањи је чиуауа (краткодлака и дугодлака), према којој је бернардинац, рецимо, прави џин. А да ли пси разликују боје? Сигурно, тврде стручњаци, нарочито дресирани пси. На пример, немачки овчари који прате наше граничаре могу непогрешиво да разликују плаву, црвену или неку другу боју.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Невенка Ђурић, Kornwer 7, 5034 Suhr, Schweiz – има 16 година, воли диско музику, дописивање на немачком и српскохрватском језику.

Синиша Ђурић, Ћупријска 31/18, 74000 Добој – има 13 година, сакупља постере и маркисе, воли музику и тренира тенис.

Сандра Продановић, Банатска 52/а, 23000 Зрењанин – има 12 година, воли дописивање и музику, сакупља салвете, папирне лутке и писма.

Лидија Криштић, 27. јула 34, 76270 Орашје – има 12 година, воли музику, одговара на свако писмо.

Биљана Ристонић, 27. јула 15, 76270 Орашје – има 13 година, воли рок музику.

Тања Радека, Милоша Обилића 43, 22330 Нова Пазова – има 13 година, воли музику, сакупља писма и постере.

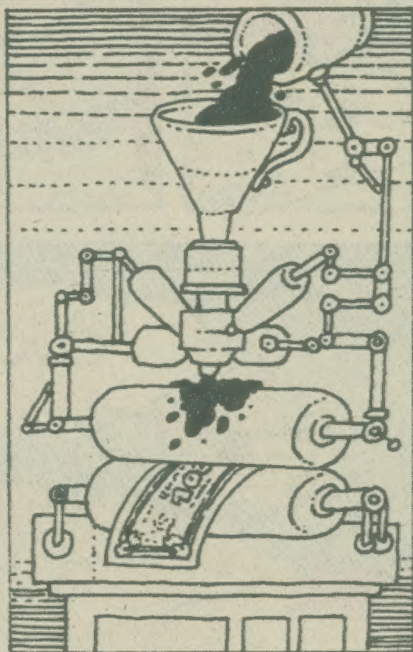
Мартина Пургар, Матије Гупца 10, 42220 Нови Мароф – има 12 година сакупља салвете и папирнате лутке.

Роберто Мариновић, XX дивизије 12, 58000 Сплит – има 12 година, воли другарство и дописивање.

Азра Кадић, Пашагића 13, 71300 Високо – има 12 година, сакупља марке и салвете.

МАШИНА ЗА ДЕШИФРОВАЊЕ?

У броју 1767, „Забавник" је објавио чланак под насловом „ЕУКЛИД ЗАТОЧЕН У МАШИНУ". Колега И. Лончар, у њему пише о тајанственој немачкој машини из другог светског рата, за коју није поуздано утврђено каква јој је намена била. Иста се машина налази у новопазарском музеју. Пишући о тој фамозној машини, писац чланка наводи између осталог, да су у њеном горњем углу утиснута слова МЕРЦЕДЕС-ЕУКЛИД. На доњем делу, који се помиче као ваљак писаће машине, причвршћена је жута плочица с ознаком произвођача: „Cosmos" BERLIN CS 68. Friedr. Str. 227. BURO MASCH. и WERKSTATTEN TEL. BERGMANN (F-5) 6540. Године производње и података о намени на машини нема. Сматрам, да се уопште не ради ни о каквој машини за дешифровање из многих разлога. Наиме, таква би се производњачувала безмало као и производња Фау-1 и Фау-2. Такву машину би производила само војна производња, која ради за немачку обавештајну службу. Машина, о којој пише новинар И. Лончар, је регис-

тратор новца. Она аутоматски региструје колико је новчаница штампано на машини која штампа новац. Ради јасноће, објасницу детаљније о чему се ради: Након окупације Пољске, пошто му је намера била да окупира целу Европу, Хитлер је издао наредбу да јединице које су стациониране на окупираним територијама, штампају свој окупациони новац, такозване DEUTSCHE WERMACHT MARKE. Оне су биле увек зелене боје, а штампале су се од 1, 2, 5 и 10 марака. Те приручне штампарске машине, носиле су ознаку Ф-4. Машине за штампање, имале су у почетку само више команде, односно од пука па навише. Касније, након аустријског аншлуса, машина Ф-4 измењена је новом машином Ф-6, али је уз њу придодат РЕГИСТРАТОР Ф-5, односно машина о којој пише новинар Лончар. Такве машине су подељене нижим јединицама, с тим, што би након извесног времена, комисија више команде вршила контролу регистратора. Да се не би прекорачила одређена количина штампаног новца. Комисија је имала посебан кључ, којим је отварала регистратор и враћала га на почетак. Регистратор је са штампачем електричним машином био повезан једним гајтаном. Без регистратора, штампарска машина није могла да ради. Колико ми је познато, оваквих машина било је свуда по Европи, а штампање је прекидано, када би разни квислинзи штампали своје издањичке новчанице. Иначе, прздузеће које наводи колега Лончар, раније је припадало Јеврејину Алберту Куну, који је био блиски рођак југословенског издавача Геце Кона, коме је у ствари право име било Геза Кун, а био је издавач књига пре рата у Београду.

ПЕЂА ВУЧЕЛИЋ

ПАМЕТ У БРОЈКАМА

Интересује ме шта је то тзв. коефицијент интелигенције и како се израчунава.

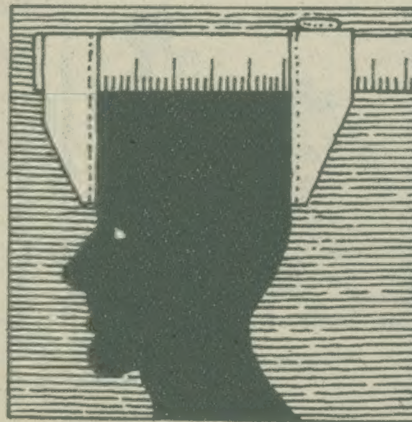
ВЛАДАН РОСИЋ
Девета нова 14
11000 Београд

Човек је, углавном, мерљиво биће. Измеримо му раст, тежину, брзину и штошта друго. У ово друго спада и такозвана умна развијеност или интелигенција. А да би се „урођена способност правилног разумевања ствари и појава у животу и свету" мерила, и измерила, људи су израдили серију тестова. Метод је прилично једноставан.

Прво се утврди које проблеме могу да реше деца различитог узраста (да не заборавимо, умни развој већине зауставља се негде између 13. и 20. године живота). Шестогодишњаци су способни да реше једне задатке, осмогодишњаци друге и тако редом. Онда, на пример, деци од 7 година дајемо тест за седмогодишње дете. Међутим, њега могу решити и неки петогодишњаци или шестогодишњаци, али не могу они од девет или десет година, претежак им је. Тако смо дошли до начина мерења интелигенције.

Е, ако поменути седмогодишњак реши тај тест, он је, разуме се, просечно интелигентан. Ако то пође за руком оном који је напуно тек пет година, схватљиво је да је његова умна развијеност натпросечна. Дете од 10 година које не успе да реши тест за седмогодишњака је, по стручњацима, заостало.

За математично изражавање резултата ових тестова узимају се

слова QI, скраћеница за „коефицијент интелигенције. И даље следе бројке. На пример, ако је једно шестогодишње дете с умном зрелошћу које одговара детету од 6 година, онда је његов QI – 100. Умна зрелост или памет, како је уобичајење у разговору, дели се с годинама старости а затим се множи са 100. Ако петогодишње дете има умни узраст за 6 година, тада његов QI износи 120 (шест подељено са пет, пута 100). Коефицијент интелигенције између 90 и 100 означава просечну интелигенцију, док се она изнад 110 сматра натпросечном.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА"
Александар Бакочевић

В. Д. руководиоца ООУР-а Издања за младе „Политикин забавник"
Влада Булатовић Виб

Главни и одговорни уредник
Влада Булатовић Виб

Заменик главног и одговорног уредника
Зефирино Граси

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ
Сима Беговић, Бранка Булатовић, Милојко Ђоковић, Љубинка Ђуровић, Љиљана Златковић, Милан Илијин, Милован Кљајић, Нада Михаиловић, Душан Петровић (председник), Драгољуб Петровић, Радован Поповић, Зора Продановић, Радомир Ристић (заменик), Верица Сиљанић. Чланови Савета из Редакције: Влада Булатовић Виб, Зефирино Граси, Соња Јашовић, Мирјана Маринковић и Петар Милатовић.

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукадиновић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојовић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић (графичко-технички уредник), Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Иванка Миладиновић, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Даринка Тодоровић, Миленко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА" – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29, 11001 Београд. Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 100 динара

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Тромесечна 1.104,00 динара, полугодишња 2.208,00 динара, годишња 4.416,00 динара

ПРЕТПЛАТА
ЗА ИНОСТРАНСТВО:
Тромесечна 2.208,00 динара, полугодишња 4.416,00 динара, годишња 8.832,00 динара

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика" ООУР „Продаја" – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО
У СТРАНОЈ ВАЛУТИ
ГОДИШЊА:

САД	$ 32.–
СР НЕМАЧКА	ДМ 91.–
ШВЕДСКА	Шкр. 270.–
ФРАНЦУСКА	Ффр. 278.–
ШВАЈЦАРСКА	Шфр. 75.–

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика" код „ИНВЕСТБАНКЕ" – Београд, на рачун број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

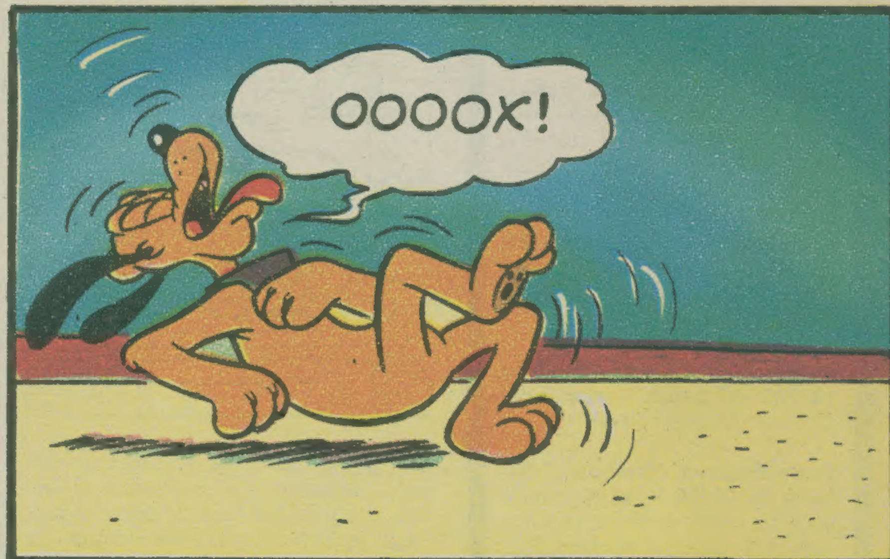
Насловна страна:
БРАНА ЈОВАНОВИЋ

WALT DISNEY
МИКИ

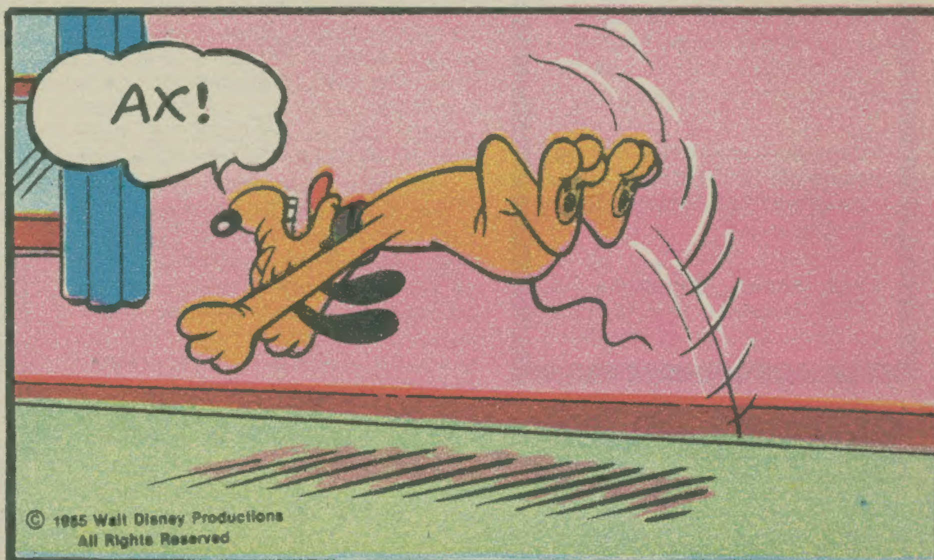

ТО СЕ ПЛУТОН ВРАЋА КУЋИ!
ГРЕБ!
ГРЕБ!

ЊЕГОВО ГРЕБАЊЕ БИХ ПРЕПОЗНАО МЕЂУ ХИЉАДАМА!

А САД, ПОКАЖИ МИКИ ШТА СИ СИНОЋ НАУЧИО НА ТЕЛЕВИЗИЈИ!

ООООХ!

АРГ! ГРРР!

АХ!
© 1985 Walt Disney Productions
All Rights Reserved

ПЛОП!

БРАВО, ПЛУТОНЕ! ТО ЈЕ БИЛА ГАНГСТЕРСКА ХРОНИКА, ЗАР НЕ?
6-23
Distributed by King Features Syndicate